UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 01742597 6

Ned Blyanten.

Ny Samling.

700

MED BLYANTEN.

LÖSE BLADE AF EN MALERS SKIZZEBÖGER.

NY SAMLING.

MED INITIALER

AF

VINC. ST. LERCHE.

KRISTIANIA
J. W. CAPPELENS FORLAG.
1874.

brief
PTB
C041208

STOCKHOLM, 1874.
P. A. NORSTEDT & SÖNER
KONGL. BOKTRYCKARE.

INDHOLD.

	Pag.
Studentertog og Kunstnerfarter	1.
Tilfields	27.
En gammel Historie	49.
Lübeck	60.
Fra Krigens Tid	85.
De euganeiske Höie	109.
Fra Düsseldorf til Nordkap	126.
Martinius Loppestad. En national Fremtidsbiografi	207.
Kap. I. Födsel og Barnealder	209.
Kap. II. Begavelse	213.
Kap. III. En Kunstmæcen	216.
Kap. IV. Studier og Forebilleder	223.
Kap. V. Vandreår	228.
Kap. VI. Den hellige Seminarius	232.
Kap. VII. Kunstnermödet i Flekkefjord	240.
Kap. VIII. Talen	254.
Kap. IX. Storthinget og Kunsten	263.
Kap. X. Triumf	268.

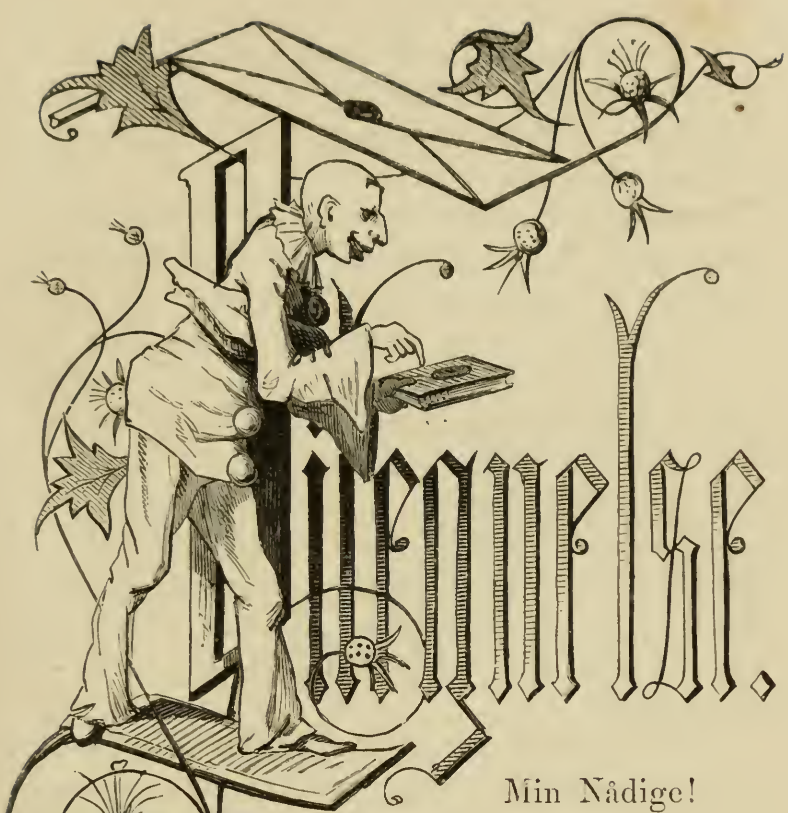

Tilegnelse.

Min Nådige!

De Blyantskizzer, jeg for et Par År siden til Jul udgav, blev trods deres Ubetydelighed og deres Mangler modtaget med en så uvented Velvillie, at min Forlægger öieblikkelig bestilte en ny Samling.

Nu er det imidlertid ikke med Böger, som med Billeder, at de sådan kan leveres på Be-

stilling — ialfald ikke af Folk, som ikke hörer til Faget.

At jeg alligevel så snart kan efterkomme min Forlæggers Önske og fremlægge disse Skizzer for Publikum, det har jeg hovedsagelig *Dem* at takke for.

De Breve, hvori jeg nu i en Årrække har holdt Dem à jour med mig og mine Omgivelser, har for en væsentlig Del givet mig Stof til disse Skizzer; og forekommer der, hvilket jeg desværre ikke betvivler, desuden endda Ting i dem, som på Grund af den Ubundenhed, der, som De ved, kjendetegner mig og min Stil, måtte finde Deres höie Mishag, så nedlægger jeg dem dog pligtskyldigst for Deres Födder; og på mine Vegne må jeg udtale Dem min Tak, for at De har gjemt på mine Breve, og for at De så beredvilligt har stillet Dem til min Disposition. —

De ved, De har altid beskyldt mig for at være for exclusiv. Jeg medgiver det, — *odi profanum vulgus et arceo*, — det vil sige, jeg bryder mig i Almindelighed såre lidet om, hvad Folk siger.

Men just som en Fölge af denne min Ligegyldighed ligeoverfor Massen, sætter jeg så meget större Værd på de Enkeltes Dom, som jeg holder af; og lykkes det blot mine gamle Breve i denne nye Form at vinde Deres Bifald, så vil det være mig særdeles ligegyldigt, hvordan det store Publikum modtager dem.

Og dette, min Nådige, er en Grund mere til at tilegne Dem disse Skizzer, ligesom jeg også vilde have gjort det med de forrige.

Med da der i Anledning af min undertiden noget löse Blyant opstod grundede Betænkeligheder, om hvorvidt det vilde gå an at sætte en Dames Navn i Forbindelse med dem, så kan vi jo fortie Navnet.

Det er nok, når *De* ved, at det er *Dem*, de tilegnes.

Jeg forbliver, som altid,
Deres hengivne

VINC. ST. LERCHE.

Düsseldorf i August 1874.

STUDENTERTOG OG KUNSTNERFARTER.

Det var i 1856, og Studentertoget til Upsala skulde gå for sig. Det havde kostet mig Möie nok at få Lov til at være med om den Ting, så meget mere, som jeg just på den Tid, det blev bestemt, til stor Forargelse for en hel Del uvedkommende Slægt og Venner havde fået sat igjennem min Beslutning at forlade Brödstudiets sikre, magelige og macadamiserede Vei, der förer til mindre vel aflagte Embeder, til

tarvelig Familieforsörgelse, og hvis man ikke dör i Forveien, til en Pensionering, hvorved alle Ens mulige og umulige Fortjenester, både med Hensyn til Fædrelandet, Kommunen og Binæring af et velvilligt og gavmildt Storthing kjærligen belyses og glimrende belönnes.

Dette lange Perspektiv, med endel andre indbydende små Sideudsigter, som f. Ex. *haud* til Examen, en lang Forlovelse, en Distriktslægepost i Nordland, en Skibspart for sine sammensparede Skillinger, Polskpas med Lensmanden, Præsten og Landhandleren, megen Toddy og Drukning på Söen i Embeds Medför, var jeg tilböielig til at opgive for en så usikker Fremtid som at — blive Maler! Latterligt!

Mer end latterligt — bedröveligt! Og jeg og min Beslutning, vi blev da beklagede og begrædte af Nær og Fjærn, det var en rigtig Sörgehöitid inden Familien, og jeg blev allerede på Forhånd viet til Fortabelsen. Der manglede hverken på Råd eller Formaninger. En ældre Dame af mit Bekjendtskab yttrede sogar, at hun intet havde imod min Plan at blive Maler, når jeg blot vilde fortsætte mine Studeringer ved Siden af. — Lütkens Billard, Freyses Kafé og Studentersamfundet var så omtrent de væsentlige Kollegier, jeg under min Studentertid havde

frekventeret; men det kunde hun nu ikke vide, Stakkel. Hun mente först Andenexamen, og i en, rimeligvis meget fjern Fremtid, den medicinske ditto. At det var denne, hun sigtede til, kom jeg under Samtalens Löb efter. Hun erklærede nemlig, at hun ikke havde noget imod en Doctor, som malte i sine Fritimer, eller mod en Maler, som besad de skjönne Egenskaber at kunne forskrive Piller for Fordöielsen og Plastre for Værkefingre. — Hun tilmålte mig altså Fritimerne rigelig, siden jeg skulde male Billeder i dem, og det måtte da være på Praxisens Bekostning. Thi havde jeg som Doctor stor Praxis, måtte jeg blive en dårlig Maler, og malte jeg gode Billeder, vilde det være Tegn på, at jeg var en dårlig Doctor. Det var en så kompliceret Forbindelse af det Nyttige med det Behagelige, at jeg slet ikke kunde fatte det, og jeg sad der som på Nåler og havde Fölelsen af min egen Uværdighed, og svedede Angstens Sved og fik Fremtidsgrösninger i Kroppen. Og det var i et stort Selskab hos en gammel Tante, og jeg var indklemt i en Krog af min docerende ældre Veninde, og det var umuligt at slippe bort, så jeg drog et Pust af Lettelse, da Selskabet bröd op. Men jeg kom af Asken og i Ilden.

Det var en deilig månelys Aften, og jeg modtog med Glæde af en tilstedeværende filologisk Kandidat, det Forslag at gjöre et Slag gjennem Parken med ham for at röge vore Cigarer. Jeg kjendte ham ikke videre, jeg vidste bare, at han gjaldt for at være en dygtig Fyr. Et skarpt Hoved, blev der påstået, og en dyb Tænker. Han havde, som det syntes, gjort min Ringhed til Gjenstanden for sin Tænkning den Aften. Vi var nemlig neppe kommen bort fra den övrige Del af Selskabet, förend han med den elskværdige Åbenhed, som er karakteristisk for en stor Del af vore både Tænkere og Ikke-Tænkere, idet han slog mig på Skulderen, begyndte sålunde:

»Sig mig, hvordan kunde De nu falde på noget Sligt, som at ville blive Maler? For De skal jo ikke være for dum til at studere — har jeg hört, da».

Jeg gjorde naturligvis mit Bedste for at overbevise ham om, at det sidste virkelig var Tilfælde, omendskjönt jeg havde en latinsk Attest fra min Dimissor for det Modsatte; men han syntes at være af den Anskuelse, at et Overmål af Klögt ikke var nödvendigt til Studeringer, og han vilde i Förstningen ikke tro mig. Först da vi endelig efter en Times Vandring og

lærerig Samtale om den Sag skiltes, og det endnu ikke havde lykkeds ham at omvende mig, syntes det, som om han var overbevist.

Jeg har aldrig truffet ham siden og har ingen Anelse om, hvor der er bleven af ham, — rimeligvis har han, lykkelig og tilfreds, vandret sin Gang hen over de knudrede Veie, som indgjærdes af Madvigs latinske Grammatik og Tregders græske Ordföiningslære, henimod de steile Höider, hvor Pensionens Luft bliver så tynd, at Legemet ingen Næring behöver. Og sine Börns Navne og Födseldage, samt deres Faddere, hvilket gudfrygtige Mennesker pleier at skrive på Smudsbladet i sine Bibler, har han vel indfört i Arnesen's græske Lexikon. Og har han nogengang siden hin Aften værdiget mig en Tanke, så har han vel trukket på Skuldrene og tænkt ved sig selv: det var da en dum Fyr.

Og så har han *sin* Overbevisning, og det er altid en god Ting at have.

Men jeg kom med på Upsalatoget, og det var en lystig Ligfærd, mit glade Studenterliv fik.

Fem År senere sad vi en vakker Augustaften om en Bolle i »Malkasten's» skyggefulde Park, og vi talte naturligvis om Kunstnermödet,

som nogle Dage senere skulde finde Sted i Köln og fortsættes i Antwerpen. Være eller ikke være med — havde i lang Tid været det store Spörgsmål. Ånden var villig, det er klart, men Kjödet, Kjödet — Krop skal der til, siger Andersen, men hvor kommer man vel nu frem i Verden med bare Krop? På Kroppen må man have Klæder, i Klæderne må man have Lommer, i Lommerne må man have Midler — og med Midlerne så det småt ud for Nogen hver af os dengang. Det kan nemlig hænde i et Malerliv, besynderlig ved Begyndelsen af Löbebanen, at de Frugter, man ryster ned af Malerkundskabens Træ, er mere sure end gyldne. Det kan da endogså med gode Billeder, på hvilke man havde bygget den Forventning, at der skulde drysse Dalere, hænde, at man istedet får Hovedet kastet fuldt med de sureste Æpplekart i Form af umodne Kritiker. Når man bliver ældre, bryder man sig naturligvis ikke det Ringeste om Sligt, for man ved, at af en Tidnings Abonnenter overhovedet blot 10% læser de Artikler, som angår Kunst, og af disse 10 Procent ved de 9, at Dagspressens Kunstkritik i Regelen håndhæves af literære Lösgjængere, som ikke har mere Begreb om Kunst, end Katter pleier at have om Statsökonomi.

Men er man ung, så svider det alligevel, ligesom det jo er en Kjendsgjerning, at Prygl er lige ubehagelige at få, enten de uddeles af en Gentleman eller en Murerslask. Ja, jeg har sogar seet en talentfuld Ungdom tage sig nær af en Kritik i Aftenposten, (et Blad, som, til Underretning for udenbyes Læsere, udkommer i Kristiania). Men han var meget ung, og det må tjene til hans Undskyldning!

Dog, dengang blev vi hjulpne. Som den gode Fe i Eventyret kom der en vakker Dag en gammel Göteborger med Penge til os fra Kunstforeningen, og nu var Spörgsmålet löst — »være med» var Lösenet. Alle Forberedelser var i Gang — »Malkasten's» Direktion havde erklæret sig i Permanents, under den store Akazie sad de vise Ni omkring et Bord og pleiede Råd og skrev ud Deltagerkort, og der var en Sværm af Malere om de Vises Bord som af Bier om et blomstrende Lindetræ.

Endelig oprandt den efterlængtede Dag, med Solskin og deiligt Veir — Vorherre, som lader sin Sol skinne på Retfærdige og Uretfærdige, pudser den altid extra blank, når hans kjære Malere har nogen Galskab fore — og den fandt os alle på Banegården, for med Morgentoget at afgå til det gjæstfrie Köln. Nye Waggons måtte

jo hægtes på, slig Overflod af Passagerer stillede vi, men endelig bar det under et rungende Hurra afsted, og inden Timesfrist bruste Toget ind på Banegården i Köln, hvor vi, som det sig hör og bör, blev modtaget af en Deputation af Byens Honoratiores med hvide Halsbind og röde Ansigter. Efterat man gjensidig havde gjort sig færdig med de nödvendige Hilsnings- og Velkomsttaler, blev vi af Deputationen fört direkte på Rådhuset, ikke som andre »Vagabönder» for at sees efter i Sömmer og Pas men for at erholde billigt Privatlogis anvist for dem, som ikke enten havde personlige Invitationer eller iforveien havde sikret sig Værelse på et Hotel. Til den sidste Kategori hörte vi, men vi fulgte imidlertid med og belönnedes med et prægtigt lidet Motiv i en af Rådhusets Gange, et Motiv, som et Par af os, og deribland naturligvis også jeg,' da det jo slog ind i mit Fag, skyndte os at annektere. For Skizzeböger havde vi Gudbevars allesammen med, ja sogar Blyanter også, noget, som en Maler i det daglige Liv i Regelen ellers aldrig skal træffes i Besiddelse af. Men på et Kunstnermöde — det var en anden Sag, og vi havde de alvorligste Forsætter at bringe med tilbage i vore Skizzeböger så mange Erindringer som muligt fra Mödet. Og med en sand Bonde-

iver gav jeg mig ifærd med Motivet — det förste i den nye Skizzebog, og det blev sandelig også det sidste på den hele Tour.

Så går det med de gode Forsætter. Men med det lille Motiv dækkede jeg alligevel senere Reiseomkostningerne.

Et Kunstnermöde har som ethvert andet Möde naturligvis også en Hensigt. Hensigten er, efter hvad jeg ved alle sådanne Möder har kunnet bringe i Erfaring, den, i den knappest mulige Tid at få konsumeret det störst mulige Kvantum Frokoster, Seværdigheder, Middage, Udflugter og Toaster. Dette er Rækkefölgen for Konsumet, men Midlet til at opnå alt dette er ved de forskjellige Möder, som man kan tænke, forskjelligt. Det er alt efter Omstændighederne Skandinavisme, Målstræv, Landökonomi, Öiensygdomme, Jurisprudents eller Jernbanelinie. I vort specielle Fald var det en Uendelighed af — Kunstvrövl. Jeg var dengang desværre endnu for ung til rigtig at kunne vurdere disse Foredrag, som holdtes i Kasinosalen; men jeg mödte dog pligtskyldigst frem, både jeg og min Ven Nicolay, min Kontubernal i Düsseldorf, min Kontubernal nu i Hotellet, og senere også min Kontubernal i den Familie i Antwerpen, som gjæstfrit havde anmodet Komiteen om at få sig

belastet med to Skandinaver. Og en velvis Komites Öine var da faldne på os to, og det var et heldigt Valg, for Nicolay og jeg, vi havde det altid hyggeligt sammen, fra den tidlige Morgenstund, når han kom ind med Kaffekværnen under Armen og vækkede mig, og satte sig til at male Kaffeen på Sengekanten under idelige Opmuntringer til mig om at stå op, helt til den sildige Aften, når vi iblandt tog en liden Toddy, hvortil vi kogte Vandet på den samme Kaffemaskine, og han til Guitarren sang sine bedste Viser.

Men Nicolay var et Pligtmenneske, og det var hans Skyld, at vi kom i Kasinosalen. Der var hedt der, og der var fuldt af Folk, berömte Malere i hver Krog, og der var mange, som talte, men hvad de talte om, har jeg aldeles glemt. Jeg har dog Grund til at tro, at det var om Kunst.

En anden Ting har jeg derimod erindret. Lige om Hjörnet var der en liden Kneipe, en af de tarvelige, koselige, indfödte små Vinkneiper med blankskurede Egeborde og Fidibusser i Messingbægere, hvor Vinen ren og gylden tappes i store Glas lige fra Fadet. Og den Opdagelse gjorde en af mine tydske Venner, der havde en Spornæse for Vinkneiper som en Detektiv for Forbrydere eller en Stöver for

Hare — og han beholdt ikke sin Opdagelse for sig selv. Menneskeven, som han var, meddelte han den i videste Kredse til sine Bekjendte, og snart havde vi i Kneipen konstitueret en Filial af Kasinoforsamlingen, hvor det gik mindre tört, men en Smule mere larmende til, og vi drak os op i den rigtige Stemning til den lysende Middag, som Byen Köln gav for os i den store Gürzenichsal — Kölns Koncert- og Festivitetslokale, en prægtig Sal i rigeste gothiske Stil, en Sal, som rummer over tusinde Personer.

Her i den kjölige Sal med det dæmpede Lys var Banketten arrangeret. Bordene bugnede af Sölv og Krystal, Tjenerne, tildels i rige Livreer, pustede under Vægten af de mægtige Fade, Rhinlandenes og Burgunds og Champagnes ædleste Vine flöd i lædskende Strömme ned i de altid törstige Kunstnerstruber — end törstigere i den glödende Augusthede, og mange og gode var de Taler, som blev holdt, Taler fulde af Begeistring og Vid og sprudlende Humor, men få var de, som hörte på dem; — i Mængden og Myldret var det vanskeligt at skaffe sig Gehör; men så meget livligere gik det til ved de enkelte Borde med Bægerklang og Broderskåler, og endnu den Dag i Dag fortæller man hverandre Historier fra denne Fest: hvordan den vel-

kjendte Hædersgubbe tog en herskabelig Ekvipage for en Hyrevogn, og til Eierens usigelige Forbauselse kommanderte Kusken til at kjöre ham hjem til sit Hotel — og hvordan den gamle Professor, med Armen omkring en halvdrukken Kellners Nakke, i den Tanke, at det var en Kollega, meddelte ham af sine rige Erfaringer i Teknik og Fernis, og hvordan en anden gammel Mester, som på Grund af den indre Hede rimeligvis mente han var ude i Sommersolen, hvergang der råbtes Hurra tog af sin Paryk og svingede med den i den Tanke, at det var en Hat. —

Og dette var Forspillet til den Fest med Damer, som om Aftenen fandt Sted i den zoologiske Have. Har nogen af mine Læsere været i den zoologiske Have i Köln? Det er et stort prægtig Parkanlæg med glubende Löver, lodne Björne, en virkelig Elefant, og flere Abekatter, end der findes på hele Karljohansgade en Söndag Formiddag i godt Veir.

Men den Aften var det ikke Dyrene, som spillede Hovedrollen i Havens Seværdigheder — for os Malere var det Kölns Dameflor og for de Indfödte vi Malere — og det må jeg tilstå, mange af os var den Aften virkelig seværdige.

Men der passerte alligevel ingen Ulykker, hverken med Dyrene eller med Damerne. Man spurgte ikke engang en Forlovelse, hvilket dog altid er Tilfældet efter Studentertog.

Den fölgende Dag endte med en Udflugt til Rolandseck, den bekjendte Ruin lidt ovenfor Königswinter, hvor Ridder Roland, eller som han også efter Schillers Ballade kaldes Ritter Treueschwesterliebe, i Livet levede, men det må være længe siden, for af Borgen står blot det Vindu igjen, hvor han udåndede sit sidste Suk. Sagen var nemlig den, at han i sin Ungdom, som det både för og efter ham også er passeret andre Mennesker, kom for Skade at forelske sig i en i alle Måder önskværdig Dame på en af Nabogårdene. Vakker var hun, og velopdragen, og Penge havde hun også, og så friede han. Men, som det både för og efter ham er passeret andre Mennesker: han faldt ikke i den Udkåredes Smag — hvad det nu var ved ham, hun ikke likte, om han havde en Vorte på Næsen, eller en hemmelig Pukkel, derom melder Historien intet; Faktum er, at han fik en Kurv i bedste Form — men velopdragen, som hun var, forklarede hun ham, at hun altid vilde betragte ham som en Broder. Dette er nemlig Forskjellen mellem en Kurv

og et Opslag. Med Kurven fölger altid Broderskab, med Opslag derimod blot uforanderligt Venskab.

Men det var ikke det, han havde ment, og lige over for Kammeraterne, som han havde lovet en Bolle på Udsigten til Forlovelsen, var det flaut, og så tog han Tjeneste i den Fremmedlegion, som Franskmændene just holdt på at oprette i Lilleasien til Indtagelse af Jerusalem. Men hvordan det var eller ikke var, — da han nu engang var borte, drog det efter med hende. Telegrafen var imidlertid endnu ikke opfundet, og med Postgangen var det så la la. Det er desuden tvivlsomt, hvorvidt hun var skrivekyndig, for Folkehöiskoler var endnu ikke indfört på Landet. Men der nåede alligevel til hendes Øre et Rygte om, at han var falden i et eller andet Slag, efter först at være avanceret til Premierlieutenant, og så gik hun af Sorg i Kloster — just i det Kloster, som ligger på Øen lige ud for Rolandseck; og det er den Dag idag endnu et Nonnekloster, forbundet med Pensionat for unge Piger, og en af mine Venner har malet Fresker i Klosterkirken. Han var der en hel Sommer, og når det så blev os for kvalmt i Düsseldorf, så telegraferte vi til ham, at vi var underveis, og så mödte han os på Bane-

gården, — for nu er der en Banegård lige under Borgruinen, — og så feirede vi muntre Lag i de kjölige Værelser, han beboede i Klosteret — men det hörer ikke hid.

Imidlertid var vor Ridder ikke falden. Han var blot hårdt såret bleven fört fra Slagmarken, og efter en længere Rekonvalescents på Lazarethet i Byzans, drog han hjemover, prydet med Æreslegionen og Tapperhedsmedaljen, med bevingede Skridt og med det faste Forsæt at fornye Frieriet.

Ved dette Punkt af Fortællingen vil jeg anmode den ærede Læser om at lade hente for to Skilling Rhabarber i Apotheket og tygge den tör. Han kan da få et Begreb om hvilken bitter Smag vor Ridder fik i Munden, da han på Efterspörgsel hos Frökenens Tante blev underrettet om, at hun af Sorg over hans formentlige Död var gået i Kloster.

Her var altså intet andet at gjöre end holde Mund og forsage. Som civilforsörgelsesberettiget, pensioneret Militær indsatte han sig selv som et Slags privat Oppebörselsbetjent ved Rhinen, og byggede sig et passende lidet Toldvagthus på Höiden med Udsigt til Klosteret. Her pleiede han da på de Tider, som hans selvvalgte Oppebörselstrafik levnede ham, sidde i det store

Buevindu, og hans Beskjæftigelse var da, ved Hjælp af en udmærket Theaterkikkert at holde skarpt Øie med Klostret og om muligt få et Glimt af sin fordums Flamme. Samtidig passede han på, at de reisende Englændere ikke slap forbi uden at udrede den befalede Afgift, som dog var betydelig mindre end den, de nu for Tiden må erlægge i de derværende Hoteller.

Og i denne ridderlige Beskjæftigelse overraskedes han en vakker Dag af et Slagtilfælde som gjorde Ende på den dådrige Forsagers Liv. Men det har Schiller i sin Ballade udtrykt så smukt, at jeg ikke kan forsage mig den Glæde at anföre hans egne Ord:

»Und so sass er eine Leiche
Eines Morgens da;
Nach dem Fenster noch das bleiche,
Stumme Antlitz sah.» —

Schiller forlægger rigtignok Scenen til Toggenburg, som er beliggende i Schweitz, men det gjör intet til Sagen. Sagnet fortælles også om Rolandsbuen, og Studenterne i Bonn synger den sörgelige Ballade til en vis lystig og upassende Melodi.

Her på denne klassiske Jordbund var det, at det gjæstfrie Köln vilde kredentse os Afskedsbægeret, og Ideen var glimrende. Den herligste

Natur, en udsögt Dameflor, fortrinlig Musik, den ædleste Vin og Rhinlax i Mayonnaise — hvem kan vel forlange mer? Det er både for Hjertet og Forstanden; især Mayonnaisen, for den bör en forstandig Mand helst lade være, thi den er hvad Svenskerne kalder »hårdsmält» i höieste Grad. Og omendskjönt jeg ikke skriver til Folkeoplysningens Fremme, vil jeg dog ikke undlade at give de Vink, der står i min Magt, til Menneskehedens Tarv.

Tilbagefarten fra Rolandseck om Aftenen skede på tre Dampskibe, og Köln havde beredt sine Gjæster endnu en Overraskelse för Skilsmissen: Köln var illumineret ved vor Ankomst.

De ved naturligvis meget vel, min Nådige, hvori en Illumination består. Fire Lys i hvert Vindu, Papirblomster og rene Gardiner. Det övrige er overladt til de respektive Beboeres egen Smag og Opfindsomhed. Som f. Ex. da vi havde den store Illumination i min Födeby i Anledning af höisalig Kong Karl Johans Jubilæum, og de Indfödte reiste omkring i Slæder og beså Herligheden med Dombjælder. Da var der i et Vindu et Arrangement, som på Grund af det Overraskende både i Ide og malerisk Virkning endnu er mig i levende Erindring. Det var hos en Enkemadame med tre Vinduer,

men hun havde samlet Effekten i det midterste, for der stod den store Themaskine, — jeg håber, De kjender en sådan gammeldags fire Fods Themaskine med höie Hanker, — og den var omviklet fra överst til nederst med Servietter, og flankeret af to Lamper og fire Lys.

Det var den pragtfuldeste Dekoration i den hele By, og Publikum klappede i Hænderne og kunde ikke blive mæt af Skuespillet — ja, der hörtes sogar en Röst i Hoben, som mente, at Themaskinen i sin nuværende Beklædning havde en slående Lighed med den salig Afdöde i Nathabit.

Men Köln illuminerede ikke med Themaskiner. Ikke engang med Lys i Vinduerne. Men hvert et Kirketårn, hver en Bygning langs Rhinen var markeret med farvede Lamper eller Linier af Gasflammer, Domen lyste i röd bengalsk Ild, og Jernbanebroen i grön — det hele så ud som et Eventyr i tusende og en Nat, som Originalen til en af Breughels mest fantastiske Belysningsbilleder, og de tusinder og atter tusinder af Flammer kastede Rhinens rislende Bölger tilbage i sitrende Reflex. Men på de store Magazinbygninger nedenfor Broen, som på Grund af sin Form mindre egnede sig til at oplyses med Lamper, opförte et Par overgivne

Fyrverkere det groteskeste Skyggespil, en komisk Pantomime med hushöie Figurer i elektrisk Belysning.

Vi regnede ud, at der var over tre hundrede Malere på det Extratog, som förte os fra Köln til Antwerpen, og der er mange Jernbanetunneler og farlige Passager på den Vei. Vi regnede endvidere ud, at om der skulde tilstöde Toget noget Uheld — om det f. Ex. skulde ramle ned over et Bolverk, eller begraves af en sammenstyrtende Tunnel, eller löbe med os allesammen lige ud i Schelden —, så vilde Prisen på Billeder stige, og der vilde blive en god Tid for de Efterlevende. Men Forsynet sörgede ikke for de Efterlevende; vi kom i god Behold til Antwerpen, og endda er Prisen på Billeder steget siden den Tid, så at Folk ofte beklager sig, når det kommer til det kildne Spörgsmål om Betalingen. Det var anderledes i gamle Dage. Da var Billeder så billige, at rigtige Kunstkjendere, når de fik et Billede, de var særdeles tilfreds med, sendte Kunstneren den dobbelte Pris. Sligt skal forekomme endnu, påståes der, men det må være sjeldent. Derimod forekommer det oftere, at Mæcener prutter på

Prisen, og jeg ved mangen en Silkekjole, som er falden af ved Billedkjöb.

At anskaffe sig Billeder er nemlig en utidig og utilladelig Luxus, og enhver sådan Anskaffelse bör forårsage Kjöberen Samvittighedsskrupler. Men så går det jo an at forene det nyttige med det behagelige. Prisen noteres, der gjöres et Afdrag for en Silkekjole, et Bud på Billedet, og iblandt lykkes det, — dermed er Herren tjent, og Fruen ligeså.

Fremgangsmåden har jeg lært af en rig Grosserer, og den er indbydende. Sikkert er det også, at får jeg selv nogen Gang Råd til at anskaffe mig Billeder, skal jeg ikke undlade på denne Måde at supplere min Frues Garderobe. Og selv om det blot skulde blive en Hat eller en Jaqvette — Modistregninger er dyre, og hvad der er spart, er fortjent.

Vi har imidlertid fjernet os mer end tilladeligt fra vort egentlige Thema, men Antwerpen er en Handelsstad, og det må tjene til Undskyldning for denne handelspolitiske Diversion.

Der er forresten ikke meget nyt at fortælle om Opholdet. Det var det samme Stykke, som spilledes, men med forandrede Dekorationer. Vi åd og drak og var glade, — se der et Resumé af Festen, og det behörige officielle Vrövl be-

sörgedes på Fransk. Det var en Forandring til det bedre, for det kunde de fleste af os ikke forstå.

Atter var en Del af de rullende År gået hjem til sine Fædre. Da optrådte igjen Göteborg som den gode Fe i Eventyret, og sendte duftende Billetter og veltalende Indbydelseskort til de skandinaviske Kunstnere, og böd os til festlige Lag og glade Dage i sin gjæstfrie Stad, og med Glæde blev Indbydelsen modtaget, og vi lovede vort bedste både med at sende Billeder til den påtænkte Udstilling og med at deltage i de vigtige Diskussioner om vor nationale Kunst, som var opfört på Programmet.

Det var ikke nogen overvældende Masse, som stormede Toget i Düsseldorf den Gang, vi var blot fire; men som Sneballen, der ruller ned for Bakke, på sin Vei bliver til en alentyk Klump, så voxede også vi ved hver Hovedstation på Veien. Den förste beskedne Tilvæxt fik vi på Banegården i Altona; på Dampbåden i Kiel begyndte vi allerede at tiltage, i Kjöbenhavn flokkedes der flere og flere om den förste Kjærne, og på Passagerbåden til Göteborg var vi en rigtig Klump.

Og hvilken Dampbådstur! Jeg har seet Sösyge og, uden Blusel tilstår jeg det, selv været sösyg på forskjellige Have og under forskjellige Breddegrader, men så sösyge som Historiemalere kan blive, havde jeg ikke troet lå indenfor Mulighedens Grændse. Det erindrede mig om Upsalatogets glade Dage, da en senere Departementsfuldmægtig, som dengang blot var en lovende Ungdom — vi var i de Dage endnu ikke begyndt at bære store Löfter frem — lå flad på Salontaget på Ganger Rolf og grædende bad os, hans omliggende Venner, at tage ham i Arme og Ben og expedere ham overbord. — Og ved Gud, han bad så rörende, at havde ikke vor egen Tilstand været af den Beskaffenhed, at den forböd os den mindste hjælpsomme Håndsrækning — jeg tror vi havde gjort ham den Villighed.

Men vor unge Historiemaler havde ikke så heroiske Tanker — han havde tilsyneladende slet ingen Tanker mer, men blev af to Opvartere båret ned og lagt *under* et Bord i Salonen, og der blev han fortöiet, og da Fartöiet Kl. 2 om Natten lagde til ved Göteborgs Kai, blev han pakket ud og afleveret til sin ventende Vert.

Hvad som skilte Kunstnermödet i Göteborg fra det i Köln og Antwerpen, var, foruden den

om mulig endnu större Gjæstfrihed, den Omstændighed, at det obligate Vrövl angik os selv mere direkte dennegang, og at vi med större Interesse og Liv deltog i Forhandlingerne end i Köln. Vel ved jeg også i Göteborg en Källare, hvor man under Forhandlingerne altid kunde træffe Kongresmedlemmer i dybt og grundigt Studium af Smörgåsar. (Smörgås hedder i Pluralis nemlig ikke Smörgjæs, hvilket jeg föler mig foranlediget til at bemærke som Oplysning for dem, der klandrer min Ortografi). Men jeg vil naturligvis ikke være indiskret og nævne Navn. Heller ikke er jeg efter så lang Tids Forlöb istand til at give et gjennemgribende Referat af Forhandlingerne; så meget vanskeligere er det, som det, Voltaire siger om Metafysik, i vist Mon gjælder om Hovedthemaet ved Forhandlingerne, Nationalitet i Kunst.

Han siger nemlig, at Metafysik består i, at hverken Forfatteren eller Læseren forstår det. Det slår forresten ikke ganske ind. Jeg for min ringe Person har ialfald fået det ganske bestemte Indtryk, at Nationalitet i Kunst, sådan som den efterstræbes af et vist Parti derhjemme og altid prækes for os, består i, ikke at kunne male. Som et fölgeværdigt Exempel foreholder man os jo altid den danske Kunst, og hvor meget

vi end har at udsætte på dens chinesiske Afslutning og som Fölge deraf fuldstændige Schematiseren — vi bringes altid til Taushed med det vægtige Argument: »Ja, men den er *national!*»

Som Franskmændene ved Vikingernes Invasion til de daglige Bönner endnu bad: *libera nos, o Domine, a furore Normannorum*, så kan vi også på skandinaviske Udstillinger bede: fri os, o milde Forsyn, for den *nordiske* Kunst, — når der ved nordisk Kunst forståes den, der prækes af danske Esthetikere og udföres efter deres Forskrifter af troende Kunstnere.

Når man kjender noget til den Iver, hvormed alle vore Landskabsmalere f. Ex. studerer Naturen, og når, som vi smigrer os med, et uhildet Öie i deres Billeder kan se Resultatet af disse Studier, så forekommer det os jo unægtelig komiskt, når sådanne Esthetikere vil vindicere det danske Landskabsmaleri Patent på det ufeilbare Naturstudium. Meget muligt, at de danske Landskabsmalere studerer Naturen — jeg vil ikke betvivle det, når det påståes af så vægtige Stemmer; men af deres *Billeder* skal man ialfald ikke kunne se det — de måtte da ellers have en forbandet egen Måde at se Naturen på. Men ligeoverfor den danske Kunstkritiks Ufeilbarhed bör rigtignok intet mer forbause os. Sagde ikke

en i Danmark berömt Kritiker, som skriver lærde Afhandlinger om skandinavisk Kunst, for ikke så ret længe siden om et Billede af Gude: »vel har jeg ikke selv seet de norske Stene, men det kan jeg da vide, at således ser Stene ikke ud i Norge». Ordene skal jeg ikke så nöiagtig kunne gjengive, for den ærede Læser vil finde det temmelig naturligt, at jeg ikke besværer mit Bibliothek med den Slags Kunstliteratur, men Meningen var det.

Og »fra sin Tue tryg» at beskylde Gude for Mangel på Naturstudium! Det har unægtelig noget naivt rörende ved sig. Men det erindrer om, hvad Jutulen sagde til Johannes Blessom: »Du lyt tåle det» sa'e han.

Ja, vi lyt tåle det, har jeg så mangen Gang sagt til mig selv, når jeg læste al denne surnende Galde, der gydes over os fra det Hold. Vi kan så roligt tåle det, for det er sikkert, at det alligevel aldrig skal lykkes selv den mest fanatiske Kunstliterat at få omskabt os til *nationale* Malere i den Forstand, som det er lykkeds i Danmark — dertil er vi i alle Retninger alt for selvstændige.

Men alting har en Ende, og således ogsa det glade Möde i Göteborg; thi gladt var det, trods alt det Vrövl, man måtte döie, og det

sluttede med en Udfart til Trollhättafaldene, Göteborgs Stolthed; og så drog hver til sit, og jeg drog efter et Par med mine elskværdige Verter behagelig tilbragte Dage i Marstrand gjennem Skjærgården op til det gamle Land, som vi Nordmænd altid længes så efter, hvor vi end færdes, og hvor godt det så går os i fremmede Lande.

»Und wenn Sie nach Ihren schönen Vaterlande kommen, dann grüssen Sie mir die Sorenskrivers und die Telagröp!» — —

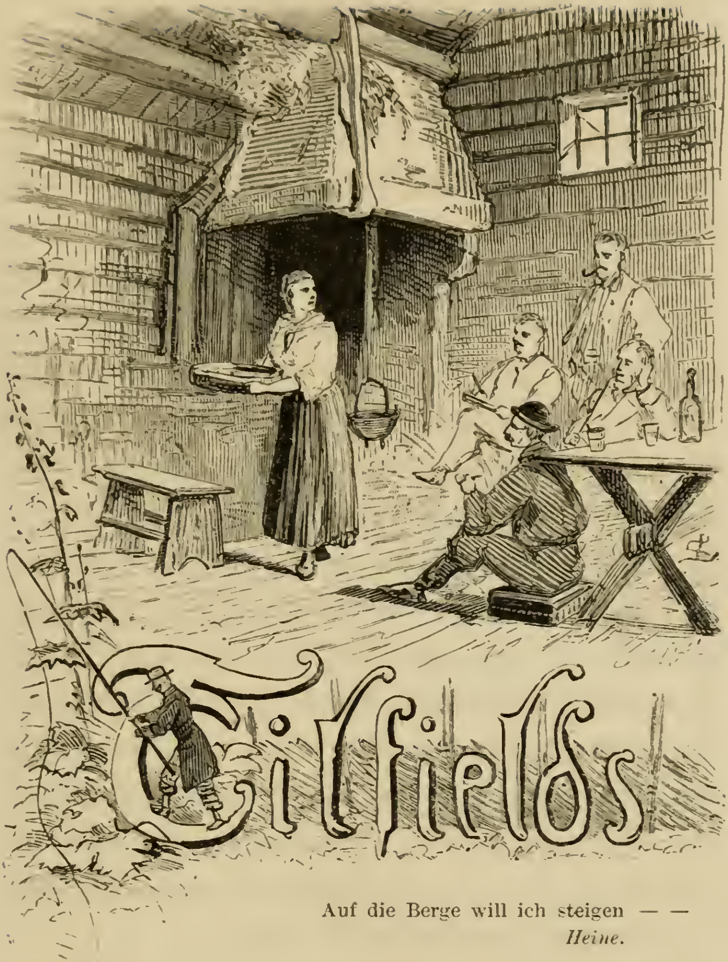

Auf die Berge will ich steigen — —
Heine.

Und wenn Sie nach Ihren schönen Vaterlande kommen, dann grüssen Sie mir die Sorenskrivers und die Telagröp!» — det var den Hilsen, Justitsråden gav mig med til Fædrelandet, da jeg et Par

Dage för min Afreise var oppe og gjorde min Afskedsvisit i Familien. Justitsråden er nemlig en Mand, som har megen Fritid, og han anvender denne Fritid til at forædle sin Ånd og foröge sine Kundskaber gjennem grundige Studier på de forskjelligste Områder — og hvad mit kjære Fædreland angik, så kjendte han det tilbunds af Theodor Mügges Reisebeskrivelser og Romaner, og han var aldeles opfyldt af Begeistring for dets storartede Naturskjönheder, til hvilke han udentvivl også henregnede Sorenskriverne og Telegröpene.

Jeg lovede naturligvis at fremföre Hilsenen, men jeg har siden den Tid ikke været hjemme i Förefaldet, så jeg har ikke havt Anledning til at fornye Bekjendskabet med Telegröpene; og Sorenskriverne træffer man heller ikke altid, når man trænger til dem, og derfor tillader jeg mig ad denne Vei at fremföre Justitsrådens hjertelige og velmente Hilsen til Landets samtlige naturskjönne Sorenskrivere.

Så var jeg da kommen til Kristiania, men den Ven, jeg egentlig vilde besöge, var kommanderet til Övelsesleir, jeg tror på Ringerike, og var afgået samme Morgen. Da jeg nu ikke sporede nogen særdeles Lyst til at agere »Schlachtenbummler und Specialartist» ved en norsk Övel-

sesleir, og det ovenikjöbet var på den Tid af Året, da Kristiania er tom, så det ikke var at regne på at træffe videre af mine gamle Venner, var jeg temmelig enig med mig selv om at stryge min Vei den fölgende Dag. Men det var endnu temmelig længe til Middagstid, og jeg dinglede derfor omkring og morede mig med at gjense gamle Steder og iagttage alle de Ansigter, som var mig bekjendte fra Skoledagene, og hvordan Tiden havde slidt på dem. Der var gråskjæggede Filistre, som dengang havde været Löver — af flotte Studenter var der bleven korpulente Advokater, og oplöbne Kadetter travede omkring som skaldede Kapteiner. Der var også Cigarbutikker, hvor foretagsomme Skoledisciple af de ældre Årgange pleiede at plukke de förste Roser på Kjærlighedens Alfarvei, men nu var der hverken Cigarer eller Jomfruer længere. Der var det gamle skjönne Hus med de små Vinduer, hvor der dengang boede, — og kanske bor han der endnu — en gammel Hædersborger, der ved Siden af sit Embede drev den lovlige Binæring at sulte Skolegutter, som tillidsfulde Forældre på Landet og i Småbyerne troede sikkert forvarede under hans faderlige Varetægt. Og blandt hans mange besparende »Methoder» var også den at give de unge Herrer harskt

Smör, og til Dagsordenen hörte sex klinede Smörrebröd til Kaffeen om Morgenen, og sex ditto til Theen om Aftenen, hvilke begge Måltider indtoges på de respektive Værelser, som altid beboedes af to og to sammen.

Hvoraf Theen og Kaffeen bestod, var det endnu ikke lykkedes nogen af de videbegjærlige Pensionærer at udfinde, thi slige Beskjæftigelser som chemiske Analyser var på Grund af deres Ildsfarlighed på det strængeste forbuden de Logerende; men Smörrebrödene bestod af sammenklappede Skiver af Rugbröd med et Indlæg af harskt Smör, og Mennesket kan vænne sig til meget, hvorfor da ikke også en ungdommelig Skolemave til harskt Smör? Det var så, den værdige gamle Herre kalkulerede, men engang gjorde han dog Regning uden Vert, og det var med en ung Herre fra et större Handelshus i en af Småbyerne; og denne Herre var til sin egen og Kammeraters Fordærvelse udrustet med rigelige Lommepenge.

Han var ikke vant til harskt Smör, fortalte han sine små Kammerater, og sa gjorde han den Akkord med dem, at de fra förstkommende Söndag skulde sælge ham sine samtlige Smörrebröd. Da de for den budne Sum kunde fodre med Sprutbakkelse, gik de alle fem gladelig ind

på Affæren; men med de indkjöbte Smörrebröd tapetserede vor fordærvede unge Ven den ene Væg i sit Værelse — han gjorde det på den Måde, at han forsigtig tog dem fra hverandre, og med Smörsiden befæstede dem mod Væggen — to hundrede og to og femti Smörrebröd.

Man kan tænke sig, hvilken Scene der opstod, da den værdige Kostholder gjorde sin Lördagsrundé og opdagede denne syndefulde Omgang med Guds Gaver, som han mer eufemistisk end korrekt kaldte sine harske Smörrebröd!

Men den unge Tapetserer opnåede sin Hensigt. Han fik visselig en god Dragt Prygl, men på Rapport til Hjemmet tog Faderen ham ud af Pensionsanstalten, og han slap for Eftertiden fra det harske Smör.

Og der var den gamle Skolebygning, hvor vi på de forhenværende Hölofter over Staldbygningen gjordes bekjendte med Horatses letsindige Oder — hvoraf vi altid bedst studerte den, der blev oversprungen — og Antigones tragiske Skjæbne. Skolen var væk, men Konditoriet i Nærheden, som frekventertes stærkt i Skoletiden, stod der endnu.

Og der var det gamle Studentersamfund med Erindringer om så mangen glad Aften, hvor dengang gamle Jarman residerte og ikke

havde harske Smörrebröd, og hvor Caroline var Hebe — Caroline, som altid var en Ungmö over sine bedste År, og derfor sâmeget bedre var skikket til at udholde Russens ihærdige Beleiring af hendes modnede Dyd. Men Röverborgen var forsvunden, Röverborgen, om hvilken en af mine Venner, som boede der, påstod, at man der sov for en laber Mersseils Kuling, slig Bue stod Rullegardinerne i af Vinduestrækken.

Og beskjæftiget med gamle Minder nåede jeg endelig frem til den Restauration, hvor jeg pleier at indtage mine Middage, når jeg er i Kristiania, og hvem skulde jeg vel få Öie på der, mellen alle de fremmede Ansigter, uden min Ven Landskabsmaleren, som sad der alene ved et Bord og bragte sin Gud Spiseofre.

»Det er eiendommeligt ved Eders norske Restaurationer», sagde engang en Udlænding, som har reist meget i Norge, »at Eiermanden tituleres ved sit Fornavn, men Betjeningen ved sine Familienavne — og hvilken Betjening! Alderstegne Herrer, hvem man kan se op til som til Bedstefædre, rene Veteraner i Opvartningsveien, Veteraner i Sommerfrak og Töfler, Veteraner, som har været så længe med i Livets hårde Kamp, at de anser enhver Kunde for en naturlig Fiende, og bestræber sig for ved en-

hver tænkelig Krigslist at gjöre ham Spisetimen sur».

»Og de har erhvervet sig et stort Herredömme over sine Kunder. Man ser det strax, når man blot har været en Gang i en sådan Spisesal. Ved lange Borde sidder tause Mænd, som indtager sin Middag i den absolute Stilhed, som det fribårne og velopdragne Nordmænd egner og anstår, og neppe engang på Trottoiret udenfor, hvor en böiet Olding kredentser Akevitter om Formiddagen og Kaffe med tilbehörende »Munke» om Eftermiddagen, hörer man höiröstet Tale eller ungdommelig Latter. Det er, som vilde man gjennem sin stilfærdige Opförsel gjöre en Slags indvendig Undskyldning for al den Uleilighed, man trods sine yngre År forårsager disse ældre Herrer, der ifölge den nationale Maxime: »hoffor skulle ikke je være likså god som han», betragter det som en personlig Fornærmelse, at nogen kan anmode dem om at besörge en halv Beef med Poteter eller to Drammer og en hel Öl.»

Her kan man atter se, hvilken falsk Opfatning Udlændinge i Regelen har af vore nationale Forhold, og med hvilken Hensynslöshed de giver dem tilbedste. Det er naturligvis ikke af Respekt for de alderstegne Opvartere, at vi

Nordmænd er så tystladne på offentlige Steder; det er fordi det nu engang hörer til den nationale Velopdragenhed, og det undlod jeg ikke at gjöre min Ven Landskabsmaleren opmærksom på. Hans Glæde over Gjensynet var nemlig temmelig höiröstet, og han har desuden den ubehagelige Vane at snakke höit ved Bordet — og godt var det, at jeg gav ham det Vink, thi fra de nærmeste Borde blev jeg var forskjellige misbilligende Blikke over denne uvante Forstyrrelse af Madroen. Ja, min Ven vovede sogar Bemærkninger mod Maden — han påstod, at det ikke blot er det smeltede Smörs og den forbrugte Flödes rigelige Mængde, som gjör Maden velsmagende — han er naturligvis en forknyt Natur, som er bange for Kardialgi, og jeg rådede ham til aldrig at sige sådant höit.

Det var imidlertid en Tröst at have fundet ham, så kunde jeg da få Fölge nogetsteds, og han tænkte ligedan. Men hvorhen? Ti à tolv Dage blev vi enige om at afse — mig var det ligegyldigt, hvor Kursen gik, jeg vilde blot have lidt frisk Luft efter alle de Indigestioner, man på Naturens og Kunstens Vegne havde ædt og drukket sig selv til Fortabelse i Göteborg.

Ringerike — nei, uf da, did går han ikke, Thelemarken — nei, uf da, den kjendte han ud

og ind som sin egen Vestelomme og Cappelens Studier. Valders — ligeledes afgræsset.

Nu, Ronderne da, foreslog jeg i min Fortvivlelse, og det faldt mig tillige ind, at jeg bestemt måtte have Præsteslægt nogetsteds oppe i Gudbrandsdalen, og så kunde man jo forene det nyttige med det behagelige og spise sig frem på Præstegårdene, hvilket er den ældste nationale Måde at reise på.

Ronderne — ja, Du siger noget — dermed var Sagen afgjort; vi betalte vor Middag og drog afsted til Ronderne.

I Lillehammer er der som overalt i Småbyerne en Madam, som tager imod Reisende. Jeg ved ikke, hvoraf det kommer, at det altid er Madamen, for i mange Tilfælde ved jeg, at Madamen har en Mand, men ham er der aldrig Tale om. Han skriver blot Regningerne og bringer de rekvirerede Flasker Öl op på Billarden — i gunstigste Fald spiller han Billard med Gjæsterne og lader sig traktere. Men Madamen i Lillehammer er en virkelig Enkemadame, det måtte da være, at den ældre Herre, som opvartede i Spisesalen, og som efter Landets Skik befandt sig i Sommerfrak og Töfler, skulde være hendes Mand. Gammel nok var han ialfald, og så havde han röd Paryk og Dan-

nelse. Han kom i en længere Diskurs om Processer med Kandidaten, som vi havde lært at kjende ombord, og han udviklede Kjendskab til det engelske Sprog, hvilket han lagde for Dagen ved at sige »pleasc» med dobbelt l, hvergang han böd de medspisende Englændere noget.

Mærkeligt nok, Kandidaten vilde også til Ronderne. Og så blev vi da enige om at slå Fölge. Nu skulde vi efter rigtige Turisters Skik have tilbagelagt Strækningen fra Lillehammer til Ronderne tilfods, med Skræppen på Nakken og Uhret i Hånd, med Fjerdingen i Halvtimen og Milestolperne som de eneste lönnende Udsigter.

Men vi var dårlige Turister. Vi tog en Vogn til en Begyndelse, og siden bar det af i Karioler. På Losna lå der Lom, og det bragte min Skydsgut til med det störste Udtryk af Forbauselse i sit Ansigt at fortælle mig, at forrige Höst, han havde skydset en Englænder, så havde der også lagt Lom derude, og Englænderen havde fået frem Bössen og smældt på dem, og havde også ganske rigtig truffet en, som blev på Pletten. »Og veit Di så, aa han gjore?» spurgte Gutten med den störste Forventning i Fjæset over den Forundring, som burde gribe mig, når jeg hörte noget så mær-

keligt — »klædde han inte a sig hver Smit og Smule, og svam ut etter'en —»

Skydsguten syntes nok, det var fælt at blive så våd på Kroppen.

Der borte under Åsen bag en Birkelund ligger Præstegården, og Kirken på en Bakke ved Elven. Og da vi kom did, så var både Bisp og Provst der, og vi dumpede lige ned i en Middag for alle Sognets Skolelærere og Formandskab, og Gud ved hvad — men De ved, min Nådige, at De har sat mig temmelig strenge Grændser i det Punkt, og jeg vil derfor indskrænke mig til at meddele, at der var fuldstændig Bispevisitats. Og vi blev Söndagen over og gik i Kirke og hörte Præken, og der var Ungdom på Kirkegulvet, og fuldt med Almue og Bygdens beau-monde i Korstolene, og jeg gjorde den Opdagelse, at der voxer mangen fager Rose langsmed Lågen også.

Jeg ser det på Dem, at De vil indvende, at sådanne Tanker ikke bör falde En ind, når man sidder i en Kirkestol, men De ved jo af Deres Börnelærdom, at på den så meget omtvistede syvende Dag så Gud alt, hvad han havde gjort, og se, det var såre godt, og skulde så ikke også et stakkels Menneskebarn have sin

Sabbatsglæde, når han ser noget, som er lykkeds Skaberen så godt? Jeg tænker jo.

Og så var der stor Middag med Honoratiores og Skåltaler, og efter Middagen rögte vi gamle Herrer vore Piber i Haven og glædede os over Ungdommen, som legte Sidste Par ud og andre lignende Lege, som befordrer Fordöielsen.

Og ved den Middag gaflede vi op endda en Kandidat, som »lå af» sine Ferier oppe hos Slægten, og ham hvervede vi også for Ronderne, og det var en Akkvisition, for han var Kjendtmand. Og den fölgende Dag ved Morgengry skulde Opbruddet ske.

På et Skifte i Kvam skulde vi træffes. Her blev Skydsen sendt tilbage, vi leiede os en Klövhest og pakkede på den de Sager, vi anså nödvendige til en sådan Sætertur. For af den indfödte Kandidat havde vi bragt i Erfaring, at ved Frylisjöen, under Skjærildfjeldet, var der flere Sætere, som vi kunde bo i. Vi havde altså blot nödig et Par Tæpper og lidt Proviant. Landskabsmalerens Malekasse kom også med på Klövhesten, og så begyndte Opstigningen. Veien gik först gjennem et trangt Dalföre med Stenröser og Småkrat og blå Stormhat, derpå gjennem Skov, der åbnede sig til en Sætervold med et Par Sætere, hvor vor Förer måtte ind og

hilse på Budeierne. En stor prægtig, rödmalet Sæter, rent et lidet Hus, först et rummeligt Kjökken med vældige Ystekjædler — Gudbrandsdalen er Mysostens egentlige Födeland — indenfor det et stort Værelse med malede Möbler og velredte Senge; og her husede tre bause Jenter, der modtog os meget ugenerte i det for Ystning rimeligvis reglementerede Negligé, (hvilket var temmelig dybt,) og den ene af Kandidaterne, som var Reserveløitnant tillige, fandt det på Standens Vegne nödvendigt at drive lidt repræsentativ Kurtis, afpasset efter de Gratiers robuste Naturel, for hvilke han sögte at hævde Standens Ære. Og de optog det også som skyldig Tribut, og regalerede til Gjengjæld både ham og os med Römmekolle og Mysost. Men Mysosten vilde Landskabsmaleren ikke indlade sig på, efter at han havde seet, hvordan dens ydre Politur af den ene Budeie var bleven besörget ved Hjælp af Spyt og en Kjökkenkniv. Men En bör ikke være kræsen så langt fra Bygden — jeg har oplevet det værre nede ved Byerne sogar, og Budeien var forövrigt et appetitligt Kvindfolk.

Endelig måtte vi lösrive Reserveløitnanten fra hans behagelige Beskjæftigelse, og efter en flere Timers Vandring gjennem Skov og over

Myr nærmede vi os vort Bestemmelsested Frylisjöen, et lidet Vand, som ligger ca. 3000 Fod over Havet. Med engang åbner sig for os den prægtigste Udsigt. Der, lige under os, ligger Söen, stille og klar, og opfanger i sit glindsende Speil de sidste Solstråler, og over det grå Skærildfjeld hæver sig i Baggrunden Rondernes snedækte Toppe. Men over Forgrunden kaster de knudrede Furutræer sine lange Skygger, Klövhesten napper i Blåbærlynget, Landskabsmaleren har i en Hast fået Skizzebogen frem for med et Par Streger at fæste Linierne i det storartede Billede, og Föreren ligger på Ryggen og plystrer, og kan ikke begribe, hvad det er, fire Bykarer kan være så henrykte over her oppe i Bakkehældet med den lange Myr til höire, når Rögen fra Frylisæteren stiger op så nær og så indbydende.

Der nede ved Söen ligger Sæterhytterne. En Klop går over Bækken, som risler ud af Frylisjöen, og vi er på Sætervolden. Kreaturerne er dreven hjem til Melkning, og Jenterne kommer ud af Fjöset og Melkeboden, forbauset over at få sligt mandstærkt Besög.

Om vi kunde få bo hos dem et Par Dage? — Nei, det var nok ikke ligt, det. Jaså, nå, men om vi nu blev der alligevel? — Nei, det

var nok ikke så vel, det. Nå, men om vi fik ligge på Gulvet foran Peisen? — Nei, det gik nok ikke så godt an, det. Nå, så får Dere gjöre som Dere vil, da, Jenter, sagde Kandidaten, for vi bliver her nu alligevel, vi — og fnisende fandt Jenterne efter længere Samråd den Udvei, at de römmede Lokalet for os, og opslog sit Paulun i Melkeboden; og herimod kunde naturligvis intet fra vor Side være at indvende.

I Sæternes ene Seng var Plads for to Personer. (Hvordan fire Jenter havde kunnet enes om dette Fladeareal, er mig den Dag idag en Gåde). Sengepladsene skulde ligges efter Tur, og blev i den Anledning udloddede. Jeg var den ene heldige for förste Nat, Löitnanten den anden. Men ganske fraseet, at Löitnanten i Drömme rimeligvis antog, at han var i Krig, og anså mig for en Fiende, han med alle både tilladte og ikke tilladte Våben holdt sig forpligtet til at angribe og tilföie Overlast, gjorde jeg så blodige Erfaringer med Hensyn til de andre krigförende Magter, der fandtes i Sengen, at jeg midt om Natten stod op, tog mit Tæppe med mig, og til de Övriges Forbauselse om Morgenen fandtes snorkende foran Peisen.

Der var så prægtige Motiver lige foran Sæterdören, både med Fjeldfjerne og Forgrunds-

lyng, at Landskabsmaleren ikke kunde lösrive sig, men strax om Morgenen begyndte på at smöre lös — og jeg, Gudbevars, skulde ikke være ledig heller, men tegnede både Budeien og Sæterdören og vesle Gjætergutten, som sad i Dören med röd Toplue på; og siden har jeg malet min Nisse, som spiser Julegröd, efter Skizzen, jeg gjorde på Fjeldet, men den Nissen, den skal ikke være national, den, siger dem. Ja, dem ved det nu så godt, måtru, dem, som snakker om »Nationalitet i Kunst».

Men Löitnanten havde allerede Aftenen i Forveien erkyndiget sig, om han kunde få en Fiskestang; for Frylivandet er bekjendt for sin Rigdom på Röier, en liden, fortrinlig Örretart, som findes i vore Fjeldvand, og af Fiskere deroppe fanges i store Kvantiteter og — saltes til Vinterbrug.

Ja, Fiskestang var der Råd til, og Fluer havde han selv, og af Gårde bar det. Og da jeg så var færdig med min Sæterdör, ranglede jeg nedover til Bækken for at se, hvordan det så ud med Udsigten til Röier til Middagen. Ganske rigtigt, der stod han på en Sten midt i Elven, iført den praktiske Reisedragt, han havde fundet ud for en Fjeldtur: grå, opbrættede Benklæder, Militærsurtout og Stråhat! Men om Aftenen, når vi efter indtaget Middag nöd vor

Siesta ude på Sætervolden, var han endda mere malerisk, for da havde han til den övrige Ekvipering store Filttöfler.

Jeg kunde imidlertid ikke opdage nogen Fisk, og han havde nu været på Fiskefangst mindst i to Timer. »Han bider ikke idag», påstod Löitnanten. »Har De da proberet med Flue?» spurgte jeg, for jeg antog, han fiskede med Mark.

»Flue?» sagde han meget indigneret, »ja naturligvis fisker jeg med Flue».

»Men hvor i al Verden har De da Fluen?»

»Fluen? Jo, den ligger på Bunden, den, naturligvis —»

Jeg gad vide, om Hetting nogensinde har hört Tale om Fiske med Bundflue — men jeg indforlivede Kandidaten-Löitnanten-Fiskeren i min Skizzebog, og hvergang den gamle Bog falder mig i Hænderne og jeg finder hans glade Kontrafei, så bliver jeg i godt Humeur.

Heldigvis for Afvexlingen i vor Spiseseddel fandtes der i nogle Hytter ved Nordenden af Sjöen et Par Bönder nede fra Bygden, som lå på Fiskeri deroppe, og de overlod os rigelige Kvantiteter af den velsmagende Fisk, som Landskabsmaleren tilberedte på det fortrinligste. Landskabsmaleren var idetheletaget vor Kok;

det var en ny elskværdig Side hos ham, som jeg trods årelang Omgang endnu ikke havde opdaget, og han viste sig at have en stor naturlig Begavelse i denne Retning, hvilket bragte ham mit Hjerte endnu nærmere. Hans »soupe à la Chalet», som han betitlede den, oversteg de dristigste Forventninger, og må betragtes som et kulinariskt Mesterstykke. Bestanddelene var Spegeflæsk, Liebig, og en Jævning af Mel, Smör og Gedeost — jeg har imidlertid en Mistanke om, at han for at give den den rette verve, tilsatte et Par Dråber Cognak. Nok er det, hans Suppe smagte udmærket, og Reserveløitnanten påstod, at den var så stærk, at man blev ör i Skallen af den. Om dette ikke muligvis skulde komme af Throndhjemmeren, vi drak som Bordvin, skal jeg lade være usagt.

Men det var intet Under, at vi havde Appetit efter det Dagverk, vi pleiede at gjöre. Tidligt om Morgenen drog vi gjerne op på Skjærildfjeldet, hvis Höideplateau lå en 1000 Fod over Sætervolden. Nedenfra så det rigtignok ud, som om man måtte være oppe på ti Minuter, men man lurer sig stygt på at bestemme Distancer nedenfra. Og når man så endelig tror, at man er oppe, ser man, at det bare var en Terrasse, og slige er der en sex, syv af, inden man ende-

lig når op på den öde Myrslette, som med sine små Terrainforhöininger og hist og her endnu liggende Sneflækker milevidt og tröstesløs strækker sig ind imod Rondernes Fod. Og der har vi dem, mægtige og mörke, med sine vilde, takkede Toppe og randede Sider, hvor Sneen ligger i brede Striber. Deraf har de også fået sit Navn, påståes der — Råindin, de Randede — selv skal jeg ikke kunne afgjöre det, jeg har ikke den Ære at være målvant.

Höisletten selv er trist og sörgelig. Den korte Lyng har overalt den samme grågule Farve; kun hvor en Fjeldbæk trægt snor sig mellem store Stene for at tabe sig i en endelös Myr, træffer man på en dvergagtig Vidieart med grågrönne Blade — intet Liv er at spore — i det höiste seiler en ensom Falk gjennem Luften. Men Udsigten er vidunderlig storartet. Foran os Ronderne, medens i den klare Höifjeldsluft Öiet mod Vest svæver ud over Lågens Dalföre og langt bort til Lomsfjeldene, hvis snelagte Toppe lyser i Middagssolen, og mod Syd nedover Froens og Ringebos Åsrygger mod det blånende Fjerne. Der fyger en skarp Vind deroppe, så skarp og bidende, at vi for at skizzere Fjeldene må lægge os på Maven, og det er en Stilling, jeg endnu ikke har indtaget for

at male Skizzer. Men inde i Ronderne trækker der et Uveir op, tunge Tågemasser samler sig mellem Fjeldene, og lösrevne Skydotter farer i hurtig Flugt forbi Tinderne og kaster sine mörke Skygger hen over dem.

Men efter Middagen nede på Sæteren hviler vi på vore Laurbær. Ude på Sætervolden ligger der et mægtigt Vindfald. Mosen er groet over det, og det giver godt Ly mod Vinden, som kommer nordenfra og stryger kold over Söen. Bag det placerer vi os, og til Glæde for os selv og til Skræk for Myggen, denne »skadelige Fuggel», som Lapperne efter Kapt. Bangs Udsagn kalder dem, — mindes De, at vi traf hverandre på Dampbåden ifjor, Kaptein? — tænder vi et vældigt Bål og ryger vore korte Piber — Reserveløitnanten har en lang, med Weichselrör og Kjærnespids og hæklet Perlesnor — og hengiver os til den stille Kontemplativitet, som skal være et Særkjende for alle kjödædende Dyr efter indtaget Måltid. Og hermed fortsættes, indtil Berit med strålende Åsyn kommer ud og meddeler, at Kaffeen er færdig. Kaffeen er nemlig Berits Departement. Vi leverer Bönnerne, men hun koger dem, og den indtages sammen med Husets Damer, som ellers ikke er tilstede ved vore Måltider. De holde sig i Melkeboden om Natten,

og om Dagen er vi ikke hjemme. Men til Kaffeen kommer de troppende op alle fire; Berit löfter Kjedelen af og skjænker i for os. Sæterens Porcellæn rækker ikke til, så vore Glasse må gjöre Tjeneste med, og det var det eneste, som sluttelig en Smule mildnede Sorgen ved vor Afreise, at vi höitidelig forærede Berit de Rekvisiter, vi nu kunde undvære, bestående af de omtalte Glasse, et Par tomme Kognaksbuteljer med höist elegante Etiketter, et Lommespeil og Restbeholdningen af Sukker og Kaffe — hun syntes nu, det var aldeles for meget.

Alt imellem kommer der en Bondegut slængende fra Bygden og titter indom på Sæteren. Han er altid ude for at söge efter en Hest, som har gået sig bort. Det er blot mærkeligt, at for dem Alle er der kommen en Hest bort, jeg har så mine egne Tanker i den Anledning. Men Fyren bliver altid lang i Ansigtet, når han får se denne mandstærke Indkvartering, og omendskjönt han ikke kan antages at kjende Heine og have lært det lille Digt af ham, som endte med at

»også i hendes Hjerte
der Indkvartering lå» —

så synes han dog at have sine Betænkeligheder om den Sag.

Men for vort Vedkommende kan han være ganske rolig. Selv Reserveløitnanten er efter den förste voldsomme Attak på Nabosæteren et rent Mönster af Anstændighed ligeoverfor det andet Kjön, og vi pleier i al Andægtighed at ende vor Dag på Sæteren med en liden Whist for Enden af Langbordet under Vinduet.

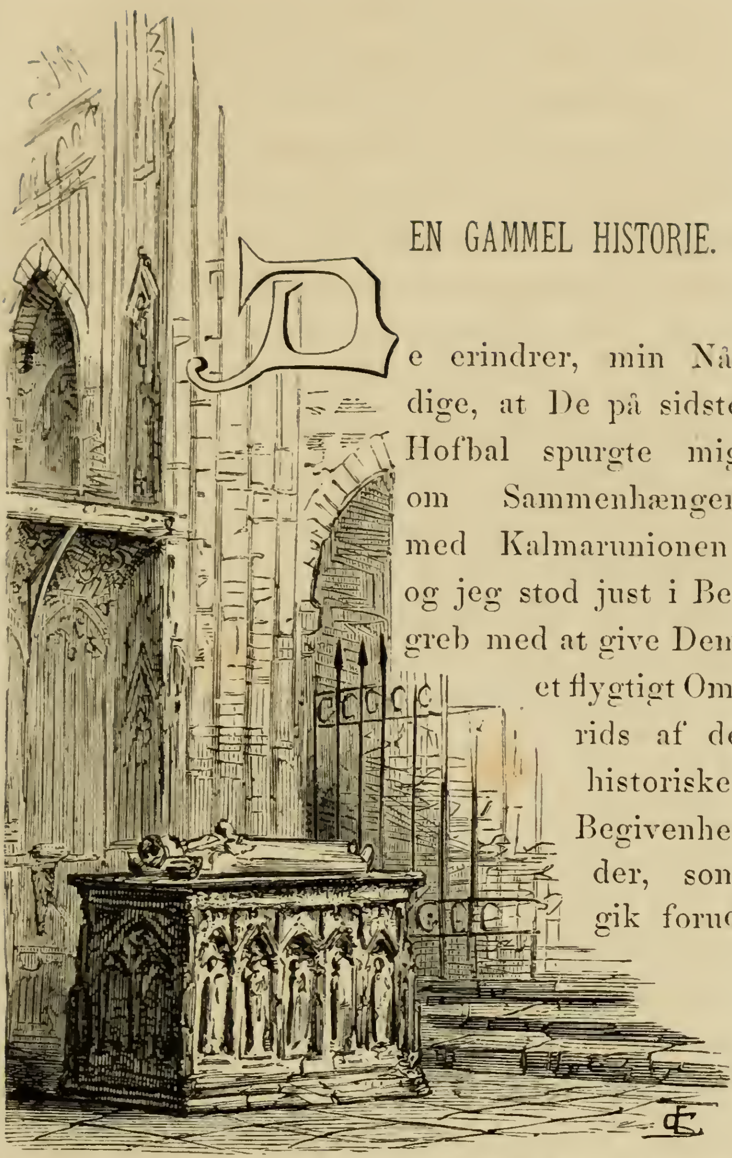

EN GAMMEL HISTORIE.

De erindrer, min Nådige, at De på sidste Hofbal spurgte mig om Sammenhængen med Kalmarunionen; og jeg stod just i Begreb med at give Dem et flygtigt Omrids af de historiske Begivenheder, som gik forud for den, da vi på en ligeså pludselig som uventet Måde blev afbrudt, idet en af Hoffets Funk-

tionærer — jeg mindes for Öieblikket ikke, om det var en Kammerherre eller en Kammertjener, — hemmelig vinkede mig ud af den Sal, hvor vi indtog vor ambulante Souper, og under fire Öine åbenbarede mig, at jeg havde begået en grov Forbrydelse mod Etiketten ved at indsnige mig i en Spisesal, hvor man måtte have Majors Rang for at få Lov til at være. Og da ved det lille Hof, hvor dette skede, endnu ikke, som i Rusland, Militærrang er indført for Kunstnere, så var der intet andet tilovers for mig end at forlade den påbegyndte Souper og den historiske Oversigt og luske af med Kammertjeneren til den store Sal, hvor Souperen var serveret for de simple Dödelige, som var under Major — og hvor lavere Officerer, Universitetsprofessorer, Advokater og Millionærer med sine Damer trængtes om hverandre i broget Simpelhed. For mig som fri Nordmand fyldte det mit Hjerte med en svulmende Tilfredshed at vide, at Sligt umuligt kunde passere i mit eget kjære Fædreland, hvor man ikke vilde være udsat for en så taktlös Opförsel. Thi der vilde man rimeligvis af Programmet på Indtrædelseskortet vide, hvor Souperen skulde indtages af de 17 forskjellige Rangsklasser, som Statskalenderen opviser; og jeg havde naturligvis i Bevidstheden om min

Ubetydelighed holdt mig til den 17:de, som omfatter Veier, Måler og Vrager, Feierinspektören og Sekondlöitnanten ved Brandkorpset.

Men Beretningen om Kalmarunionen gik De på den Måde Glip af, da det ikke hörte til Cherubens Opgave også at udvise Dem af Majorens Paradis. Det havde heller ikke været så let til paté de fois gras og Champagner grundigt at forklare Dem noget så forviklet, som de Begivenheder, De sigtede til, og som jeg i denne Skizze, til Deres og Andres Oplysning, agter at gjöre.

De vil forhåbentlig forundre Dem over de grundige historiske Kundskaber, jeg lægger for Dagen, og den Möie, jeg har haft for at sætte dem i Stil. Men De behöver ikke at være altfor taknemmelig. Jeg måtte nemlig for et Par År siden for »Bazaren» levere en Text over Kongegravene i Roskilde, og da måtte jeg rigtignok lægge mig efter Kildeskrifterne. Artikelen var nu altså både skrevet og honoreret, jeg har blot bearbeidet den en Smule; og da den oprindelig er skrevet for et Blad, hvis Publikum blot består af Damer, passer den forhåbentlig også i dette Tilfælde.

Den skandinaviske Tanke er, som De ved, ikke ny. Den er snart sagt lige så gammel som

Skabelsen — ialfald lige så gammel som de tre Rigers Beståen. Allerede i den tidligste Middelalder finder man den udtalt. Der var altid en eller anden, for hvem det egentlige Fædreland var for trangt, og han spekulerede da i Skandinavisme. Hver Konge, det være sig i Danmark, Sverige eller Norge havde med mere eller mindre Held stræbt at realisere Idéen, denne Idé, der efter en svensk Forfatters Udsagn »så ud som en Tanke», det vil sige, enhver Konge havde gjort sig så meget af Nabolandene skatskyldigt, som Forholdene tillod, og så betalte de i bedste Fald Skatten til hans Död. Men da var det også forbi, og Komedien begyndte på ny — blot med anden Rollebesætning. Tilsidst var Danmark gjennem slige Overgreb fra Naborigerne sunket ned til et sådant Minimum af Land, at Margrethes Fader, Valdemar Atterdag, ved sin Tronbestigelse ikke forefandt mere end Lolland og en Del Strækninger i Estland, som dengang var dansk Krongods. Det övrige var enten annekteret af Sverige eller pantsat til de holstenske Hertuger. Det var altså ikke under särdeles glimrende Udsigter, Valdemar modtog Purpuret, men han var en slu og tapper Herre — »hvor Lövehuden ikke rak til, måtte Rævebælgen hjælpe», siger en dansk Historiker om ham.

Hans förste Skridt til at gjenvinde Danmark var at formæle sig med en holstensk Prinsesse, og for Medgiften udlöste han allerede meget af det pantsatte Land. Han levede visselig ikke lykkelig med sin Hustru — det går ofte så med Fornuftgiftermål — men hun skænkede ham dog Sönner og Döttre. Unyttigt Kram, tænkte han vel, thi han bekymrede sig kun lidet om deres Skjæbne og deres Död.

Så meget mere interesserede han sig for sin yngste Datters Opdragelse. Det var Margrethe, som efter ægteskabelige Tvistigheder i Herrens År 1353 så Dagens Lys. Det var et lidet spædt Barn, med mörk Hud og mörke Öine, men hun havde en Seiershue på, da hun kom til Verden, noget, hvoraf Kvinderne i det kongelige Sengkammer vilde se et Varsel om Lykke i Livet; og de mörke Öine tittede helt klogt på sine Omgivelser. Og senere, da hun blev större, og Öinene skuede endda klogere, sagde Faderen ofte: »Naturen har taget feil — den vilde skabe en Mand, og det er blevet et Fruentimmer.» Og dette lille Fruentimmer var klogt nok, og hun var tidlig villig til at gå med på Faderens Planer, og Faderen havde store Planer fore med det lille Fruentimmer.

På samme Tid var der en Konge i Sverige, som hed Magnus, og det var ikke meget med den Mand. Men han havde en Sön, som hed Håkon, og han var valgt til Konge i Norge. Hvordan han var bleven det, hörer her ikke til Sagen — nok er det, han var det. Men der var Stridigheder i Norge. I så grumset Vand måtte der kunne fiskes, og Valdemar fiskede. Hans Plan gik ud på intet mindre end at forene de tre Rigers Kroner på sin Datters Hoved.

Til den Ende blev Margrethe formælet med Håkon. Hun var endnu blot i den umyndige Alder af 11 År, men det gjör intet til Sagen ved diplomatiske Ægteskaber.

Det var förste Akt. Så döde Valdemar
1376 År 1376. Årstallet skal vi sætte i Margen, det ser så lærd ud og styrker Hukommelsen. Årstallene er desuden, som De muligens også i Deres Skoledage har erfaret, Historiens egentlige Kjærne. Om Årstallene dreier sig ikke alene Verdens Gang, men også Examenskaraktererne. Jeg selv ödelagde mit Laud i Historie til Artium ved at forlægge det Rendezvous, höisalig Numa Pompilius havde med Egeria, til en Höstaften i Året 685 f. Chr. medens det efter Livius fandt Sted först Våren derpå.

Efter hans Död atter Chaos i Danmark. Mærk Dem, 1376. Nu fiskede Margrethe i Mudderet. Hun holdt sig godt med Geistligheden, og det behövede hun sine Levedage ikke at angre — selv efter hendes Död viste Geistligheden sig taknemlig, som vi senere vil få se.

Danmark var et Valgrige. Tre Partier, og tre Kandidater. Ingeborg, Valdemars ældste Datter, gift med en Hertug af Mecklenburg, hvis Navn rimeligvis Historien, men ikke jeg, har opbevaret, aspirerede for sin mindreårige Bengel af en Sön, Margrethe for sin ditto, og desuden Adelen for En af sin egen Midte. Men dette var det svageste Parti. I Principet var de nemlig enige: En af deres egen Midte skulde det være, men hver En vilde gjerne være denne Midterste, og på den Vis var det aldrig muligt at drive op nogen anstændig Majoritet.

Rigsdag blev sammenkaldt, og der taledes længe og meget — frem og tilbage, som det den dag idag endnu på Rigsdage Skik og Brug er — men uden noget Resultat. Medens de höie Herrer på Rigsdagen, og det ikke altid i de mest velvalgte Udtryk, sagde hverandre personlige Sandheder og ved Siden af beskjæftigede sig med Politik, men for lutter Amendements ikke kunde komme til Dagsordenen, var Geist-

ligheden virksom for Margrethe. Især var det Bönderne, som bearbeidedes. I Hjemmet, i Skriftestolen, gjennem Kvinderne tænker jeg, efter det Kjendskab jeg har til de klerikale Manipulationer.

Slutteligt blev det også bragt så vidt, at de trods Adel og Rigsdag valgte Margrethes og Håkons femårige Sön Olaf til Konge. Men under Moderens Formynderskab. Hun var altså Regentinde, sålænge Kongen var mindreårig.

Så var da Norges og Danmarks Kroner forelöbigt forenede på ét Hoved, og anden Akt er ude i det lange Drama, som til Norges Ulykke endnu i fire Århundreder skulde gå over Verdenshistoriens Bredder.

Tredie Akt. Kong Håkon dör. Margrethe overtager, atter understöttet af Geistligheden i begge Riger, Formynderskabet over den mindreårige Tronarving. Som Slutningstableau kan man betragte denne Arvings Död i Året
1387 1387 og Margrethes Valg til Dronning i Danmark og Norge. Fjerde Akt er den mest underholdende. Pjerrot i Pantomimen, Albrecht af Mecklenburg, træder op. Ser skjævt til Nabodronningens Triumfer, gjör et Par smudsige Witzer over hende, og slutter med en Krigserklæring. Det går som i enhver anden Panto-

mime: Dyden (Margrethe og Geistligheden) bliver belönnet, og Pjerrot får Prygl. Får ovenikjöbet efter sin Tilfangetagelse en nitten Alen höi Narrehue på Hovedet, og bliver forhanet af Margrethe, som ikke har kunnet glemme visse Spydigheder, han i sine Velmagtsdage tillod sig at sige hende. Træder af fra Scenen og forekommer i det fölgende blot i Kulissen sammen med Sörövere, Vitaliebrödre og andre Korister; plyndrer Gotland, men gjör forövrigt ingen videre Skade, og går sluttelig til sine Fædre.

Margrethe er nu i den fuldeste Nydelse af sin Magt. Kalmarunionen afsluttes den 13:de Juli 1397 — må jeg bede Dem beholde den 1397
13:de Juli, det er af Vigtighed for Femhundredeårsfesten. Tænk Dem, om vi lever i 1897, hvor vi da skal opleve for en international-skandinavisk-femhundredeårig Punschning.

Margrethe sætter fremdeles igjennem, at hendes Neveu, Erik af Pommern, en håbefuld, men noget bortskjæmt Ungdom, bliver valgt til hendes Efterfölger, og regjerer endnu længe og lykkeligt, beskyttet af Geistligheden, frygtet af Adelen og elsket af Folket — ja, hun tillader sig sogar en Del Overgreb i dansk Retning. Hun giver f. Ex. alle indflydelsesrige Embeder i Norge og Sverige til indfödte Danske (en Po-

litik, som efter hende den Danske Regjering altid siden befulgte, både i Norge og Slesvig-Holsten); hun nöd en så stor personlig Anseelse, og var idethele taget sin Samtid så overlegen, at man kunde tage endel små Svagheder med på Kjöbet, og det hele gik godt, sålænge hun levede.

Men strax efter hendes Död — og hun döde 1412 — faldt hele den stolte Bygning sammen. Sverige betakkede sig for en Union, som i sin Praxis blot gik ud på Danmarks Supremati. Hvad man under Margrethes kloge Ledning til Nöd havde fundet sig i, blev under den anmassende og ukloge Erik af Pomern uudholdeligt — og gjennem et helt Århundrede var der stadige Spektakler med Sverige, som snart var uafhængigt, snart underlagt, indtil det under Gustav Vasa endelig blev fuldstændig kvit den hele Unionssvindel. Norge havde derimod, som De ved, endnu hele tre Århundreder den uskatterlige Ære at blive udsuget af Danmark.

Så var hun da död, den lille Dronning med den store Ånd; og den nordiske Cirkels Kvadratur, som det var lykkedes hende at finde, gik også tabt med hende.

Men Geistligheden blev hende heller ikke efter Döden utro. I Domen i Roskilde, hvorhen Biskoppen havde ladet bringe hendes Lig, som först var bisat i Sorö Klosterkirke, opförte Præsteskabet hende et prægtigt Gravmæle i Höikoret, og her hviler nu det Stöv, som omsluttede denne stærke og urolige Ånd.

Margrethe er bleven Skandinavismens Skytspatron. Til hendes Grav i Roskilde vandrer som Pilgrimskarer de troende Skandinaver; thi endnu gives der i de tre Riger Folk med et så barnefromt Gemyt, at de i en Sammenslutning af de tre Riger efter Kalmarunionens Mönster ser Skandinaviens store Fremtid. — Bourbonerne havde af sin Ulykke intet lært, og intet glemt. De moderne Skandinaver skiller sig fra dem i det Punkt, at de har glemt Alt.

LÜBECK.

Kjöbenhavnerbåden passerer Travemünde i Morgendæmringen. Passagererne vækkes af Uroen ombord, og med sövnige Ansigter samler de sig lidt efter lidt pa Dækket omkring Restauratricens dampende Kaffekande. Denne er også for Öieblikket den eneste Gjenstand af Interesse ombord og iland, thi Skibet arbeider sig med halv Damp opover

langs den sivbevoxte Traves lave, kjedelige Bredder.

Men med Et dukker i det Fjerne Lübecks Tårne op af Sivet — syv Tårne var fra gammel Tid Lübecks Mærke eller Wahrzeichen som det heder på Höitydsk — men det er vanskeligt nok for Passagererne at beholde dem i Kikkerten. Thi de viser sig snart til venstre, snart til höire, snart forud, snart agter, alt efter de forskjellige Krumninger den særdeles krumme Trave behager at gjöre.

Sivet bliver tættere og tættere, Traven endnu smalere og krummere; på Engen foretager en gravitetisk Stork sin Morgenpromenade; ved de små, halvt i Sivet skjulte Landsbyer og Bondegårde gynger de fastbundne Både for Dampskibets Bölgeslag. Fra et nærliggende Furuholt flyver en uoverskuelig Kråkesværm op, for övrigt intet Liv at se. Men pludselig lyder Signalpiben, Skibet tager den sidste Krumning, og vi er i Lübecks Havn. Så langt Öiet rækker, er Kaien fuldstændig mennesketom. Morgensolen spiller i de gamle forvitrede Vinduesruder og forgylder de taggede Gavle og de udskårne Bjælkehoveder. Blot nede på Landgangsbryggen er der Liv, og det eiendommeligt nok; thi så man ikke Toldbetjenterne i sine preussiske Uni-

former, som til Visitationerne af Töiet kommer ombord, så skulde man fristes til at tro, at man med en Gang var dampet lige tilbage til Trediveårskrigens Dage. De gamle Huse med sine forsirede Gavle til Gaden, og de åbne Hvælninger i nederste Etage, som så indbydende åbner sig mod Besögeren, finder man i hver gammel tydsk By; det er Staffagen, som i Lübeck gjör Illusionen så skuffende. Og denne Staffage er Sjauerne, som her endnu bærer den samme Dragt, de rimeligvis bar på Hansaforbundets Blomstringstid: en kort Bluse og vide Knæbenklæder af mörkegråt Stof, mörke sviklede Uldströmper og svære Sko af fuldkommen middelalderligt Snit, sådanne som de bares af Gustaf Adolfs og Wallensteins Fodfolk. Kun i Hovedbedækningens Form spores Tendents til Modernisering. Istedetfor den för brugelige, lavpullede runde Hat, kommer den flade, karakterlöse sorte Hue mere og mere i Svang.

De kommer ombord i betydeligt Tal, men i Bevidstheden om sin historiske Berettigelse er de langtfra så påtrængende, som forskjellige fædrelandske Byers Sjauerlag. De afventer rolig Ordres, og pakker så, efter den meget overfladiske Toldvisitation, som også turde anbefales fædrelandske Toldbetjente til Efterfölgelse —

de utroligste amerikanske Kufferter på sine Kjæmpeskuldre og besörger dem med samt Eiermændene til de respektive Hoteller. Men at ville före en Konversation med dem pa Veien er for en, som ikke er födt eller i det mindste har levet Årevis ved Östersöens Kyster, en Umuligheds Ting. Det Idiom, hvorpå Fritz Reuter har skrevet sine underbare »olle Kamellen» lader sig vel forstå, om man på Tryk har det for Öinene, men ikke, når dets lösslupne Diftonger vildt surrer om Örene.

Men vor værdige Sjauer er ikke den eneste påfaldende Figur i den tidlige Morgenstund. I de tomme Gader möder man Melkekonerne fra Omegnen med sine eiendommelige Stråhatte og Mælkespandene i Bæretræer, og Tjenestepigerne titter ud af Döre og Vinduer. Lübecks Tjenestepiger! Nydeligere og appetitligere lette Tropper kan man ikke tænke sig. Over det röde og grönstribede Skjört et blændende hvidt Forklæde; den kortærmede Tröie af sort Uldtöi eller lyst Kattun lader et Par kraftige, iblandt rödsprængte men altid blankskurede Arme komme tilsyne; på det rige, velfriserte Hår den kokette lille Kniplingskappe, som med brede hvide Bånd er bunden under Hagen — dertil et Par Födder, som, om vi end må medgive,

at de ikke altid er så små, dog altid er ifört de reneste hvide Strömper og udringede Sko.

Det er et beslægtet Drag, som går gjennem de gamle Hansestæders Tjenestepiger, overalt udmærker de sig fordelagtigt såvel i Klædedragt som i Optræden — jeg gad vide, om det er de halvglemte Traditioner fra den Tid, da Hansaforbundets Kjöbmænd *måtte* være Pebersvende. Der er et vist »je ne sais quoi», som minder om de katholske Præsters Kokkepiger, noget vist net, appetitligt, men endda erfarent — so recht zum anbeiszen. Jeg kan neppe tro, at Tjenestepigerne i Lübeck kan være sådanne Kors for sine Husmödre, som deres slampede Medsöstre andetsteds.

Det er mig heller ikke bekjendt, hvorfra Lübecks Tjenestepiger rekruteres. Men de er af en anden Stamme end de mecklenburgske Ammer, der er en lige så sögt Artikel i Lübeck, som de friaulske ditto i Venedig.

Og det er en eiendommelig Race, disse mecklenburgske Ammer. Jeg har ikke befattet mig med Kreaturstel, og kan således ikke have nogen Dom over de forskjellige Racers Melkeevne. Men det er sikkert, skal man dömme efter ydre Mærker, må de mecklenburgske indtage en höi Rang i denne Retning. Deres

Nationaldragt er også særdeles egnet til at udhæve deres Fyldigheder. Först er der en liden sort Silkehue med hvide Pibestrimler om Ansigtet, der lader de runde röde Kinder komme til sin Ret. Så er der et broderet Livstykke uden Ærmer, men de vide, broderte Skjorteærmer, åbne ved Håndleddet, lader mere end ane den fyldige Fortsættelse af de runde Hænder. Endelig kommer et trangt og kort Skjört af mörkt Töi, og under dette det Stillads, som bærer Overkroppen, og Stilladset er solid, det skal Gud vide. Jeg har idetmindste aldrig set forsvarligere Lægge, og der vises altid så meget af dem, som det med Velanstændighed nogenlunde er foreneligt. Men det er også et Mal for de mecklenburgske Bondejenters Ærgjærrighed at blive Ammer i Lübeck. De lægger sig formeligt efter det derhjemme på Bygden.

Men for at dække den Mindskning i Arbeidskraft, som herigjennem, og gjennem Udvandring til Amerika opstår i Stokkens forgjættede Land, har man i senere Tid fundet på at importere svenske Tjenestefolk i Mængde til Mecklenburg; en Forretning, som for flere i Lübeck bosatte Agenter kaster af sig en betydelig, men i mine Tanker temmelig smudsig Profit. Det er ikke stort bedre end Slavehandel med Kontrakt. og

de stakkels Svensker får vist i Mecklenburg mer end ofte Anledning til at istemme Leporellos bekjendte Klage over

»viele Müh und wenig Geld.» —

Ja, det er en Arie, vi synger nogen hver af os her i Livet, og i Lübeck sang vi den i Kor iblandt om Aftenerne i det lille Hotel garni, hvor jeg boede. Det var det lystigste Hotel, jeg i mit Liv har boet i, thi foruden mig selv bestod Resten af de Logerende af Skuespillere og Skuespillerinder ved de to i Lübeck værende Sommertheatre. Og da der nu var Feltmanöver på 5,000 Mand i Omegnen i den Tid, jeg var der, havde den spekulative Vertinde fundet på at indrette sine to Beboelsesværelser i Stueetagen til en Restauration, hvor man kunde få Öl og Vin og Grog og koldt Kjökken, og efter Forestillingen spillede lille tykke Metz — Komikeren ved Mühlenthortheatret, men også i Nödsfald père noble — den oprömte Vert, og han gjorde det med megen Bravour og yderst naturligt — det var en af hans bedste Roller, og hans Medspillende og jeg og et Par af mine Bekjendte var de fornöielige og stadig törstige Gjæster, og der blev holdt mangt et Foredrag, og sunget mangen en Sang til de skjönne Kunsters og Musernes og Graternes Pris — men

jeg ved ikke, hvorvidt Vertinden var fornöiet med Resultaterne af Spekulationen — eiendommeligt nok tålte vi nemlig ingen andre Gjæster end os selv, og andre kom der slutteligen heller ikke. Det var kanske derfor, at Stamgjæsterne ligesom efter en stille Overenskomst fölte sig forpligtet til at nedlægge så stor Kapital i Rörelsen.

Lübeck er en sand Fundgrube for en Architekturmaler. Hele Skizzeböger har jeg fulde med Motiver — fra Rådhuset, fra Privat- og Gildehuse, fra Kirker, fra nedlagte Klostre. Oftest blot et Par Streger med Blyanten, en malerisk Krog, et Stykke Panel, et gammelt Trappegelænder, en forfalden Hvælving — rene Hieroglyfer for de Uindviede. Men efter Års Forlöb hænder det iblandt, når man blader igjennem en sådan gammel Skizzebog, at Billeder klart og levende træder frem for Fantasien. De döde Blyantstreger får Liv og Farve, Solen spiller ind ad de malte Vinduer, og kaster sine Streiflys hen over hvide Mure eller falmede Gobelins, på udskårne Egepaneler og Gyldenlæders Tapeter, og i det flimrende Lys grupperer sig Væsener fra længst forsvundne Dage. Sena-

torer med store Pibekraver og gråsprængt Fipskjæg, med gyldne Kjæder om Halsen og kniplede Manchetter om de rynkede Hænder rådslår om Statens Bedste; værdige Patricierfruer i stive Kjoler og underlige Coiffurer går til Kirke med sölvspændte Salmeböger og rödmossede Poder, medens den voxne Datter i Vindusnischen derhjemme stjæler sig til at læse den Billet, hendes ömme Tilbeder fik Anledning at stikke til hende i Messen — fede Munke samles i Kirken til Andagt, eller i Refektoriet og Kjælderen om dampende Retter og kjölige Flasker: det er Undfangelsens Öieblik for os Malere.

Men hvor svær bliver ikke siden Födselstimen, og hvilke Misfostre bringer vi ikke oftest til Verden — rene Byttinger imod de Åndens lysende Börn, som vor Fantasi gjöglende gav Liv og Blod!

Og alligevel — trods det, at vi således går fra Skuffelse til Skuffelse, trods det, at hvert Billede, vi bringer til Verden, er en Illusion mere, som brast — alligevel kan vi ikke afholde os fra atter og atter at berede os nye, og det eneste vidunderlige ved Sagen er næsten blot, at der endda findes Folk, som kan synes om slige Byttinger.

Som jeg slang sådan omkring en Dag i de gamle Gader, med åbent Öie for hver Port, jeg passerte, og hvert Vindu, jeg kunde kaste et Blik igjennem, hvem skulde jeg vel få Öie på, uden — den forlorne Sön! Så kaldte vi ham i Düsseldorf, og Navnet havde han fået, fordi han heller væltede sig i Realismens Dynd, end sad i nazarensk Ærbarhed ved sin Faders Bord og nöd af alle de kostelige Skueretter, denne havde at traktere med. Ja, det var ret en forloren Sön, og vi var Svinene.

Han var nemlig den håbefulde Aflægger af en Maler af den hellige Skole, for hvem Farvesands bestod i Rosenrödt og Ultramarin, og for hvem »Form» ophörte med Giotto og Lucas Kranach — en Tilhænger af den vidunderlige Retning, som forhåbentlig har kulmineret i Overbeck, men som alligevel förer en uhyggelig Gjengangertilværelse i den religiöse Düsseldorferskole. — Og da nu Gutten var konfirmeret og skulde ud i Verden, blev han sendt til Düsseldorf, for der lærtes Guds Ord i Maleriet purt og rent af Deger og Ittenbach og Brödrene Müller — Guds Ord med Strösukker og Guldgrund og revet Karmin.

Og Gutten kom til Düsseldorf, og han kom i Lære. For den Slags Folk kommer i Lære,

og den Retning har ligesom alle andre retskafne Håndverk sine Skikke og sine Vedtægter og sine små Håndgreb, som kun de Indviede får lære efter lang Bod og Faste. Og det gik til en Tid, og da han havde Talent nok, så drev han det ved fortsat Flid til at kunne tegne en Baggrund i Sortkridt så jævn som meleret Tugthusklæde, og efter at denne Pröve lykkelig var bestået, blev han sat til at komponere hellige Jomfruer efter Gliederpuppe, med begrædeligt Udtryk og barnslige Former, og han lærte at tegne Lilier uden Stövdragere (for Stövdragerne er uanstændige Hentydninger i et religiöst Billede, påstår Retningen) og at polere Glorier så blanke som Messingtalerkener. Og det gik godt, og den Gamle gned Hænderne i sit fjerne Hjem og sendte ham rigelig Understöttelse.

Men slet Selskab fordærver gode Sæder, og den brave unge Mand kom i slet Selskab. Han kom sammen med andre unge Malere, som vel kunde se den Stråleglorie, Ungdom og Uskyld spreder over et Kvindehoved, men som ikke drister sig at fremstille denne Glorie med Bogguld — unge Malere, som så Lilierne på Marken, men også Stövdragerne i dem, og ikke tænkte sig noget ondt ved den Ting — unge Malere, for hvem Naturen var den store Lære-

sal, hvor de granskede efter Sandheden, og for hvem Livet, det fulde, rige, pulserende Liv, var den eneste Læremester.

Og det var dårligt Selskab, det må medgives, men det var forlokkende; thi Lasten er altid forlokkende, det er det eneste Gode ved den; og som det så ofte går med honette Folks Börn — af bare Honettetet bliver de så indkjede at de med Glæde griber den förste, den bedste Anledning til en liden fornöielig Lastefuldhed.

Men de honette Fædre og Mödre sidder derhjemme og græmmer sig over de vanartede Poder, og således gik det også her. Da den hellige Melkepap begyndte at flyde mindre rigelig fra vor Vens Pensel, og samtidigt dermed Studier af alt andet end fromme Modelfigurer opstod på Lærredet, kom der först formanende, så truende Breve fra den gamle Fader, som urokkelig sit hele Liv havde vandret på Helligmaleriets tornefrie Rosenveie, og nu bedrövedes i sit lillierene Hjerte over den frafaldne.

Men disse faderlige Formaninger blev naturligvis ingen Hemmelighed for os, den forlorne Söns Venner, og således fik han Navnet.

Men en Höst, hvor efter Studiereiserne

»atter det Skilte
böier sig sammen,»

savnede vi ham i vor Kreds. Der gik dunkle Rygter om, at Faderen havde taget ham hjem, og gjennem Unddragelse af de fornödne Subsidier vilde bringe og virkelig også havde bragt ham til Raison og til Fornægtelse af den sörgelige Realisme, han var kommen ind på blandt de urene i Düsseldorf. (Dette er forresten en Fremgangsmåde, som i Tydskland med stor Fordel anvendes mod renitente Geistlige, katholske Biskopper og deslige. Fremgangsmåden kaldes i så Fald »Temporaliensperre».)

Men hvordan det var eller ikke var — væk var Fyren. Vi hverken så eller hörte mere til ham, og der var forlöben flere År siden den Tid. Og her finder jeg ham, lyslevende, i et Parterrevindu med store Ruder, et Parterrevindu ved Siden af Porten i et gammelt Hus i den gode Stad Lübeck! Ansigtet er i Profil og böiet forover mod et Staffeli, det er ham, det er klart som Drank, men ældre, mandigere, mere selvbevidst; og det er ingen trangbrystet Guds Moder eller Tante med Melk i Årerne og Ædelstene på Klædningen, han holder på at male — det er et prægtigt Landskab med Luft og Vand og Sol og Skygge. — Nu ser han op, og Fjæset lysner på ham, som om han fik Öie på en kjær Ven, og op flyver Dören, og vi dunker

hverandre i Ryggen af bare Glæde over Gjensynet.

Det var et eiendommeligt Atelier, han havde indrettet sig. Det store mörke Rum var behængt med de prægtigste Landskabs- og Figurstudier til höit på Væggene; over Kaminen hang et Udvalg af Bösser og Jagtrekvisiter, i det ene Hjörne stod Årer og Bådmast og Seil, og derover hang der Fiskenet og Öskar og Sydvest, og på Hylder over Dören udstoppede Söfugle og Modeller af Både og Fartöier, men under Taget mellem andre vidunderlige Fiske en udstoppet Stör og et vældigt Strudsæg. Det manglede blot at han selv skulde siddet med Benen i en Bötte Vand, og man havde havt det færdige Billede af Havmanden på sit Landsted.

Og så blev der da en Spörgen og en Fortællen. Ved Hjemkomsten havde der naturligvis vanket Kalvesteg, men den blev så flau i Længden, og Længselen efter de gamle Svin for stærk.

Men Gammeln var ubevægelig i Spörgsmålet om Existentsmidler, og så gjaldt det da at bryde sig en Bane aldeles på egen Hånd. Men blottet for alt, måtte han tænke på sin Underholdning först, og den vilde han erhverve sig ved at give Lektioner. Derfor kom han ikke

tilbage til sine gamle Svin i Düsseldorf, men gik til Lübeck, hvor han havde et Par Anbefalinger.

Og så begyndte han med at lære unge Damer at male Blomster og Sommerfugle, men selv benyttede han hver Fritime til at gjöre Studier i Byen og Omegnen, og lidt efter lidt voxte hans Praxis og hans Mappers Indhold, og nu gav han blot Timer i et Par begunstigede Familier, (hvor jeg har en Idé om, at Dötrene var mer end almindelig elskværdige.) Al sin Tid behövede han for at male sine friske Landskaber og Gadeinteriörer, som var ualmindelig sögte.

Men med et slår han mig på Skulderen. — »Sulten?» spörger han Gud hjælpe mig på upåklageligt Norsk. »Akevit» siger han, »gammel æktar Lysholmare, Rensdyrkjöt?» Og sammen med det Sprogforråd, han halede ud af sig selv, langede han til min store Forbauselse disse omtalte og aldeles ikke foragtelige Næringsmidler ud af et udskåret gammelt Egeskab.

Jo, han vilde til Norge for at gjöre Studier næste Sommer, og så havde han begyndt at lægge sig efter norsk Sprog og norsk Levemåde, fortalte han; men da der i Lübeck kommer så mange Svensker, og overhovedet tales så meget Svensk, så var hans »norsk» slumpet

til at blive af en særdeles unionel Beskaffenhed.

Men det var et Fund at have gjort her i Lübeck! Han kjendte hvert Gårdsrum, hver Trappe, hver Krog, hvor der fandtes en Farvemodsætning, og han var »som barn i huset på alla värdshusen uti staden».

Efter sluttet Dagsgjerning hentede han mig da gjerne, hvor han vidste, jeg sad og arbeidede, eller jeg ranglede indom på hans Atelier, og så bar det afsted enten ud at seile i hans Båd på Wakenitz, Elven, som ovenfor Lübeck falder i Traven, men gjennem Sluseværk er opdæmmet til et stort Bassin, næsten som en liden Indsö; for Bådfart og Seiling var for ham blevet den anden Natur — eller til en af Sommertheatrene hvor vi sad og applauderte vore Venner Skuespillerne, både Herrer og Damer, og var, som om vi hörte med til Truppen; og siden på Natten, hvor mangen dyb Pokal med glödende Burgunder eller funklende Rhinskvin tömte vi ikke i Rådhuskjælderens massive Hvælvninger, eller i den sortrögede Vinstue nede ved Kaien, med de ældgamle gothiske Egetræs Paneler, med Uglspeils Levnetslöb på Guldgrund malet som Fris under Taget. Men både Guldgrunden og Farverne havde i Århundredernes Löb an-

taget den Tone af brændt Kaffe og Forgjængelighed, som sekellang Lampeos og Tobaksrög kan frembringe. I denne Vinstue havde Uglspeil drukket sig mangt et godt Rus, og sunget sine lystige Sange, og mer end en Gang visselig havt de adstadige Spidsborgere til bedste; men hans Ånd svævede endnu over de Kneipende og gjorde, at Vinen flöd glattere gjennem Struben og Skjemtet lettere over Læberne — og vi mindedes de gamle glade Tider, da den forlorne som Faders Sön kom til Düsseldorf for at söge Skolen, men endte med at finde Naturen.

Og det var også en Uglspeil-Streg.

Den er ikke mere, den gamle Kneipe. For et Par År siden læste jeg i Aviserne, at en Engelskmand havde kjöbt Egepanelet for, om jeg mindes ret, 3,000 Thaler — en Spotpris, om han for den kunde få med alle de glade Timer, som er gledet hen over de gamle Breder og har gjort dem så sorte og så glindsende. Men jeg vier den en Erindringens stille Tåre, idet jeg rister dens Rune på disse Blade.

Till Uglspeil selv ligger begraven, mat af Dage og af Spilloppper, på Kirkegården i Mölln, og det er en bortglemt gammel By på Veien mellem Lübeck og Büchen.

»Wo der Herrgott eine Kirche baut, setzt gleich der Teufel ein Wirthshaus daneben», siger et godt gammelt tydsk Ordsprog — om det ikke beviser andet, så beviser det i det mindste en vis Sammenhörighed i Folkebevidstheden af disse to priselige Institutioner, og virkelig synes jeg, vi nu har drevet omkring så længe i Vertshuse og i dårligt Selskab, at det kunde være på Tide at före den ærede Læser i Kirken. Der er Råd til det i Lübeck. Först er der Mariekirken, og jeg havde Anbefalinger med til Præsten i samme Kirke, så vi kan have den fra förste Hånd, uden Kirketjener og Drikkepenge. Og Præsten böd mig, ikke til at overvære sin Tale den förstkommende Söndag Formiddag, men til dernæst fölgende Middag ude på hans Landsted, og det viste, at han havde en for en Præst sjelden Menneskekundskab. Men i Kirken hænger der to store Billeder af Overbeck, de Nazareners Fader. Han var en födt Lübecker, og sognede til samme Kirke, inden han i Rom gik over til den ene saliggjörende, og man må betale Entré for at se Billederne. Men skulde nogen af mine Læsere nogensinde komme til Lübeck, så kan han på mit An- og Tilsvar roligen spare sig disse Drikkepenge, og drikke sig et Glas Öl for dem

istedet. Thi det vil rimeligvis bekomme ham bedre.

Jeg for min Del ialfald gider ikke give ud Penge for at se, hvordan man ikke skal stille Rödt og Blåt mod hinanden. I Koromgangen er det berömte Uhrverk, som viser Dage og År og Solhverv og Måneskifte fra nu af og indtil den yderste Dag; og når Klokken slår tolv, kommer Keiser og Kurfyrster ud på den ene Side af Opsatsen over det, defilerer forbi Kristus, som sidder i en Nische på Toppen, og gjör en zirlig Kompliment for ham, hvorpå de i al Beskedenhed efter at have gjort sin Pligt forsvinder i en Glug på den modsatte Side. Det er, som om Jesuiterne havde gjort Uhret til et Forbillede for vor Tids Keisere og Fyrster — det er akkurat det Samme, de forlanger af dem ligeoverfor Kristi Statholder — men Uhret er alligevel ældre, det er fra 1405, og Uhrmageren burde have Udsigt til at kanoniseres af Pio nono.

Der er meget andet Rart i Kirken også, blandt Andet i et Sidekapel den bekjendte Dödningedands: en Række af Billeder, hvor Döden henter Menneskene i alle Aldere og Stillinger, Barnet i Vuggen, Bruden for Alteret, Oldingen ved Gravens Rand, Keiseren og Kardinalen, Rigmanden og Stodderen.

Det var denne groteske Art Komik, som Middelalderens Kunstnere var nödt til at gribe til, når de vilde virke på sit Publikum. Vi i vore Dage er heldigere situeret: vi har Kladderadatsch og Punch og Charivari at lade vort ustyrlige Lune strömme ud i og spotte over Tidens Skröbeligheder, og vi kaster Bladet i Papirkurven, når vi har læst Moralen. Men Dödningedandsen var en stereotyp Moralprædiken. Man finder den på flere Steder malet, og i en Uendelighed af Kobberstik og Træsnit, Middelalderens religiöse og Underholdnings-Lekture, indbunden i Svinelæder for Uforgjængeligheden.

Enhver Tid har sin Berettigelse og selvfölgelig også enhver Tids Kunstretning; thi Kunstens Frembringelse er ikke andet end en Afspeiling af den Tids Opfatning, i hvilken Kunstneren lever. Det er derfor lige langt fra mig at rynke på Næsen af den tydske Middelalders blodige Helgenbilleder som at holde moralske Forelæsninger om det forrige Århundredes maniererte og lascive, men alligevel altid gratiöse Fremstillinger på Vægge og i Tage; — men jeg kan ikke lade være at finde hver den ynkelig, som i vor Tid i Kunsten vil sætte en anden Tids Opfatning istedetfor vor egen, som

enten vil kalde tillive Giottos og Mantegnas fromme Unatur, eller med vredne Hænder og fordreiede Öine flyder over af Beklagelse over, at vor Tid ikke frembringer nogen Rafael eller Michelangelo. Lad os aldrig glemme, at vi er Börn af vor Tid, og lad aldrig Tanken om, at vi i en anden Tid, og under en anden Himmel, muligens kunde blevet noget andet, hindre os i at ågre med det lille Pund, os engang er givet; thi er vor Stræben ærlig, så slæber også vi vor lille Sten med til Menneskekulturens store Bygning.

Men jeg fandt intet for mig i Mariakirken. Den er for overlæsset. Langt mere tiltalte mig Domen, som ligger i Sydenden af Staden, Lübecks ældste Kirke, stor og höi og enkel og fuld af Motiver. Også her er et Uhr inde i Kirken, på Lettneren mellem Kor og Kirke, et mekanisk Kunstverk det også, hvis kjæmpemæssige Lodder hænger og dingler under Hvælvingerne. Zifferbladets Midte indtages af Solskiven i egen höie Person, omgiven af forgyldte Stråler, men selv har hun fyldte Kjæver, som tyggede hun Bus, og midt gjennem Næsen går Viserne, og ved hvert Pendelslag dreier hun på en höist betænksom Vis de bevægelige Öine. I to Nischer, en på hver Side, står der to Figurer, som

angiver Tiden ved at slå på Metalklokker, — en korpulent Madam i det forrige Århundredes uundgåelige »romerske» Kostume for Halvtimer og Kvarterer, medens Döden med Timeglas og Le besörger Timeslagene. Om det er en Allegori af Bygmesteren eller af Tiden, at Döden har en sprukken Klokke, må vi lade uafgjort.

Af övrige Mærkværdigheder besidder Domen i et Sidekapel et stort Altarbillede af Hans Memling: en Korsfæstelse, et af disse Billeder fra Middelalderen, som ligeså godt kunde være Udhængsskilt for en Slagterbutik eller et Træskjærerverksted, som for en religiös Kult. Men det viser ialfald, hvordan Religionen opfattedes på den Tid. I et andet Kapel er — et Snedkerverksted, hvor »Domsnedkeren» forfærdiger Ligkister i sex forskjellige Finheder for de salig hensovede Sogneböm, alt efter den Rang og Stand, de indtoge i Livet; thi så forlanger Sæder og Skik i den frie Stad Lübek.

Må jeg så spörge, om vi ikke nu har været længe nok i Kirke til at kunne gjöre en liden Afstikker til et Vertshus igjen? Jeg tænker jo. Og vi vil gå til det hyggeligste gamle Ölhus, som findes, for at skylle Kirkestövet ned. Ved Breitestrasse, Lübecks Hovedgade, på Pladsen, hvor Jacobikirken ligger, står der et Hus med

en höi takket Gavl og to massive Stenpiller foran Indgangen, over hvilken er hugget i Sten et Skib for fulde Seil, og en lang Inscription. Det er Skipperlaugets gamle Gildehus, og Parterreväningen består af et eneste stort Rum, båret af Træsöiler, aldeles i samme Skik, som det fra först har været, kun med de Tilsætninger, som i Århundredernes Löb er tilkomne.

Afdelt er Rummet gjennem Bænke med höie Rygstöd i flere Smårum — i hvert af disse havde de forskjellige Skippere sit nedarvede Sæde. I det ene sad Bergensfarerne, i det andet Rigafarerne, i det tredie de, som for på Middelhavet, i det fjerde Hollænderne o. s. v., og hver Bænk er prydet med de betræffende Handelspladses Våbenmærke. Væggene er til over Mandshöide beklædte med Træpaneler, og Belysningen tilveiebringes om Aftenen ved gammeldags Messinglampetter langs Væggene og mægtige Lysekroner under Taget. Men Lysekronerne er ikke den eneste Prydelse, Taget har at byde på. De slanke Træbjælker er zirligt udskårne og bemalte, og så tæt Rummet tillader det, hænger der Modeller af Fartöier, fra Middelalderens venetianske Galeier og det forrige Århundredes rundbugede Fregatter til 40-Årenes nygteirne Brigger. På et Skab

står en udstoppet Ren i fuldt Firsprang med en Lap i sin Pulk, og mellem Söilerne hænger en Grönlænder i sin Kajak, i naturlig Störrelse, og en Haifisk, som for Rummets Skyld er bugtet sammen; men i det åbne Gab har han en liden Træfigur, som Vertens Datter forklarede mig skulde betyde Jonas. Thi Hvalfiskebugen var jo et Sömandsvertshus, og det var Skipperlaugets Gildehus også blevet, og her tappedes stærkt Öl og skjænkedes stive Grogge af en gammel hyggelig Skipper, som havde slået sig til Ro på det törre, og han blev hjulpen i Trafikken af sin nydelige Datter.

Nogle Huse derfra har Kjöbmændene sit Gildehus, det såkaldte Fredenhagenske Hus, et Hus, som nævnes i hver en Lærebog over Tydsklands Renaissance. I et Par Værelser i Parterrevåningen, — rigtige Perler i reneste Renaissancestil, — holder endnu Handelsretten sine Sammenkomster. Der står et grönt Bord i det ene Værelse, og grönne Lænestole står omkring det; men på Bordet ligger tykke Protokoller, og et gammelt Skrivetöi troner gravitetisk på Sekretærens Plads, og her sidder de bolde Herrer til Doms over fallitte Kolleger og dårlige Betalere, og det er rigtig en Ironi i et så luxuriöst udstyret Rum.

Men förend vi forlade Lübeck, må vi en Sving ind i Kathrinekirken, en interessant gammel Klosterkirke med Dobbeltkor. Klostret er Latinskole, og Kirken bruges heller ikke længere til Gudstjeneste — ialfald ikke i den Forstand, som vi i Almindelighed mener det. Kunstforeningen har der sine årlige Udstillinger, og ihvorvel vi Kunstnere elsker at annoncere os som det Skjönnes Præster, kan man ikke heller i den Retning betragte en moderne Kunstudstilling med sine bituminöse Landskaber og sortsmuskede Genrebilleder som en Gudstjeneste. Men i Kirkens övre Kor findes en interessant Samling af lübeckske Antikviteter: blodige Helgener og maltrakterte Martyrer i Sten og Træ, Kapitæler og Konsoler, gamle Korstole og Altertavler, Marterinstrumenter og Möbler, og på en gammel Kamin fandt jeg de gyldne Ord indgravet med zirlige gotiske Bogstaver:

»men sall des morgens nit vertellen,
wat abends trieben goede gesellen»

og det er en gylden Lære, og til Veiledning for ilske Recensenter vil jeg blot tillade mig at fortælle, at mine uskyldige Skizzer allesammen er kommen til Verden om Aftenen.

FRA KRIGENS TID.

Düsseldorf, November 1870.

Höistærede!

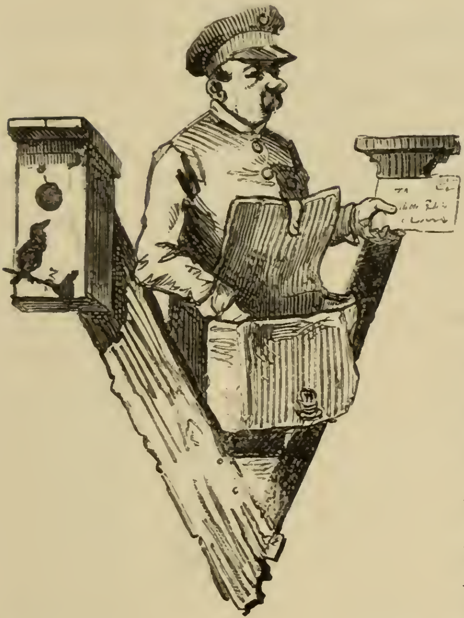

edlagt fölger:

1) 16 Sider pligtskyldig Beretning om Familieforögelsen hos vor Ven Landskabsmaleren og de med samme forbundne fornödne Familiefestiviteter og disses Forlöb, samt om meget andet — til Fruen.

2) Pröveaftryk af Træsnittet efter Deres Billede, som jeg er anmodet om at sende Dem til sidste Korrektur — til Dem.

Og hvorfor jeg först anförer de af mig præsterede 16 Sider, har sin Grund i, dels, at det har kostet mig ganske anden Anstrengelse og Hovedbrud at udarbeide en så vidtlöftig Rapport, end at modtage og forelöbig korrigere Pröveaftrykket;

dels og hovedsagelig, at Damerne ved alle Leiligheder og i alle Livets vexlende Forhold har Forrangen — det vil sige, når dette uden Skade for os, Skabningens Herrer, kan ske.

Beretning om en Barnedaab,

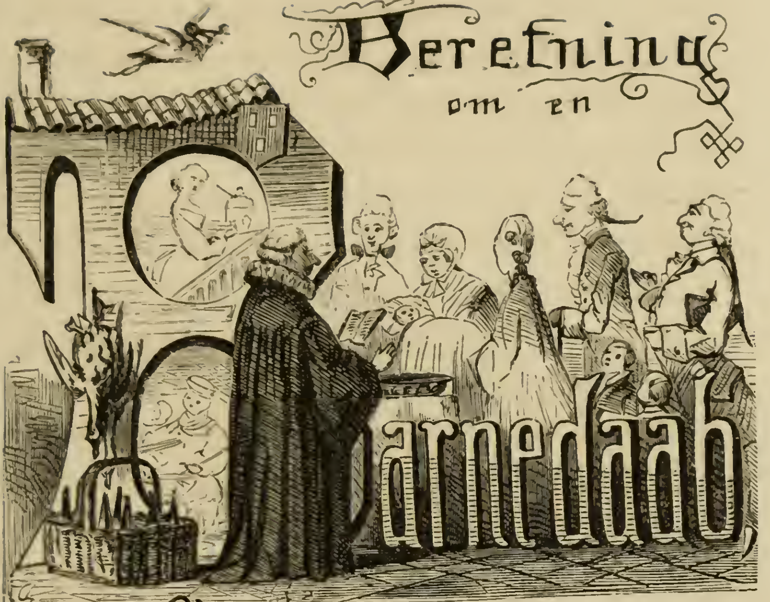

om, hvem der var budne, hvad de fik, og hvad Barnet hed.

Ærede Frue!

De kjender naturligvis ikke »Mariabilledet»? Jeg mener her hverken nogen af Rafaels eller Murillos eller Spaletto's eller Maledetto's, hvilke to sidste er Kunstnere af den italienske Skole, som det skal have været et vist nordisk Musæum forbeholdt at opdage.

Det, jeg mener, er et stille Vertshus i en stille Gade bag den store Kirke, hvor jeg iblandt færdes om Aftenerne. Der er et Madonnabillede over Dören, hvoraf det har sit Navn, og det frekventeres af den katholske Klerus — ergo findes der et godt Kjökken og en endnu bedre Kjælder. Og blandt den besögende Geistlighed findes der mangen en velmenende og pyntelig Mand, hvis Omgang har været mig både til Glæde og Nytte, og af hvem jeg har fået mangt et godt Vink både for min evige Salighed og for mit timelige Velvære. Og til det sidste hörer en Sauce til kold Fisk, som jeg har lært af en tykmavet Velærværdighed, med en Variant til Gåsesteg, og en Recept for at tilberede Kapunlever, for hvilken jeg har en Kapellan af den nyeste katholske Retning at takke, og det må jeg sige, denne Tilberedelsesmåde er ialfald ufeilbar, om den end som ethvert Dogma er en Smule ufordöielig. De dæmpes nemlig i Rhinskvin, serveres med stegt Lög, og spises til Ris, hvori kommes» en Smule Cayenne.

De forstår rimeligvis endnu ikke, i hvilken Forbindelse Mariabilledet står med min Ven Landskabsmalerens Familieforögelse. Tålmodighed, jeg löser Dem Gåden. Som De ved, er det hertillands ikke ubetinget nödvendigt at döbe sine

Börn — man kan her være en meget brav Mand, ja man kan til og med blive Postmester uden at dele de Anskuelser om Oblater, som hyldes af Statskirken, ja jeg tror sogar, man kan blive det uden at være döbt.

Det er, som De muligens ved, helt anderledes hjemme i vort elskede Födeland, hvor for nogle År siden en Postmester måtte nedlægge sit Embede, fordi han havde andre Meninger om visse religiöse Ting end de, Præsten og Menigheden havde. Det var mig dengang en Smule overraskende, for jeg har aldrig för vidst, at Postvæsenet, i Lighed med Dåben og Nadveren, var indstiftet af Kristus. I Kathekismen står heller ikke, så vidt jeg mindes, noget derom, det måtte da være i Hustavlen, for der omhandles endel borgerlige Pligter.

I Rhinlandene er det, som sagt, ikke absolut påbudt at döbe Börn. Hvad der imidlertid er påbudt, er at melde dem for den civile Övrighed, og denne Melding må ske i to Vidners Overvær i de förste Dage af den nye Verdensborgers Tilværelse. Vor Ven Landskabsmaleren havde altså fået mig og endnu en Ven til at påtage os dette Hverv, og når da denne Forretning er udfört, er det Landets Skik at styrke sig ved en bastant Frokost, og dertil er natur-

ligvis intet Sted bedre skikket end »Mariabilledet», for det er et stille og pynteligt Vertshus med et vist geistligt Tilsnit, og en sådan Meldefrokost får der i Reglen et Anströg af en hellig Handling. Men dennegang var det ikke Tilfældet. Vi tre var i en temmelig oprömt Stemning, for det var just i de Dage, Krigen var erklæret, og ingen vidste endnu, hvordan det vil gå, men enkelte Rædharer tænkte allerede på at lade alt i Stikken og flygte fra den mulige Skueplads, og atter andre, som befrygtede Dyrtid, forsynede sig med Proviant i store Masser, så at både Ærter og Flæskesider begyndte at stige betydeligt. Under sådanne Omstændigheder kan De vide, at Familieforögelse var alt andet end forönsket for vor Ven Landskabsmaleren; men det heder »Skik fölge eller Land fly», og da ingen af os tre agtede at smöre Haser, bar det af til Mariabilledet, og ret inderlige vare de Bönner, vi opsendte til den ubesmittede Gudsmoder, om at hun vilde anvende al sin Indflytelse deroppe til at holde de röde Buxer væk fra vor fattige By. — Og var det vore Bönners Oprigtighed, eller var det de Libationer, vi også ofrede til de *gamle* Guder, for vi Malere står os gjerne godt med alle Religioner — vist er det, vore Bönner blev dengang hörte.

Og det er sikkert, det havde ikke været Spög at få Franskmændene til Indkvartering. I sig selv består ikke den franske Hær just af de respektableste Elementer, og hvad man i Fiendeland havde at vente af den, kunde man tænke sig, når »Figaro» og andre anseede Blade i de Dage, da Råbet »*à Berlin*» endnu löd på Boulevarderne, gav den slige nyttige Vink med på Veien som f. Ex., at Tydskerne havde den smålige og filiströse Maner ved fiendtlige Invasioner i en By at nedgrave sit Sölvtöi i Haverne, så at når »nos braves» reviderte Buffeterne, fik de lange Næser. Men for at komme efter et sådant lumpent Kneb behövede man blot at fylde en Havespröite med Vand og spröite Haven over — hvor Vandet sank först ned, var det friske Hul, hvor Skatten lå. Figaro glemte imidlertid at give Lærdomme for Regnveir, og det var da heller ikke nödvendigt, for det blev ikke mange Sölvskeer, »de Brave» i sine Tornistre kunde före med som Seiersbytte.

Jeg skal aldrig glemme den Aften, Efterretningen om Seieren ved Wörth og Spicheren kom til Düsseldorf. Jeg fik om Morgenen en Depeche fra min Svoger, som den Dag skulde passere Düsseldorf, og jeg tilbragte derfor hele Dagen på den provisoriske Station, der var op-

rettet for de gjennemfarende Tropper — der kom gjerne atten Tog om Dagen, som alle blev regalerede med Smörrebröd, Öl, Vin eller Kaffe.

Og alle mulige Slags Tropper kom der den Dag, Infanteri og Dragoner, Train, Uhlaner og pomerske Kuirraserer — et Regiment af slige sexfods Karle, at Heste ikke syntes at kunne bære dem; men den Troppeafdeling, min Svoger var med, kom ikke.

Senere fik jeg vide, at Depechen var bleven for sent expederet, såsom der var knapt Rum på Linien for Privatdepecher i de Dage, og min Svoger var allerede faret igjennem om Natten. Træt og modfalden kom jeg om Aftenen hjem, og jeg holdt just på at gå til Sengs, da jeg blev opmærksom på, at alle Klokker kimede, og jeg hörte Skud og Jubelråb fra den nærliggende Malkastenpark. Jeg gik til det åbne Vindue, og ved Gaslygtens Skin så jeg en Bekjendt, som kom forbi. — »Hvad er påfærde?» — »Jeg ved ikke, jeg hörer om en *stor Seir*, jeg springer til Malkasten for at få videBesked!» — I en Fart fik jeg igjen Klæderne på, og inden få Minutter befandt jeg mig på Verandaen i Malkastens Sommerlokale, og det förste, som arriverede mig, var en Englænders senestærke Arm, som faldt om min Hals, idet han råbte: »Ved De det?

Vi har stor Seier, Wörth og Spicheren! Hurra!» — Og der sad de, alle de gode, tro Malkästnere, Tydskere og Skandinaver, Hollændere og Engelskmænd, og de fleste af dem havde Sönner eller Brödre eller Slægtinge eller Venner med — og ved Spicheren var det 39:te Regiment engageret, som garnisonerer i Düsseldorf, — men ingen tænkte den Aften på Dödslisterne, på at han muligens havde en Sön eller en Broder eller en kjær Ven mindre — med tindrende Öine og Begeistringens Feber drak man på Tydsklands Frelse — thi at Tydskland nu var frelst, derom var ingen Tvivl mere; men mangen en kjær Besöger havde Malkasten den Dag tabt for evigt.

Og den Aften, da Efterretningen om Gravelotte og Saint Privat og Vionville kom, da blev den Beslutning fattet, at vi skulde indrette vort Sommerlokale til Lazaret, og Planen blev omfattet med Begeistring, og fjorten Dage efter stillede vi et færdigt Lazaret med 20 Senge, og vi har fuldt af Syge, og Lazarettet har virket gavnligt, og vil vedblive at virke længe endnu, for Midlerne dertil strömmer rigelig ind fra Medlemmerne.

Og så kom Sedan! Er det muligt at beskrive Dem den Jubel, som herskede den 3:de Sep-

tember, da Efterretningen kom? Det var som begge de foregående Dage også en Lördag, men den Depeche kom om Morgenen, og i Mariabilledet blev den feiret af de samme tre, som nogle Uger i Forveien med Frygt for Fremtiden havde drukket på den lille Verdensborgers dengang alt andet end glædelige Udsigter for sit lille Liv.

Og så kom Efterretningen om Strassburgs Fald. Den Dag var jeg med en af de samme tre i Wesel for at besöge en Bekjendt, en Maler, som også har fulgt Råbet til Fanerne, og som til sin store Sorg må gjöre Felttoget med i denne kjedelige Garnison, hvor hans Opgave er at bevogte de Fanger, som ligger i Leir på en stor Slette mellem Fæstningens Mure og Rhinen. Fem Tusende ligger der, og Leiren er delt i fire lange Teltgader, og her lå de om hverandre alle mulige Våbenarter, lige fra Gardekavaleri til Zouaven og Turcos, og jeg har en hel Skizzebog fuld med dem, og deilige Fysionomier fandtes der blandt denne Bande! Jeg må med Gru tænke på den Skjæbne, vore Damer og vort Sölvtöi havde været udsat for, om de var faldne i Hænderne på disse Ræpræsentanter for den Nation, som praler med at gå i Spidsen for al Civilisation.

Men der er lystigt i Leiren, og man får ikke Indtrykket af, at de Fangne just er ulykkelige over sit tvungne Ophold i Fiendens Land. Med den Sorglöshed, som er den franske Soldat egen, havde de vidst at gjöre det bedste ud af det, som Amerikanerne siger. Sine Telte, og det var for Störstedelen danske Telte fra Felttoget i 64, havde de indrettet så komfortabelt som muligt, foran dem havde de anlagt små Haver og gjort alle mulige opfindsomme Anstalter for at få Drikkepenge af de Besögende. Her var en Vindmölle, her en liden Fæstning, her et Blomsterbed, her Figurer, som dreiede sig rundt for Vinden, og Tiden tilbragte de Fangne, som ikke var kommanderet til Arbeide, hver på sin Vis. Franskmændene vare for en stor Del beskjæftiget med at koge — trods den meget gode Forpleining, som jeg selv havde Anledning til at overbevise mig om, havde dog en hel Del af dem Smag for finere og lettere Retter; og Småfisk, de kunde fiske i Rhinen, Snegler, som de samlede under Buskene, forskjellige Bestanddele fra deres Middag, og Madvarer, som de havde hentet fra Staden, udgjorde det Materiale, som de efter sit eget Hoved gjorde smageligt for sine franske Tunger i små Pander og Kasseroller over Småilde mellem Teltene. Araberne

derimod satte mindre Pris på Bordets Glæder — Spilledjævelen var faret i *dem*, og gruppe-rede på Huk omkring en Landsmand, som holdt Banken, spillede de et Slags Lotto med Småsten og Kobbermynt, og kun Frygten for at blive aftegnet kunde kjölne deres Iver. Thi Mahomedaneren tror, at den, der besidder hans Billede, også har Magt over hans Sjæl, og mærkede sådan en brun eller sort Slyngel, at han var Gjenstanden for vore Blyanter, vips trak han Kapuchonen over Hovedet, og löb, hvad Töiet kunde holde. Men maleriske var de, disse Turcos i sine smudsige Uniformer, ofte supplerede af de mest fantastiske Klædningsstykker af Hestedækkener og Tæpper, og hist og her et gammelt preussiskt Plag, som Erstatning for et tabt Stykke.

Og så först om Aftenen! Til Afbenyttelse for de vagthavende Officerer var der bygget en Barakke af Træ, hvori en efter Omstændighederne udmærket Restauration, og her var vi om Aftenen samlet om en ypperlig Ananasbowle; og foran Barakken blev der af en Trup, som var dannet af en foretagsom Fange, der i Ungdommen rimeligvis havde været udpebet Skuespiller, udfört forskjellige Småstykker og Solonummere og Kupletter, alle med Liv og

Lune, og til stor Fornöielse for de Fangne, og ikke mindst for de Spillende selv, som af Officererne og deres Gjæster regaleredes med Drikkevarer og rigelige Drikkepenge.

Og i al denne Tid, hvilke Breve jeg har havt den Fornöielse at modtage fra mit kjære Födeland og fra mine kjære forblindede Venner sammesteds! Herregud, hvorfra skriver sig dog vore vidunderlige Sympathier for Frankrige? Hvad har vi vel tilfælles med Frauskmændene, og hvad har vi Frankrige at takke for? Men det er sandt, det er ikke såmeget vore Sympathier for Frankrige, som vort uudslukkelige Had til Tydskland — her har jeg det jo for mig sort på hvidt i en af mine Venners store, læselige Håndskrift, *and no mistake:* »og om det så var Rusland, som kjæmpede mod Preussen», skriver han, »så vilde vi have lige så store Sympathier for Rusland, som vi nu har for Frankrige.» —

Og hvad har da Tydskland — eller Preussen, som man hjemme kalder det — eller Bismarck, som er Legemliggjörelsen af dette det Ondes Begreb i Europa — hvad har han egentlig gjort os? Er det fordi han har udövet Husretten og kjört Danskerne bort af Schleswig-Holstein?

De stakkels, uskyldige, fromme Danske, som under sit Herredömme i Hertugdömmerne ikke havde anden Tanke end at lyksaliggjöre dem med dansk Sprog, danske Embedsmænd og danske Trakasserier — vore Sympathier for Danmark har altid været mig ufattelige. — Jeg synes, vi efter et firehundredeårigt Samliv burde have fået Öinene op for, hvad man har at vente fra den Kant — men vi er gode Kristne og slette Musikanter, som en vis Dirigent tiltalte sit Orchester.

Et andet Brev ligger her også for mig, hvori en fnysende Ven, som i Paris i mange År har været en taus Beundrer af den Cancan, Frankrige har danset i Spidsen for Civilisationen, får ren Bersærkergang og spruter formelig omkring den store Nemesis, han nedkalder over de forbandede Preussere. Nemesis! Ja der falder der mig en Anekdote ind fra 66, da Preusserne annekterte Frankfurt, og endel Frankfurtere ikke var så ganske fornöiet med den Forholdsregel, og en af dem brugte også Ordet Nemesis i Forbindelse med den preussiske Okkupation. »Nehme Si'es?» — spurgte en Sachsenhauser, en Indvåner af det til den fordum frie Stad Frankfurt grændsende Land Sachsenhausen, et Land, hvis Indvånere er ligeså kjendte for grov

Kjæft, som salig Blom i sin Tid i Throndhjem, — »nehme Si' es? I denk, Si habbe es, unn 'rausgewwe werde Si es wohl a nit so bald.» — Men går det videre så med mine Venner derhjemme, ser jeg mig virkelig snart nödsaget til at udvide Familiekirkegården. Jeg har nemlig en overmåde praktisk Indretning, som jeg på det höieste kan anbefale til Efterlignelse, og det er en, udenfor Erindringens Område liggende, Kirkegård for moralsk afdöde Bekjendte. Når nogen ikke længer behager mig, eller på nogen anden Måde gjör sig umulig for mig, så begraver jeg ham derude, og sætter et vakkert Monument eller et simpelt Kors over ham, alt efter den Stilling, han indtog ligeoverfor mig. Iblandt bærer jeg sogar længere Tid Sorg, men det er blot efter meget kjære Bekjendte. Og dermed er den Sag afgjort, og jeg er igjen glad og lykkelig. Men Kirkegården er snart fuld. *Requiescant in pace!*

Jeg tænker imidlertid, Sympathierne for de Franskes hellige Sag hjemme vil kjölnes en Smule, ialfald langs Kysten, på Grund af det 6 Måneders Moratorium for Vexelbetalingen, som Frankrige har indfört, for de franske Handelshuse benytter sig nok af det for at undslå sig for at efterkomme sine Forpligtelser ligeoverfor de

norske Rhederier, og i Pengesager ophörer, som De ved, al Gemytlighed, og rimeligvis en hel Del Sympathi.

Men det var om Dåben, jeg havde foresat mig at fortælle Dem. Nu er det ved dette Sakramente efter Præsternes og de Skriftkloges Udsagn ikke Vandet alene, som gjör det, men det er Vandet i Forening med Ånden; det vil da sige for Barnets Vedkommende. Og hvad Gjæsterne angår, så er det aldeles ikke den hellige Handling alene; men der må også en Diner eller en Souper til, og vor Ven Landskabsmaleren havde på Grund af Tidernes Pinagtighed valgt det sidste, men Souperen var god, for Geisler havde besörget den. Og Geisler er en brav Mand, og han har i de senere År lagt den Uvane bort at bruge Fedt, hvor Smör hellere bör anvendes, og der er gået et Lys op for ham om, hvorledes Kalkuner bör tröfles; og jeg begynder at få Agtelse for ham; men Landskabsmaleren havde på Grund af Årstiden som Basis for Souperen foretrukket pommerske Gjæs, og det hele var hensigtspassende, som det heder i nyere norsk Kancellistil; for jeg mærkede ikke andet, end at Souperen smagte både Vertfolkene og Gjæsterne og Velærværdigheden også.

Og Gjæsterne var mange. Såmange, som efter Theorien for Sildepakning kunde rummes i de to Modtagelsesværelser. Först var der nu Præsten — det bliver ikke af, för *jeg* kommer, sagde han, som skulde hænges, og der var nær ikke blevet noget af Barnedåben dengang, for Velærværdigheden er noget distrait af sig, og han kom en hel Time forsent. Det er en liden tyk Mand med et smilende Åsyn og foretagsomme Kjæver, med en höi Pande og lange gråsprængte Lokker, og han »forretter», som hans Embedsbrödre hjemme kalder det, med stor Præcision og Salvelse. Han besidder samme Egenskab i at »skaffe», hvilket er et Sömandsudtryk, og betegner, hvad i en Lærebog i Kemi rimeligvis vilde hede: »den for den fornödne Stofvexel nödvendige Tilförsel af nye Elementer til den menneskelige Organisme.» For alle slige Læreböger er altid affattet i så ualmindelig klare og letbegribelige Udtryk.

Jeg har tildels allerede havt den Ære at berette, hvori Elementerne i dette specielle Tilfælde bestod. Så var der Fadderne, hvoraf rigtignok blot to var tilstede, idet den ene, Landskabsmalerens Tante, tilbringer det meste af sin ledige Tid med at være Præstekone langt Fanden i Vold oppe i Nordland, og det derfor var for-

bunden med sine Vanskeligheder for hende at komme hid den Aften, og den anden, Fruens Broder, for Öieblikket i det Indre af Frankrige holder på med ad medicinsk Vei at tage Livet af dem, som Krigen har skånet. Men de övrige Faddere var tilstede og sagde ikke Nei, da deres Tid kom til at ytre sig. Og så var der Herrer og Damer, både skandinaviske og tydske, og af de sidste var Justitsråden især lysende: han forsvandt rent i sine Fadermordere, og i Knaphullet dinglede den röde Örns fjerde Klasse i et så stort Exemplar, som det vel var muligt at opdrive i en Guldsmedbod, og hans lille Mave stak i en smörgul Vest, og i den fingertykke Uhrkjæde bumlede der mindst femten Berlokker, og hans tre Dötre, som rimeligvis slægter på sin afdöde Moder, for de rager hver sit Hoved over den værdige Papa, var som Maistænger at skue, og prangede både med Blomster og Grönt og flyvende Bånd — og vor fælles Ven Löitnanten var kommen over fra Wesel, i hvilken mer end almindelig kjedelige Garnison han fremdeles holder på at gjöre Felttoget med, og han er ganske gul i Synet af Ærgrelse.

Hvad behager? De synes, dette bliver kjedeligt, siger De? — Men min Nådige, det er en hellig Handling, og den får man ikke Lov til

at finde kjedelig, selv om den foretages af en vis Ordets Tjener, De nok erindrer, som altid, för han skal til at »forrette», opsender de inderlige Bönner til Vorherre om ikke at lade ham i Stikken i Forretningens Löb — men Vorherre, som dog ifölge Luthers Katekismus og Pontoppidans Forklaring er algod, lader Præsten altid i Stikken, hvilket jeg undertiden har været fristet til at anse for et mindre vakkert Træk af den gamle Skyskyver.

Dette Udtryk er ingen Blasfemi, min Nådige, det er simpelthen en Oversættelse af en Benævnelse, Homer ofte bruger om sin höieste Gud, men da De jo ikke kan læse græske Bogstaver, nytter det ikke, at jeg her anförer det græske Navn. Jeg har desuden glemt det. — Men da jeg nu ser, at De synes dette alligevel bliver for langt, vil jeg med Hensyn til den hellige Handling indskrænke mig til at berette, at begge Hovedparter, Præsten og Barnet, opförte sig over Forventning vel. Præsten udmærkede sig gjennem Korthed, Barnet gjennem Taushed, og Döbefadet var det samme, hvoraf Landskabsmalerens firkantede og forhærdede Hoved i sin Tid også modtog Konsulatvisaen på sit Pas til Himmerige. Og det forholder sig således, at da den Kirke i Landskabsmalerens Hjembygd,

hvor han selv var döbt, blev nedrevet, så blev blandt andet Skrammel — hvortil Lensmanden også regnede alle »Belthåggerne», hvormed han mente endel Træskjærerarbeide i Zopfstil — også det gamle Döbefad solgt ved Auktion; og det kom til de Coninck som en Antikvitet, og der attraperte vor Ven det, engang han var hjemme på Studiereise, og af Pietet lader han nu alle sine Unger også döbe af samme Fad, og et prægtigt gammelt Messingfad er det, med Syndefaldet höist velment, men mindre kunstfærdigt udfört i Kobberslagerarbeide: Adam blot klædt i Fipskjæg, og Eva i det bekjendte, decente, lange Hår, som var Forlöberen for den kort efter indförte Figenbladmode, hvilket var både en enkelt og en billig Mode, men Slangen har et menneskeligt Hoved med Moustacher og Fipskjæg den også, men den har ingen Epauletter.

Efter den gyldne Regel: Erst das Geschäft, und dann das Vergnügen — bar det derpå tilbords, Mandkjön og Kvindekjön om hverandre, hvilket på tydsk kaldes »bunte Reihe», og så besörgedes Stofvexlingen med megen Grundighed. Og da så Talernes Tid var kommen, så for der en skandinavisk Ånd i Selskabet; det var næsten, som om man havde været på en Festmiddag i Hjemmet, slige Talegaver udvik-

lede en hel Del af de Tilstedeværende, og det er usædvanligt, for her tillands bruger man at nyde sit Måltid i Taushed, og det er meget fornuftigt, for Spisningen er også en hellig Handling, og Opmærksomheden bör under dens Forlöb ikke henledes på så dårlige Gjenstande, som al den Skåltale, der udgår af taletrængte Medæderes Munde. Jeg ved, jeg hjemme har været i Ædegilde, hvor man har ladet hverandre leve i klingende Fraser hele Bordet rundt, det var formeligt, som »Tampen brænder», og det virker forstyrrende på den Inderlighed, hvormed man dog pligtskyldigst bör hengive sig til et godt Bord. Nei da priser jeg Fædrenes — eller rettere Bedstefædrenes Skik — sådan omkring 1820 og den Tid, da jeg endnu ikke var kommen til Verden, og en Middag hos Bedstefader bestod af fersk Lax og Oxesteg og Fugl, og på sin Höide en Pudding, og man drak »Langkork» af store Pokaler med slebne Navnetræk i og sang Rundsange af både alvorligt og patriotiskt og sentimentalt og spögefuldt Indhold, alt efter de forskjellige Stadier, Glæden tog. Hvilken öm Melankoli lå der ikke i de fugtige Öine, når man unisono (og med Hikke) sang den yndede:

»Alvilde sörgmodig og ene
ved Glommen en Höstaften sad.» —

og hvordan gik ikke de seierstolte patriotiske Næser i Höiden i mild Rödme når man sang »Sönner af Norge» — med hvilken smerteblandet Skadefryd, og hvilke bitre Fölelser mod Broderlandet ledsagedes ikke den bekjendte Smædevise:

»O Nora, vi drikker din Skål i en Dram,
Drue, Drue, —
Ved sidste Forordning Du jo fra Madam
Blev til Frue» —

og den Sang har jeg i min Barndom endnu hört i glade Middage, men jeg tror, den dengang allerede blev sunget mere som traditionel. Og hvilken hellig Ild bragte ikke Blodet til at svulme i de fribårne Årer til slige Ord som

»Tapperhed,
Trofasthed
og alle andre Nordmands Dyder,»

for i den Tid gjaldt det som Dogma, ligeså ufeilbart som det pavelige allersidste af 11:te Juli, at ligefra Vikingernes Dage, da Forfædrene havde den Heltevane at plyndre ubevogtede Kyster, og lige ned til de nyeste Tider, havde Nordmændene havt Eneretten til alle store og ophöiede Dyder, og senere, da Welhaven kom, dette Udskud af Menneskeheden, dette fordærvede Produkt af en kjærnesund Tid, og han

vovede at ytre en beskeden Tvivl desangående, så havde man helst slået ham ihjel strax. Men siden den Tid holdt man op med de gamle Rundsange, og man begyndte med Skåltalerne, og Skåltaler er som Nytårsvisiter — de er både kjedelige at gjöre og at besvare, men de må både gjöres og besvares, ellers stöder man an mod den gode Tone, og derfor er vi naturligvis allesammen for velopdragne — Konvenientsen leve!

Og da Gjæsterne havde fået nok af både Mad og Skåltaler og funklende Vin, så gik de, for alting skal have en Ende, men

»ei ganske tom var Bollen end» —

og vi — det vil da sige Löitnanten og min Ringhed, for hvor det gjælder at slukke, om det så end bare er Törsten, var jeg altid först på Pladsen, og holdt altid ud til det sidste; det er en gammel Kristianiavane, som sidder i — vi blev tilbage og hjalp Verten med at tömme Bollen, og en deilig Ananasbowle var det, og det var Aften på den Dag, og det blev Morgen; og den fölgende Dag vil jeg håbe, at Verten levede herligen af Resterne.

Og da jeg nu pligtskyldigst og i muligste Korthed har gjort Rede for Dåben og endda lidt til, har jeg den Ære at anbefale mig til Deres videre Bevågenhed.

P. S.

Barnet var en Pige, hvilket det forekommer mig, at jeg har glemt at fortælle Dem — og fik i Dåben Navnet Susanne. Landskabsmaleren havde tænkt sig noget, som kunde erindre om Krigen, som f. Ex. Sedane, men såsom det ikke var noget Kalendernavn, kunde han ikke få sin Villie igjennem. For döbe behöver man ikke hertillands, men Övrigheden ser nöie på, at man giver sine Börn kristelige Navne.

DE EUGANEISKE HÖIE.

Landsmænd —

Hvor klinger det ikke alligevel södt, når man fjernt fra Hjemmet i fremmede Lande i en Jernbanecoupée eller på en Dampbåd får höre en Herre sige til sin Sidemand: »Jagu er det noe Elendighed hertillands lel, — dem har jo ikke så mye som Flöte i Kaffien engang» —

Mand eller Kvinde! har Du været tre Uger borte fra det klippefaste Norge, og i denne Tid for at gjöre Dig forståelig möisommelig måtte grave op af din Erindrings Kirkegård de smuldrende Levninger af »Autenrieths Grammatik» og »Borrings Manuel», så vædder jeg ti mod en på, at det vil lyse i dine Öine, og dit Hjerte slå stærkere, når Du uventet får höre det kjære Modersmål og sidder Öie mod Öie med Landsmænd, og Du vil ikke være sen til at istemme Beklagelserne, og Du vil juble over at finde Folk af dit eget Folk, hvis Sprog er dit Sprog, og hvis Tanker er dine Tanker, om end disse Tanker for Tilfældet går i sproglig Negligé.

Det er det samme. —

»Södt i Lyst og södt i Nöd
Södt i Liv og södt i Död,
Södt i Eftermælet —»

synger jo den glade Kristendoms Opfinder om Modersmålet, og det er overmåde vakkert sunget, fast jeg aldrig rigtig har kunnet begribe, hvorfor det skal være södt i Döden og i Eftermælet — det må da være for Folk, som er så berömte, at De får Vers efter sig i Adresseavisen, men til den Kategori hörer der desværre så få, så det er vanskelig for den större Almenhed derom at dömme.

Men det er det samme — södt er det alligevel at höre Folk, som i Modersmålet beklager sig over, at man ikke får Flöde i Kaffeen.

Og det var en sådan Medfölelse, jeg trængte til hin Söndag Morgen på Café Donadoni i Venedig, hvor jeg sad og drak min Kaffe med kogt Melk i og dyppede Bröd i uden Smör.

Og så kom der et Væsen og satte sig ligeover for mig, som jeg syntes burde have Medfölelse med mit Savn og min Længsel, for jeg vidste, at det var en Nordmand.

Han var nemlig Aftenen i Forveien bleven vist mig på en af de tydske Restaurationer, hvor der dengang endnu fandtes österrigsk Militærmusik og österrigsk Öl — vist mig af min tydske Ven med den Bemærkning, at han også var en Eskimo.

For det er rart, jo længere syd man kommer. jo nordligere holder Folk os Nordmænd for at være beliggende, og i Italien er det ingen usædvanlig Forestilling om os, at vi drikker Tran istedetfor Kaffe, og kjörer med Rensdyr ved Santhanstider.

Dagen derpå sad altså vi to Eskimoer ligeoverfor hverandre ved samme Bord og indtog den samme gråbrune Kaffe, og dyppede det samme Hvedebröd i den. og læste vore Tid-

ninger, og jeg kastede grumme Blikke i Kaffeen, og derfra kastede jeg dem på ham; men jeg vakte ingen Medfölelse.

Men da vi så havde fået vore Cigarer — det er en egen Sort, man röger i Österrig, de er lange og smale og kaldes efter sin Form Rottehaler, og må tændes over alvorlig Ild, så de kommer ordentlig i Brand, ellers smager de som Rottegift — så kunde jeg ikke holde mine svulmende Fölelser længere tilbage, men spurgte ham — på Tydsk naturligvis, for jeg vilde ikke være uhöflig — om det Rygte medförte Sandhed, som sagde, at han skulde være en Nordmand. »Jawohl», var det korte Svar, udtalt, jeg må tilstå det, i en Tone, som opfordrede til alt andet end at fortsætte Konversationen. Jeg lod mig imidlertid ikke afskrække, men skyndte mig i mit eget Tungemål, at glæde ham med den Oplysning, at han i mig så en Landsmand for sig.

»Ja — så», var det henrykte Svar han gav mig, ledsaget af et Blik, der begyndte ved min noget slidte grå Filthat, og uden at opklares endte ved mine gamle Stövler, hvoraf den ene havde en Lap på Overlæderet. Jeg reiste dengang nemlig på Statsstipendium, og havde Tilladelse til at være borte i halvandet År og i

den Tid bese Tydskland, Belgien, Frankrige og Italien, altsammen for fire hundrede Specier, så der kunde ikke falde så meget af til Toilette.

Der opstod en Pause. Den var pinlig for ham, for jeg vidste, hvad han ventede.

Når man i Udlandet er bosat på et Sted, og der med en Gang forestiller sig en Landsmand for En i et noget derangeret Toilette, så ender gjerne Forestillingen med Anmodning om et »Lån», hvis Störrelse mere er afpasset efter Långiverens gode Hjerte end efter Låntagerens Behov. For Behovet pleier altid i disse Tilfælde at være stærkere end Tilbudet.

Da jeg syntes, han havde lidt længe nok, gav jeg ham den Oplysning, at jeg ikke havde for Agt at låne Penge af ham, og han var Forretningsmand nok til at indse, at man blot kunde have Fordel af Omgangen med et Individ, som ikke engang forlangte et Endossement, og så blev han omgjængelig.

Det er forresten mærkeligt, »hvor i Verden man går, om i Syd, om i Vest», så træffer man Landsmænd; og ser man på en Rhindampbåd en ældre sortklædt Herre med Lærredsfrakke over Klæderne, sölvbeslagen Merskum og en broderet Tobakspung dinglende i Knaphullet, så kan man tröstig gå bort og tiltale ham på

norsk. Ti mod en — han er Sorenskriver på Landet eller Velærværdighed i en af Småbyerne, og Sportlernes Mængde eller Kaldets Fedme har gjort en Tur til Karlsbad eller Kissingen nödvendig, og nu har Kuren slået an, og til Belönning en Trip nedover Rhinen med Tobakspibe og Toddy, för det går hjem til de gamle Åstedsforretninger og Sognebud og Telegröp.

Men min nyfundne Landsmand blev, som sagt, omgjængelig og da det var Söndag, og han var fri, foreslog han særdeles imödekommende, at vi skulde tilbringe Dagen sammen; et Forslag, jeg naturligvis med Glæde gik ind på, idet jeg overlod ham at fastsætte Programmet, efterat jeg först havde gjort ham bekjendt med min tydske og engelske Kollega, og ladet dem optage i Foreningen til Söndagens Helligholdelse.

Först altså en Barke, som i Venedig træder istedetfor en Tospænder — Barken er en åben Båd med en Baldakin af röd- eller blåstribet Lærred til Beskyttelse mod Solen, roes af to Gondolierer og har Plads for 6 til 8 Personer, medens Gondolen blot er indrettet for to, og i Regelen blot har én Rorskarl. Kun når man har Hastverk, eller når man farer på Stadsvisiter, tager man også her to, men da kommer man også frem!

Kursen gik til Lido, så kaldes den Dæmning, som dels Naturen, dels Kunsten har opfört mod det adriatiske Hav, og som beskytter Lagunerne og Venedig mod dettes Bölger. Lido er en langstrakt, smal Ö, med en lang Sandgrund ud imod Havet, fortrinlig skikket til Badeplads.

Man når Indsiden af Lido efter omtrent en halv Times Fart. Til Venstre passerer man forbi Öen San Elena, et forhenværende Kloster, nu, om jeg mindes ret, i Greven af Chambords Eie, til höire San Servolo, med Galehospitalet, og San Lazaro, hvor de armeniske Mechitarist-munke har sit Kloster og sit store Bibliothek, og hvor de trykker Bibler i de fleste slavoniske og asiatiske Sprog.

Man stiger iland på Lido ved San Nicolo, en liden Kirke med et Par Huse til, i Nærheden af Jödernes Kirkegård, og gjennem et Spalier af blinde Betlere kommer man endelig på Veien til Badepladsen. Betleri kultiveres i hele Italien med stor Flid og Ihærdighed, men man finder ofte, at enkelte Kirker eller enkelte Steder har sine Specialiteter, således Blinde for Lido, og da denne Ö med sit Minimum af Beboere umulig kan producere et så stort Antal af Blinde, antager jeg, at enten spiller samtlige Indvånere Blinde om Söndagene, eller også föres den for-

nödne Styrke over fra Venedig på Sön- og Helligdage for at virke i sit indbringende Kald.

Den femten Minuters Vei er solvarm og skyggelös, så man ånder lettere, når man endelig kommer ned mod Stranden, og Adriaterhavets dybblå Bölger slår En imöde. Langt oppe på Stranden står Badebygningen med Afklædningsværelserne. — Badepladsen selv har »Mandkjön og Kvindekjön fælles», som det hedder i det bekjendte Vers i Bugges latinske Grammatik, hvori han besynger »artifex, augur & bos» tilligemed forskjellige andre respektable Embedsindehavere. Det reglementerede Badekostume leveres på Stedet, og består for Herrer i et Par korte, vide, blåstribede Lærreds Svömmebenklæder, for Damer i en ditto Badeskjorte uden Ärmer, og for begge Kjön en vældig Stråhat, som bindes under Hagen og beskytter for Solstik — og så bærer det tilsjös.

Min nyvundne Ven er Årsag til, at Titelen på denne Skizze er bleven »de euganeiske Höie» — thi för jeg havde den Fornöielse at gjöre hans Bekjendskab, havde jeg lige så liden Ide om Tilværelsen af dette geografiske Begreb, som en Hindu om Levanger.

Når man i sin skolepligtige Ungdom læser om den lombardiske Slette, gjör man sig gjerne

den Forestilling om den, at den ligger der som en Pandekage mellem Alperne og Appeninerne, begrændset af Adriaterhavet i Öst, og for Störstedelen er det også Tilfældet. Men i Nærheden af Padua hæver sig op af Sletten en Bjerggruppe af vulkansk Oprindelse — monti Euganei — med Svovlkilder og Badesteder, et yndet Udflugtssted for alle omliggende Stæders Beboere.

Og did foreslog da vor nye Ven en Söndag at ledsage os. Endnu i Grålysningen förte en Barke os fra Rivaen til Banegården gjennem det Virvar af Småkanaler, som på denne Tid af Dögnet ligger i et mystisk Mörke, kun hist og her oplyst af en sluknende Lampe foran et eller andet af de mange Madonnabilleder, hvormed Husene og Broerne er prydet. Pilsnar og lydlös, som et langt sort Spögelse, farer Barken gjennem Kanalerne og under Broerne, kun ved hvert Hjörne afbrydes Nattens Stilhed af Gondolernes hvinende »gia è» — et Råb, som udstödes til Advarsel for Folk, der mulig agter sig om Hjörnet fra den anden Side, og som derigjennem får Anledning til at vige tilside. Thi et Sammenstöd med en af de vægtige Jern, som Gondolen har foran, vilde ufeilbarlig have tilfölge, at den Båd. der blev truffet på Siden. skares

over som blödt Smör. Gondoliererne besidder også en forbausende Færdighed i at komme forbi hverandre i disse trange Farvand — ikke to Tommers Mellemrum mellem Gondolerne ofte, men engang, i Ghettoen, hændte det dog, at Gondolieren på den Båd, vi passerede, tabte Balancen, og til stor Forargelse for sig, og stor Forlystelse for dem, som var i vor Båd, trillede over i samme.

Med Jernbanen for vi til Padua. Reiseselskabet bestod af fem Personer: den fundne Landsmand, min Ringhed og tre tydske Malere, allesammen Bekjendte fra Düsseldorf, en Historie-, en Architektur- og en Landskabsmaler, altså et temmeligt godt sammensat, og i ethvert Fald særdeles lystigt Fölge. Paduas Seværdigheder blev pligtskyldigt strax taget i Öiesyn. Kirkerne, Rådhuset, Universitetet, Scuola del Santo med Titians Fresker, Prato della Valle, en stor Plads med mægtige Alleer og en dobbelt Række af Statuer, »auditores Patovini», som det heder i en Inscription, og andre berömte Paduanere, og Padua syntes ikke at have lidt Nöd på berömte Mænd, siden det har kunnet lade et Par hundrede af dem hugge i Marmor.

Men Paduas berömte Seværdigheder er ingen af disse Ting — hverken den prægtige San

Antonio med sine fem hvide Kupler, eller den imposante, alvorlige Santa Giustina, men den lille Santa Annunciata, mere kjendt under Navnet Madonna dell' Arena, egentlig blot et Gravkapel, som er bygget inde i Ruinerne af en romersk Arena. Hid vandrede da også vi fire Malere med særlig Andagt, thi her findes Giottos berömte Fresker, — Giotto, hvem alle Præra-faeliter sværger til, og siden tör intet skikkeligt Menneske andet end være henrykt også, men Gud skal vide, de ved ikke hvorfor.

Hele Væggene, fra överst til nederst, er zirede med disse uhyggelige Fresker — hele Kristi Liv, Guds Moders ditto og endelig den yderste Dom, men når en Kunstner, som er Barn af vor Tid, kan ytre sin Beundring for disse stive, ubehjælpelige Gestalter, uden Kjöd og Blod, og sogar fremholde dem som et fölgeværdigt Exempel ligeoverfor vor Tids realistiske Retning i Kunsten, så er han enten kommen ind på en usund Vei, eller han gjör sig, og det tror jeg oftere er Tilfælde, skyldig i det mest åbenbare Hykleri. Ovenpå en Kunstnydelse af så asketisk og tvivlsom Natur trænger Mennesket til en bastant Middag, og af den Anskuelse var også vi fem — selv Historiemaleren, som ligeover for os andre Kunstatheister

havde fundet sig foranlediget til at holde et glödende Foredrag om Giotto, Naivetet og Stil.

I Padua leiede vi en Vogn, og da der ikke var Plads til alle fem inde i den, skulde efter Tour én sidde hos Kudsken. Da jeg havde min Vagt på Bukken, passerede der noget, som levende mindede mig om lignende Skydsoplevelser i mit kjære Fædreland. Blandt de få Fodgjængere vi mödte, var også en gammel Betler, som med Hatten i Hånd appelerede til vor Medlidenhed — svup, fik han et Svöberap over Skuldrene af vor Kudsk, en ung, sortlokket Paduaner, og på mit Spörgsmål om Grunden til denne Brutalitet, fik jeg det betegnende Svar: »ah, perche è un bruto» — fordi han er et Nöt — tout comme chez nous.

Gjennem Rismarker, hvor Veien er indfattet af Oliventræer med Guirlander af Vin, går det over Abano, Bagni og Battaglia, hvor der overalt findes varme Svovlkilder og Gyttjebad, til Este, med Familien Estes Stamslot, et gammelt Rede, hvor vi besluttede at overnatte.

Men endda en Ting havde vi mödt på Veien, som erindrede om Hjemmet. Mellem Battaglia og Este, på en Vei, som snoede sig gjennem en trang Dal beplantet med Vin og Olietræer, kom vi forbi et lidet Kapel, et af disse små

Andagtssteder, som man så ofte ser i katholske Lande, egentlig blot et overbygget Alter med et Madonnabillede og et Par Bænke til at forrette en liden Andagt — en passant — men idag var her en hel Forsamling af Bönder og Bondekvinder, og på en Sten ved Kapellet stod en gammel Bonde med blottet Hoved og flagrende Lokker, som med stærk Gestikulation holdt en lynende Tale og udlagde Moses og Profetérne for sit opmærksomme Publikum — den rene Lægpredikant!

»Boe delle anime» mumlede min nyfundne Landsmand med et Blik på Gruppen, fast disse Ord egentlig betyder noget andet. I Trakten om Treviso betales nemlig Præsterne for en Del af Bönderne med Naturalier, blandt andet også med nyfödte Kalve. Men nu har Præsterne vel Husholdersker, men ikke Budeier, og de vilde være en Smule generede med Opfödningen af så mange Kalve. Derfor har enkelte Gårde den Forpligtelse at tage Kalvene i Lægd og föde dem frem — når de så er store, föres de til Torvet i Treviso og sælges, og det er dette Fæ, som Folkevittigheden har givet Navn af boe delle anime — Sjæleoxer.

Vi nåede Este i Mörkningen, og tog naturligvis ind i Byens bedste locanda, hvor vi også

drev op hele tre Senge, som vi delte broderligen, men da de italienske Senge er omtrent så brede, som de er lange, går det endda an. Værre er man faren med Sengeleilighed på Skydsskifterne i Sverige, hvor efter Beskrivelser af en korpulent Bekjendt, som har reist meget mellem Helsingborg og Fredrikshald, en Vertshusseng består af tre Pölser, »först kommer Underdynen, så kommer jeg, og så kommer Overdynen, men jeg har endnu aldrig fundet os alle tre i Seng sammen om Morgenen».

Locandaen var nok så hyggelig. I det store Gjæsteværelse, som tillige var Spisesalon, og indtog hele Parterrevåningen til Gaden, sad Estes Honoratiores og nippede til sin Landvin og förte höiröstede og livlige Konversationer — i Baggrunden bag en lang Disk, hvor Spisesedlen in natura var udstillet under lange Glaskasser, fandtes en mægtig Skorsten med et flammende Bål, og her tronede Kokken i hvidt Kostume, og han gav sig strax ifærd med at tilberede de Kyllinger, vi havde udpeget ham.

Vi gjorde om Natten den Iagttagelse, at der i Este fandtes mange Lopper. Men det er en Iagttagelse, som man gjör overalt i Italien. Vor Vogn sendte vi den fölgende Dag tilbage til Battaglia, hvor den skulde vente os. Selv

tog vi Veien over Bjergene, klippefuldt, stenet Terræn, bevoxet med blåhvide Tidsler, og i den mest trykkende Hede nåede vi med Middagstider Arqua, en liden Landsby, som hænger malerisk nedover Fjeldskråningen, skyggefuld og kjölig. Her levede Petrarca de sidste År af sit Liv, og her döde han 1374, og Huset, han levede i, står der endnu og vises de Fremmede, men der er ikke stort at se. En liden Villa med en höi Trappe og en Balkon, kummerlig möbleret med höiryggede, ormstukne Stole og et gammelt Skab fra Ludvig den fjortendes Tid, hvilket imidlertid ikke hindrer den fremvisende förlige gamle Dame med uredt Hår i at udgive dem for Petrarcas eget Möblement. Af Reliqvier fra hans Tid findes kun (også temmelig tvivlsom) hans udstoppede hvide Kat, og den Lænestol hvori han döde. Og den kjendte vi da, for på Akademiets Udstilling i Venedig var der også en siddende Petrarca af en håbefuld Billedhugger, og Stolen var efter Naturen, med alle sine Spigerhoveder og Ormestik og Tilfældigheder, slig som man er vant til af den moderne italienske Billedhuggerkunst.

Men når man nu i sin Sjæls Enfoldighed ikke kjender stort mere til Petrarca end, at han sit hele Liv var indtaget i en Dame, som hed

Laura, til hvis Ære han skrev udödelige Sonnetter (dem man naturligvis ikke har læst), så kan man uden altfor stor Rörelse tage Afsked med Reliqvierne fra ham, og det gjorde vi da også, og styrtede os med så meget större Begeistring over den fortrinlige Vin, som voxer her omkring hans sidste Opholdsted, og som han forhåbentlig også i Livet har skjænket sin Opmærksomhed; thi foruden at være Digter og Elsker, var han også Canonicus ved Domen i Parma, og Canonici har altid været bekjendt for at have en fin Tunge i Vinveien. Af Aviserne har jeg seet, at iår feires Femhundredeårsfesten for hans Dödsdag, ikke alene i Arqua men også på forskjellige andre Steder, hvor han har levet, både i Italien og Frankrige, og hans Villa bliver restaureret, og hans Verker udgivne på Nyt, og han kommenteres og biograferes og citeres i alle europæiske Sprog, — i Grunden en komisk Skik, at feire berömte Mænds Dödsdage. Ligesom om de havde gjort Verden slig uventet Tjeneste ved at vandre heden. Hvert Öieblik kommer der sådan en »Fest til Fædrenes Minde» med Statuer, Taler, Mindetavler og Sangforening — og endda står der på Gravstenen: hvil i Fred!

Fra Arqua til Battaglia, hvor Vognen ventede os og Kudsken var drukken, fra Battaglia

til Padua, fra Padua til Venedig, trætte, sultne, sövnige, midt på Natten. Men tilbage til Norge kom jeg ikke på længe.

Istedetfor at blive borte i halvandet År pa mit Stipendium, som jeg havde Tilladelse til, blev jeg borte i tre — thi »Herren lagde sin Velsignelse til Lidet». — Og da jeg så kom hjem, havde jeg min unge Hustru med mig. Men jeg glemte at forestille hende oppe i Kirkedepartementet. Man må nemlig give Indberetning til denne Anstalt om den Nytte, man har havt af sit Stipendium, og et bedre Resultat kunde jeg virkelig ikke opvise.

FRA DÜSSELDORF TIL NORDKAP.

(Skrevet som Korrespondancer til Ny Illust. Tidn.)

I.

Throndhjem i Juni 1873.

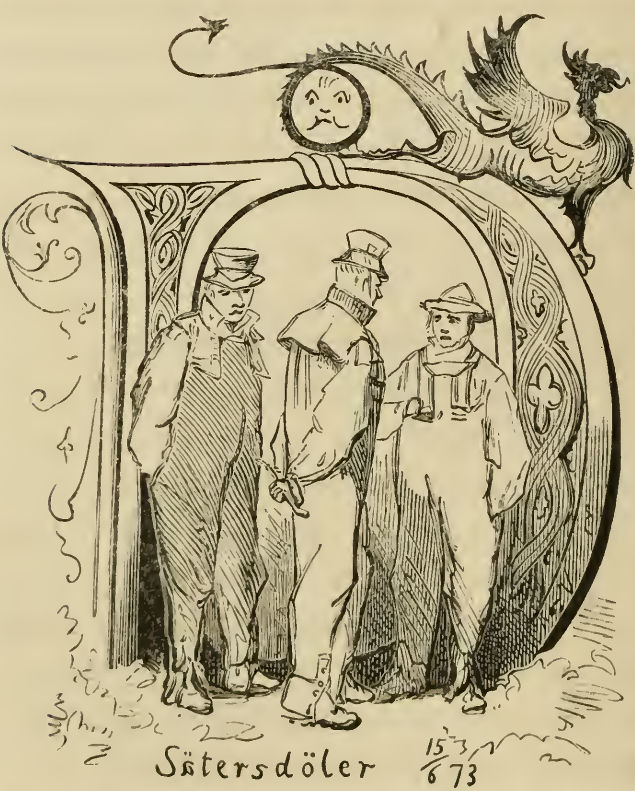

et er et langt Lærred at blege, når man skal reise fra Hamburg til Throndhjem med samme Skib, for Touren varer i

9 samfulde Dage, men så har man også Anledning til at få se alle de vigtigste Byer langs Vestkysten helt fra Kristianssand af, og få et flygtigt Kjendskab ialfald til Kystlandskaberne. Og med godt Veir og godt Fölge går endelig de 9 Dage også — godt Fölge træffer man i Regelen altid på en norsk Dampbåd — godt Veir en Smule sjeldnere kanske, men på denne Tid af Året hænder det dog; det hændte ialfald denne Gang.

Den knappeste Tid var mig tilmålt for Afreisen, netop at jeg med Exprestrainet fra Düsseldorf kunde komme til Hamburg to Timer för Skibets Afgang — altså endnu Håb om at komme ombord. Men den Kudsk, jeg fik på Banegården, var ligeså uvidende om det norske Dampskibs Plads som jeg selv, og det var först efter Odysseiske Irrfarter det i Ordets egentligste Forstand i den ellevte Time lykkedes os at finde det.

Men vi fandt det, og det var Hovedsagen.

Det er store, prægtige Dampskibe, som går i Routen Hamburg—Throndhjem og videre Nord, helt til Vadsö; men på Strækningen Hamburg—Kristianssand findes der sjelden mange Passagerer ombord, de fleste foretrækker Veien over Kiel—Kjöbenhavn. Såmeget behageligere

er derfor Overraskelsen, når man træffer Bekjendte ombord, og Deres Korrespondent var ikke alene så heldig at træffe en Bekjendt, men også over hele Nordsöen det brillanteste Veir, som nogen kunde önske. At sige, at den var som et Speil, hvilket er et i Sötermini gjængs Udtryk, vilde rigtignok være en Eufemisme; som Speil har jeg blot set Nordsöen en eneste Gang, og det er for mange År siden, da lå vi med et Seilfartöi i tre Dage på Dogger-Bank og kom ikke af Flækken. Vi morede os med at fiske og at klore Masten, noget, som efter Söfolkenes Mening skal fremkalde Vind.

Denne Gang var den som sagt ikke som et Speil, men der gik höist moderate og for en Landkrabbe afpassede Bölger, og vi slap at bedrive Afgudsdyrkelse og bringe Neptun Spiseoffere.

Som Fölge af det gode Veir og en ny Maskine, som gjorde sin förste Prövetour, fik vi den norske Kyst i Sigte et Par Timer, för vi skulde, og Opholdet i Kristianssand blev derigjennem så langt, at man havde god Tid til at bese sig i denne Stad; den er ikke stor, og den er endnu mindre livlig, men den har brede Gader og Blomster i Vinduerne, og bag Blomsterne ser man mangen en frisk Rosenknop titte

frem med nysgjærrige, lystige Öine; men også mangen en gammel Tulipan eller falmet Lilie.

Det var Troppe-Exercits i Kristianssand, og det er Sætersdölerne, som her må fyldestgjöre sin Værnepligt. Sætersdalen er et langt Dalströg, som går fra Kristianssand opover, med Otteråen, tror jeg, i Midten, og Sætersdölerne er egentlig blot lange Buxer med et Menneske indeni. Buxen rækker fra Skulderen, hvor den med to Klaffer holdes sammen, til Fodbladet; den krones oventil af et Hoved, som er kortklippet, med Undtagelse af hos Ungkarlene, hvor på höire Side en kvarterlang Dusk hænger igjen til Tegn på deres jomfruelige Dyd.

Sligt et kortklippet sætersdalsk Ungkarlefysionomi med sin lange Dusk ser ud som en blond Kinesers, og hele Fyren gjör unægtelig det mest komiske Indtryk. Men hvad Sætersdölerne har overflödigt i Buxelængde, det korter deres Fruentimmer af på Skjörterne, for de går ikke længere end til Knæs.

På vor Promenade iland kom vi også op på Exercerpladsen. Det var en Söndag Eftermiddag; Soldaterne havde fri, og de fleste havde Besög af sine buxebente Slægtninge oppe fra Dalen. Jeg kunde ikke modstå Fristelsen til at indforlive et Par af disse Gestalter i min Skizze-

bog, og det löb heldigere af, end jeg fra gammel Erfaring havde Grund til at håbe; da de engang mærkede, at jeg tegnede dem af, kappedes de om at stå for mig, og mine uvilkårligt noget karrikerede Gjengivelser af deres eiendommelige Gestalter var ikke i ringeste Måde Gjenstand for Misbilligelse fra deres Side, tværtimod, de fandt det »et helt Mirakel, at så kunne skildra», og jeg var omgiven af en hel Hob civile og militære Beundrere.*

Det er ikke altid gået så, når jeg på Land og på Bölge har fulgt min Lyst at gjöre Studier af Naturen og Folkelivet.

Jeg har nemlig en sörgelig Begavelse til at se det latterlige hos mine Medmennesker, men det er först i senere År, jeg har begyndt at gjöre mig denne Begavelse skatskyldig. I min Ungdom indbragte det mig alt andet end Fordel at tegne Karrikaturer af fornöielige og fornöiede Medmennesker. Jeg har endog undertiden været nærved at undergå en Lynchjustits i den Anledning. Jeg mindes således en Gang på en af de Smådampskibe, som farer mellem Stæderne i Kristianiafjorden. Der var temmelig fuldt af Passagerer ombord, og måtte derfor spises i to

* Det er et Par af disse på Pladsen gjorde Skizzer der er benyttet til Initialen.

Omgange i den temmelig trange Kahyt. Blandt mine Medreisende befandt sig også en ung Herre, som jeg kjendte af Udseende. Han »stod» etsteds i Butik, og han var i egne og muligens også i en hel Del Tjenestepigers og Husjomfruers Öine en ren Adonis — for andre mindre partiske Dommere ialfald »et meget pent ungt Menneske». Han var kalvbent, og havde som sådan naturligvis en sand Passion for lyse snævre Benklæder — det har kalvbente Folk altid. Han havde en Smule krum Ryg, men altid meget fine Bonjourer, og hans ualmindelig store Hoved med en Rigdom af stridt mörkt Hår var altid særdeles velfriseret, med både Luseallé og brændte Lokker. Han havde endvidere en temmelig stor Næse, som, skjönt tyk i Enden, dog gjorde en vis Fordring på at være krum, et Par store, intetsigende og gloende brune Öine af en tynd Kaffefarve, og en liden rosenröd Mund, der, når den åbnedes, viste to skjævtstående blanke Fortænder. Dertil havde han som alle, der »står» i Butikker, meget store og meget röde Labber, men de var udenfor Embedet altid beklædte med lyse Handsker, og så havde han en Måde at tale på og en Dialekt, som var aldeles ubetalelig — kort sagt, han var en sådan Fyr, om hvilken Damer, som frekventerer Klingen-

bergballerne og Fredriksborg uvilkårligt måtte udråbe: »Å Jösses, å nyderlig han er!»

Dette pomadiserte og patenterte Væsen havde det Uheld at komme indenfor mine Iagttagelsers Område, og hvad værre var, just i det Öieblik han ved Bordet var ifærd med at sige smukke og passende Ting til en ung Dame ved Siden af ham, også fra en af Kristianiadalens Sidegrene, en Dame, som jeg ofte havde lagt Mærke til på Gaden, og over hvis Næses overordentlige Korthed, og hvis Kinders overmåde Fyldighed jeg, hvergang jeg mödte hende, havde frydet mig. Og det lod til, at hun delte den på Klingenberg og andre Forlystelsessteder herskende Opinion om sin Kavaler, for jeg så, hvordan en röd Lab mödtes under Bordet med en hvid ditto, og så fik jeg se begge Profilerne, og der svævede et huldsaligt Smil over deres Ansigter, og hans Hår glindsede formeligt af Pomade, og hans Öine lyste som to Butikvinduer, hvor der er udstillet Manufakturvarer i Gasbelysning, og hendes Kinder glödede af den förste gjengjældte Kjærligheds Rödme.

Men det var en Fristelse, jeg ikke kunde modstå. Jeg havde fået frem en liden Skizzebog, som jeg havde på mig, og idet jeg i liggende Stilling på en af Sofaerne skjulte den i mit

Plaid, benyttede jeg det lykkelige Öieblik og fik ham i al Hemmelighed fæstet ved en af Bladene, og det samme var rimeligvis lykkedes med hende også, uden at nogen af de Betræffende havde mærket det, thi Kjærlighed gjör jo blind; men uheldigvis var jeg ikke den eneste, som ventede på, at förste Bordsætning skulde blive færdig. I Nærheden af mig sad en gammel Herre, som så grætten nok ud til at kunne være fra Holmestrand, (hvorfra jeg også senere fik vide, at han virkelig var), og han var bleven opmærksom på mit Foretagende, og han slog Larm.

Jeg var i min Uskyldighed just kommen til de forenede Hænder og skulde nu med Blyanten begive mig opover hendes fyldige Yndigheder, da jeg hörte ham gjöre det forsamlede Publikum opmærksom på, at der i Kahytten fandtes *En*, som var nedrig nok til at aftegne sine Medmennesker, og sådant var skammeligt, var nederdrægtigt, var uværdigt, ja, jeg tror sogar han sagde, at det var mod Religionen, og det kan jo nok være, for jeg ved ikke, om han ikke muligvis i sit Hjerte kunde være Mahomedaner, og hos dem er al Slags Afkontrafeining forbudt af Koranen. Og almindeligt Opstuds: »Hvor? hvor?» Og funklende Blikke, antager

jeg, og knyttede Næver, færdige til at hævne denne Krænkelse af Religionen og Folkeretten, og Ytringer slige som: »Bank skulde han have», og »Landsættes», men jeg mærkede ikke noget videre af det, jeg snorkede, snorkede så södeligt, som Adam må have gjort i Paradiset, förend han fik Eva til at vække sig, når det stod på; snorkede så naturligt og så sundt, at Publikum, da Angiveren noget kleinmodig pegede på denne snorkende Byldt af Plaider og Vadsække, meget vantro beroligede sig, og meget indigneret over Afbrydelsen fortsatte med den lunkne Fåresteg.

Men i den gamle Skizzebog har jeg endnu Krambodfyrens yndige Åsyn, smilende som Anderödbukken, for den skal ifölge et Sömandsordsprog udmærke sig ved et venligt Ansigtsudtryk; men af hende blot den omsluttede Hånd og et Stykke af den fyldige Arm. Thi jeg lod hende stå ufærdig som en Advarsel for Fremtiden, ikke at gjöre Studier efter Naturen, når man har Mahomedanere eller Holmestrandinger i Nærheden.

Den fölgende Dag om Eftermiddagen nåede vi Stavanger så betids, at vi kunde bese os i Domkirken og gjöre det förste Bekjendtskab

med den norske Gjæstfrihed. Domkirken havde forandret Udseende, siden jeg sidst så den. Dengang var den fuld af gamle Pulpiturer og Tilbygninger, nu er alt sådant fjernet, og Kirken er fört tilbage til »en ren Stil» — det vil sige, Kalken er karret af, hvor der er Vegsten under; Korbuen er udvidet, der er lagt Gas i Kirken, og så er den fuld af de bekjendte lysegule Egetræs Kirkestole, som af Forfærdigerne udgives for gotiske, og findes i alle nybyggede og restaurerede Kirker fra Hammerfest til — ja, rimeligvis til Kristendommens Sydgrænse, men da jeg aldrig har interesseret mig for Hedningemissionen, kan jeg ikke angive, hvor den er — hos Halenegerne eller Patagonierne.

Kirken er imidlertid så vakker, at man ikke ganske kunde restaurere den fordærvet, og Arbeidet er virkelig i sin Helhed udfört med Smag og Forstand, noget, man aldeles ikke kan sige om Mariakirken i Bergen, som jeg besögte et Par Dage senere.

I Bergen ligger nemlig Dampskibet over et Par Dage, og man har god Tid til at bese sig. Vi havde Held med os: Indseilingen foregik ved Middagstid i det herligste Solskin.

Jeg tager Alt det tilbage, som jeg i sin Tid har skrevet om Bergens Regnmængde. Jeg

var der i tre hele Dage, og der faldt i den Tid ikke en Dråbe Regn; den Væde, jeg fra Bergens, eller rettere fra Bergensernes Side var udsat for, var af indvortes Beskaffenhed, og jeg behövede denne Gang ikke at anskaffe nogen Regnkappe.

Fra Kristianssand til Throndhjem er det blot fem Steder hvor man kommer ud i åben Sö: Listerland og Jæderen, förend man kommer til Stavanger, Sletten mellem Stavanger og Bergen, og derfra opover Sognsöen, Statlandet og Hustadviken — vi tog dem alle i godt Veir, kun ved Stat var der en Smule Sögang, så endel af vore Damer måtte kapitulere.

För man mellem Stavanger og Bergen kommer til den åbne Havstump, som altfor eufemitisk kaldes »Sletten», passerer man Karmöen med Augvaldsnæs Kirke; her er klassisk Jordbund, her er Höi ved Höi og Bautasten ved Bautasten. Her er Hafrsfjord, hvor det Slag stod, som foranledigede Harald Hårfager til at sende Bud efter sin Hoffrisör, der i de sidste ti År havde havt Sinecure, og her oppe på Landet rager Haralds Stötte i Veiret, omgiven af sine Fylkestene. Det var tidligt om Morgenen, vi passerte den. Solen gik op og kastede sine Stråler over Stötten og Havet, den skinnede

ind i det nye Tusen-år, som den havde skinnet over det gamle, den lyste lige klart på de hedenske Bautastene, som på den kristne Kirke. Og tæt ved Kirkevæggen, fast så höi som denne, står en Bautasten opret og stolt, men når den hælder ind til Kirkevæggen, da vil Verden forgå.

Hvilken Verden? Ja, det er Spörgsmålet. Er det den lyse, solbeskinnede, frugtbare Jord, som vi lever og færdes på, eller er det den mörke Verden, som sorte Klerke har bygget op omkring os og fyldt med Intoleransens Ädder og Fanatismens Pestdampe? Der ligger ofte dyb Betydning i Folkets Sagn, men man må have suget Modersmælken ud af dets Bryst for at forstå dem.

Vi seiler ind til Throndhjem i Aftensolens Glans — deroppe bag Byen, forgyldt af de dalende Stråler, ligger den gamle Dom. Snart skal den åbne sine Döre for det kongelige Tog, og gjennem de höie Vinduer og de hvælvede Buer skal Solen gyde sit rige Lys over Folkets kårede, kronede Konge.

II.

Söndenfor Polarcirkeln, Juni 1873.

Tre Dage i Throndhjem, og så nordover.

Throndhjem viste sig ikke til sin Fordel denne Gang. Efter Solskinnet, vi havde ved Indlöbet, Regn, Regn, Regn. På Havnen ligger Fregatten, som skal

före Kongen nordover, före ham til den Del af hans Land, som ikke har skuet en Konge siden Kristian IV:s Tid — et Faktum, som jeg antager, Hans Majestæt kommer til at blive gjort opmærksom på i hver officiel Tale, som det falder i hans Lod at höre på denne Tour. Et meget heldigt Holdepunkt for hver enkelt Taler, det medgives, men måske noget trættende i Længden for den, som skal höre på. — Det er ti År, siden jeg så Throndhjem sidst; den har gjort Fremskridt; en Molo er der kommen, og en Dok, og Jernbaneanlæg, og Grunden stiger, Folk sælger Fjære for uhörte Summer, og de, som er så lykkelige at besidde denne til Dato aldeles ikke rentebærende Eiendom, går nu omkring og klapper sig på Maven og drikker store Toddyer i sin indre Glæde.

Det er nemlig et Særkjende, at Toddyglassene bliver större, jo længere nordpå man kommer. I Stavanger havde jeg den Äre at gjöre det förste Bekjendskab med de nationale Toddyglasse. De var af en respektabel Störrelse, jeg kan ikke sige andet. I Bergen var allerede Dimensionerne en Smule öget; der tager man også mere Cognak i, påståes der, det er vel som Modvægt til den ydre Fugtighed, som det stadige klimatiske Nedslag förer med sig. I Thrond-

hjem har man små Vandbeholdere til at have Toddyen i, og Skeer af et större Dybgående end almindelige Theskeer til at röre om med. Uheldigvis for mig drikker jeg ikke Toddy. Jeg skulde ellers betragte Throndhjem som det forjættede Land. Men jeg undres på, hvordan Toddyglassene ser ud oppe ved Nordkap? Rene Brandspand, antager jeg, såfremt Störrelsen tiltager i Proportion med Breddegraderne.

Domkirken er i fuld Restauration, der pudses og skrabes og istandsættes, både udenpå og indeni. Nu bliver der jo i Anledning af Kroningen en Standsning. Og for Kroningen fuldt af Forberedelser: et helt underjordisk Verksted for Forgylderarbeide; der lå Kroner i alle Störrelser, nye Kroner og Kroner fra forrige Kroninger — Kroner hulter til bulter. Men om en Måned er der Orden i det kronede Kaos, da er hver Ting på sin Plads, Ingen tænker på, hvordan det altsammen så ud, förend det blev færdigt.

Arbeidet i Domkirken, ikke Kroningsarbeidet, men Restaurationsarbeidet, ledes af Architekt Christie og Kaptein Krefting, og ledes af disse Herrer med stor Dygtighed, og, hvad som veier mindst ligesåmeget, med stor Pietet. Thi man ser altfor ofte ved sådanne Anledninger,

at det er vedkommende Architekt mere om at gjöre. at påtrykke det Hele *sit* Stempel, og den Slags moderne Stempler er i Regelen ikke meget værd — end at bibeholde det Gamle. S:t Clemens' Kapel, den lille Kirke, som ligger ved Siden af Domkirken, og benyttes til Sakristi, er fuldstændig restaureret, det såkaldte »Thomas Angells Gravkor», et prægtigt Sidekapel i reneste romanske Linearstil i et af Tværskibene, er også færdigt, og Koret nærmer sig sin Fuldendelse. Men det værste er igjen, det er Kirken selv. Der skal Mure slåes ud, og Söiler sættes ind, og hvordan den, uden ny Fundamentering, skal kunde holde de påtænkte Hvælvinger, er mig meget gådefuldt, det nægter jeg ikke for. Men der er langt frem til den Tid.

Mandag Eftermiddag afgik Fregatten til Levanger for at afhente Kongen, som fra Sverige skulde komme til Levanger Tirsdag Eftermiddag Klokken 3, efter förts at have indtaget Frokost ved Stiklestad — Slagmarken, hvor Hellig Olaf, Nidarosdomens Skytspatron, faldt. I Levanger skulde være stor Middag for Kongen, efter Middagen Embarkering og Afreise. Nordlandsdampskibet skulde först afgå fra Throndhjem Nat til Onsdag, efterat Fregatten var passeret ud, og efterat de Dampskibe, som i

Anledning af Dagen havde gjort Lysttoure til Levanger, var kommen tilbage. Altså ingen Grund til ikke at gå ind til Levanger for at se på Stadsen.

Mandag Aften afgik fra Throndhjem en liden Dampbåd, efter Routen skulde været i Levanger Kl. 12. Vi kom der först Klokken 3, og det var Maskinistens Skyld, påstod Kapteinen. Hvad Maskinisten påstod, var umuligt for Passagererne at höre, for han brugte Kjæft nede ifra Maskinen og opad, så hans Ytringer blot var forståelige for Kapteinen, medens Kapteinens ditto, som bröltes fra Kommandobrettet ned i Maskinen var *særdeles* forståelige, også for de på Dæk værende Passagerer. Men det havde været kold Nat, og Toddy og »Beierst» havde aflöst hinanden den hele Nat både blandt Passagerer og Mandskab, så jeg antager, det hele Kjævleri mellem Skibets Befalhavende' og dets Maskinist ikke vil have de for Maskinisten antydede sörgelige Fölger, som Kapteinen på en ikke meget forblommet Måde lod sig forstå med. Ud på Dagen — eller kanske först den fölgende Dag — for Sankt Hans Dag tegnede til at blive en hed Dag på Levanger, håber jeg nok, de er bleven forligte igen, og har taget en Toddy til Forsoning.

Men endelig kom vi da frem, og efter en let Sövn og en bastant Frokost var Deres Korrespondent så heldig at finde både Breve og Bekjendte i Levanger.

Levanger ligger overmåde vakkert, og det ligger i en frugtbar Egn. Den indre Del af Throndhjemsfjorden har fra gammel Tid af været det ene af Norges Kornkammere; Hedemarken og Grevskaberne er de övrige. Syrenerne stod i fuldeste Flor, hele Byen var beflagget og bekrandset, og Veiret, som om Morgenen havde været rusket, klarnede til Kongens Komme op. Og endelig kom han da, eskorteret af beredne Bönder, der anförtes af sin Lensmand. Kongen selv i åben Vogn, forspændt med tre Heste, modtagen med Jubel af Befolkningen. Kongen så sund og tilfreds ud, han hilsede venligt til alle Sider, og i Skridt gik det gjennem Byen til en större Gård, som ligger på den anden Side og eies af en af Stedets Honoratiores. Her skulde Middagen stå, her samledes Alt, hvad Nordre Throndhjems Amt har at opvise af Elite, ligefra Amtmanden til Lensmanden, fra Ordföreren til Ligningskommissionen. Först Forestilling for Kongen, så endel Privataudienser, så Middagen, som var dækket i tre Sale. Kongen spiste ved et Bord i det ene Hjörne

af den störste Sal, som var dekoreret med Blomster og Flag; bag Kongens Stol hans Navnechiffer. Middagen var god, som det sig for en Kongemiddag egner og anstår; Vinene udsögte, og til Deserten kom Talerne: först Amtmanden i Nordre Throndhjems Amt for Kongen, så Ordföreren i Formandskabet for Dronningen, så en anden Nogen, om jeg mindes ret, for Kronprinsen, de kongelige Prinser og Prinsesser, og det hele Kongelige Hus, som det heder i Kirkebönnen — det er en egen Sag at holde en Tale, når man skal holde den ligeoverfor Majestæten. Det må være vanskeligt ikke at få den i Halsen, antager jeg. Da nu de officielle Talers Vand uden mærkelig Forstyrrelse i Rörledningen lykkelig var aftappet, tömte Hans Majestæt et Glas for Nordre Throndhjems Amt og Levangers By, og ledsagede Skålen med vakre, hjertelige Ord, som bragte Vand i Öinene på mangen en loyal Undersåt, og efter Kaffe og Cigarer i den parklignende Have, bröd Selskabet op. Kongen gik ombord på Fregatten, som var fuldt beflagget og mandede Ræer, og idet Kongen steg ombord, löstes Kongesaluten fra dens Batterier. Fregatten i al sin Flagpragt indhylledes i tyk Damp, og da Dampen drog væk, var også Flaggene borte, og

Mandskabet nede fra Ræerne. Ankeret heistes, og af bar den, Throndhjemsfjorden ud, ledsaget af jublende Hurraråb fra den talrige Mængde, som fulgte Fregatten ud, dels på forskjellige Dampskibe, dels i Hundreder af Både, og hilset til Afsked af de flammende Sankt-Hans-Blus, som var tændt til Kongens Äre i Fjeldene hele Fjorden udover, — en i Sandhed national Hyldest.

Deres Korrespondent befandt sig på et af de nævnte Dampskibe, og her klang Tonerne igjen fra Feststemningen i Levanger, der var Militærmusik ombord, og fuldt op af unge Herrer og Damer fra Throndhjem, og på et norsk Dampskib i en klar Sommernat måtte dette naturligvis för eller senere före til Dans, så meget mere som Dækket var stort og rummeligt og fremböd en fortrinlig Danseplads. Det varede heller ikke længe, för Dansen var i fuld Gang. Norske Damer må man se danse; jeg ved ingen Forhold, under hvilke de viser sig så til sin Fordel, som ved et improviseret Bal. »De röde Roser og de Öine blå», hvem kjender ikke dette mine unge Landsmandinders Signalement? Men Roserne bliver rödere, og Öinene mere blå, når Musikens Toner lyder, der er Liv og Livsglæde i Udtrykket, der, hvor man et Öieblik i Forveien muligens blot så en reser-

veret Stivhed — det skal også være på Baller, de fleste Forlovelser går for sig, vil man påstå. Ja, gjerne for mig, jeg kan give Dem den hellige Forsikkring, at det skulde være mig en sand Fornöielse at forlove mig på hvert eneste norsk Bal, jeg er med på.

Men Alting har en Ende, og således også Dansen ombord i Dampskibet; med et kom der en Skur fra Himmelen, som jagede Damerne fra hverandre og ned i Kahytterne, og i ösende Regn besteg jeg i Throndhjems Havn Dampskibet »Nordland», som lå med Dampen oppe, færdigt til at gå nordover.

Det var samme Fartöi, som havde fört mig fra Hamburg til Throndhjem, et stort, hurtiggående, prægtigt Dampskib, og Kapteinen et rent Pragtexemplar af en Dampskibskaptein. Hvor andre Dampskibsförere, som jeg har havt den Äre at komme ud för, er grætne, er han jovial, og for Småbörn blandt Passagererne har han Legetöi i sin Lugar, og så har han en Måde at behandle overmodige Engelskmænd på, som er aldeles klassisk — han får dem i al Godmodighed til at parere Ordre.

Men havde Skibet været tyndt besat fra Hamburg til Throndhjem, så var det så meget mere folksomt nu. För havde Passagererne

overveiende været norske, nu var det Albions Sönner og Dötre, og det for en stor Del rigtig gamle Börn, som var i Majoriteten. Der var sogar en veritabel Lord ombord, noget, de Övrige med det for Engelskmænd eiendommelige Instinkt meget snart havde fundet ud. De fleste af dem skal op til Finmarken og fiske Lax i sine Elve, som de har forpagtet, to af dem sidder og gjör Fluer hele Dagen og syr Net for Muskitoerne; en gammel Herre er kommen over for at se Midnatssolen; når han har gjort det, så — »Herre, lad din Tjener drage hen i Fred» — går han direkte tilbage til London igjen, og Hatten, som han med Midnatssolens Stråler har brændt Hul i, bliver vel sat under en Osteklokke og forvaret i Modtagelsesværelset. Item En, som slår sin Tid ihjæl med at reise, han kommer fra Sydishavet nu, og skal til Nordishavet, han har set det meste af Verden, »except Fladstrand» kanske, »and that Island of Madagaskar», som den bereiste Englænder siger i en af Heibergs Vaudeviller. Så har vi en Russer, som naturligvis taler alle mulige Sprog, en Professor i Sanskrit fra Universitetet i Edinburgh, som naturligvis er Tydsk, og en brasiliansk Minister, som skulde været med Fregatten, men naturligvis ikke fik Plads. Af Nord-

mænd har vi, foruden en Del Damer, som forlader os i Bodö, bare en Læserpræst, en fordrukken Tydsker, som gjör i Guano, og deres Korrespondent. De to næstsidste reiser rimeligvis på Embedets Vegne, alle vi andre skal »gjöre» i Midnatssol og Nordkap.

III.

Tromsö, Juni 1873.

På en Holme i Havet, Helgelandsflæsen, hvor Dampskibet går lige forbi, står der en Stötte af Sten: det er Grændsen mellem Throndhjems og Tromsö Stifter, mellem Nordre Throndhjems og Nordlands Amt; vi er nu i de Trakter af Verden, som mere heldigt situerede Nationer omkring Bergens Våg og Kristianiafjorden betegner som »nordenfor Folkeskikken». Jeg selv har også i min Ungdom troet, at nordenfor denne Grændsestötte existerede kun Fisk, Eder-

fugle i Mængde, Sælhunde, Rensdyr, Isbjörne og enkelte Nordlændinger, som under Opsyn af Bisp og Amtmand af Regjeringen var ansatte til at passe på Havet, Fiskene og Fyrene, der var anlagt til de Söfarendes Nytte. Det var som en Fölge af den rationelle Måde, på hvilken vi i Skolen lærte Geografi. Den lærtes nemlig efter samme Teori som Toldtarif. Jeg ved ikke, om mine ærede Læsere ved, hvad en Toldtarif er. Det er en alfabetisk Fortegnelse over alle de mulige og umulige Sager, som kan indföres i et Land, tilligemed Angivelse af, hvormeget hver enkelt af disse Sager har at svare i Afgift pr. Pund, Pot, Alen, Favn, eller Tönde — en Bog, der særdeles er at anbefale som Morskabslæsning for Folk, der lider af Sövnlöshed. Jeg kjender den af Erfaring — Toldtarifen, ikke Sövnlösheden; for min Bedstefader var Toldkasserer, og når jeg som Gut kom ned på hans Kontor for at gjöre ham min skyldige Opvartning, fik jeg gjerne anvist Plads på en jernbeslagen Kiste, og Toldtarifen til Underholdning. »Der har Du noget at læse i sålænge, Gutten min!» pleiede han at sige, og så læste jeg pligtskyldigst, for jeg har altid været et artigt Barn. Og så læste jeg om Rosiner og Mandler og Svedsker og Figener og Konditor-

varer, löse, ditto i Blikæsker, og tænkte mig hele Skibsladninger fulde, og udmalede mig, hvilket et Schlaraffenliv det måtte være, at være Kaptein på et sådant Skib, og hvilket herligt Kald det var, at være Konditorsvend og gjöre Sukkerhjerter og Pigekys, og når jeg så læste om Peber og Vanille og Papegöier, som var toldfrie, så kunde jeg så levende forestille mig det Land, hvor Peberen gror, og hvor der er Sædejord og Solvarme og Papegöier nok, og hvor Aberne klatrer omkring mellem Lianerne og leger Mennesker, og så var der en gammel Abe, som var Skolemester: og han slog de små Aber over Fingrene, når de ikke kunde tælle Muskatnödder og synge Nationalsangen udenad, og min barnslige Fantasi blev beskjæftiget på den allerbehageligste Måde. Toldtariffen blev mig en kjær Læsning, den beskjæftigede Indbildningskraften uden at plage Hjernen med Ordfylde, og da jeg ikke var Mand af Faget, behövede jeg ikke at fæste mig ved Tallene, som stod i Margen, og angav Toldsatsen i Skilling, Mark og Daler.

De kan derfor tænke Dem min Glæde, den förste Gang jeg fik en »Lærebog i Geografien» i min Hånd, for den var at se til næsten som en Toldtarif. Bare Navne og Tal. Men jeg fik

snart vide, at Geografi ikke var for Fantasien. Den var for Hukommelsen, den. Geografi er, hvor mange Kvadratmil et Land har, hvor lange Elvene er, hvor mange Stifter og Amter og Fogderier og Grevskaber og Landskaber og Hertugdömmer og frie Stæder der er, og hvor mange Indbyggere Byerne har. Især er det sidste en vigtig Ting. Derpå baseres ikke alene Kjendskabet til vor Klode, men også den mer eller mindre gode Karakter, man får til Examen.

Men jeg har altid havt en dårlig Hukommelse og jeg har aldrig havt en mathematisk Fantasi, i så Fald havde jeg kanske ved 20,000 Indbyggere kunnet tænke mig en algebraisk Ligning, og ved 50,000 forvilde mig til en Logarithme. Men som jeg nu engang var organiseret, kunde jeg ikke få en eneste fornuftig Tanke ved 20,000 Indbyggere; og hvad der var derunder, syntes jeg, var ikke Möien værd. Derfra skriver sig vel mine sörgelige Forvildelser i Anledning af Nordlandene; for i Geografien stod der ikke meget om dem. Jakobs-Elven var bare så og så lang, Bodö havde neppe 300 Indbyggere, Tromsö var ikke stort större, Hammerfest, Vardö og Vadsö var under Minimum for en anstændig geografisk Beregning — hvad Under da, at jeg tænkte mig den övrige

Del af Landet befolket af Klipfisk, Törfisk og Landhandlere?

Jeg har indseet min Vildfarelse; »der er også Folk på Bjerget», som Degnen siger i »Erasmus Montanus». Man er aldeles *ikke* nordenfor Folkeskikken, når man kommer forbi Stenstötten på Helgelandsfläsen, endda der sad en Skarv (en langhalset Söfugl med spidst Næb og dårligt Renommé), på den, da vi reiste forbi. Man spiser den samme Mad og drikker de samme Vine der, kanske bare noget bedre end sydpå. Man har de samme Brüsseler Tæpper og de samme Berliner-Möbler, som forresten i Europa, og Pariser-Broncer og Pariser-Moder finder sin Vei til ultima Thule ligeså sikkert som til Neapel og Petersburg, kanske bare noget senere, men det er en Fölge af Postgangen. For det varer længe, förend man kommer fra Europa til Polarcirkelen.

Som bekjendt er den norske Kyst helt igjennem på få Strækninger nær fra Svinesund til Nordkap en Skjærgårdskyst, og Skjærgården ser på Vestkanten temmelig ud som den Bohuslänske, blot multipliceret endel Gange, det vil sige, Klippernes Höide er betydelig större, men Formen er omtrent den samme. Såsnart man imidlertid kommer ind i Nordlands Amt, be-

gynder Formationerne, såvel Öernes som Fastlandets, at antage en anden Karakter. Den kollede, afrundede Form, som er eiendommelig for det övrige Norges Fjelde, viger her Pladsen for skarpe Rygge, steile Styrtninger og taggede Tinder. Det er en fuldstændig Alpeformation, det er et Schweiz, som er sat under Vand, og vi damper omkring mellem lutter Mont Blancs, Col di Tenda's, Finsteraarhorn og »Jomfruer», og ikke engang Gletscherne fattes, thi på flere Steder ser man dem fra Dampskibet.

Et af de förste mærkelige Fjelde, man stöder på, er unægtelig »Torghatten», på en Ö strax för man kommer til Brönösund, hvor Dampskibet snor sig som en Slange gjennem den trange Passage. Formen på Torghatten er ikke så særdeles afvigende fra de sydligere Formationer; hvad der gjör dette Fjeld så mærkværdigt er, at der er et stort Hul tværs igjennem det fra Öst til Vest, et Hul så stort, at man, endskjönt det ligger höit på Fjeldvæggen, fra Söen kan se Dagen igjennem det. Intet Under, at Sagnet har knyttet sig til et så mærkeligt Naturspil og tolket det på sin Måde. Det var hellig Olaf, som kom dragende sydover, og da han kom i Brönösund, drog ham imöde Troldene fra Trakten og vilde spærre hans Vei, og

da han vilde forfölge dem, koglede de Torghatten mellem sig og ham. Men for at vise dem sin Magt, greb han sin Bue og tog Sigte på Fjeldet, men Pilen flöi midt igjennem og dalede ned i Söen på den anden Side, og der ligger den den Dag idag som et langt, smalt Skjær, og Hullet den slog, det står der endnu, et Jærtegn på Lysets Magt mod de mörke Ånder. Men Troldene blev vel fortvivlet, kan jeg tænke, over slig en Modstander, og jeg synes, jeg ser dem i Hui og Hast få fat i sine bundlöse Både, og sætte Seilene til, og i Sjöråk og Tåge söge ud i det vilde Hav, langt, langt ud, udenfor Trænen, den sidste Ögruppe, hvis taggede Tinder vi skimter der langt ude i Havet mod den dalende Sol.

Men udenfor Trænen, mange Mil i Vest, er der et frugtbart og velsignet Land, hvor aldrig Tågen ligger og aldrig Stormen fyger; det er Sandflæsen, hvor Tuftefolket bor, som Asbjörnsen har fortalt os om. Her er Engene grönne det hele År, og Agrene bærer gyldne Ax, og her er Kveiten federe og Torsken större end i hele det övrige Norges Land. Og hid til Skyldfolket var det vel, de drog, og Skyldfolket tog godt imod dem, kan jeg tænke; men få er de dödelige, hvem det er forundt at se denne

Tufternes hesperiske Ö, dem, det hænder, tilsmiler Lykken den övrige Del af deres Liv. Det kunde altså lönne sig at udruste en Expedition for at opfinde dette Land. Nordpolsexpeditioner er jo så alligevel i Mode nu for Tiden, og jeg antager, der er ligeså stor Sandsynlighed for at finde Tuftefolkets Ö, som Nordvestpassagen og det åbne Polarhav.

Dækket fyldes nu ved Stoppestederne med Passagerer og Pakgods. Der er en Markedsplads i Nærheden, Björns Marked, og Markedet skal afholdes i disse Dage. Og da vi kommer ind på Havnen, så er der fuld Trafik med Både og Boder, og er det end hovedsagelig for Omsætningens Skyld, Nordlændingerne her kommer sammen, så er der dog også sörget for Underholdning, thi blandt de solidere Boder, som står her hele Året rundt, var der også opfört et ambulatorisk Telt, og der var der baierskt Öl og — Sangerinder. Sangerinder, som reiser omkring her i Lofoten og Finmarken fra Marked til Marked, og agerer Sirener for disse tranede Tritoner! Café chantant i Lofoten! Hvilken Tonestige af menneskelig Elendighed må ikke disse stakkels Væsener have gjennemgået, förend de ender med at synge ud de sidste rustne Toner af en ödelagt Stemme for et sådant Publi-

kum! De er også blandt Civilisationens Pionerer her under Polarcirkelen.

Polarcirkelen går over en af Nordlandets mest bekjendte Fjelde, Hestmandöen. Den har fået sit Navn af sin Skikkelse, thi set fra Öst ligner den skuffende en skjægget Kriger, som med foroverböiet Hoved og med Kåben flagrende bag over Sadlen og Hestens Lænd, sporer sin Ganger og rider til Kamp, og Hestens Hoved ser man også, når man blot har en Smule Fantasi. Men når Veststormene sætter ind, og Atlanterhavet bryder sine Bölger mod Fjeldets Fod, og Sjöråken stænker det langt op over dets Sider, da siger Nordlændingen: »Nu rider den Hestmand til Havs!»

Det må dog virkelig betragtes som en Mangel på Opmærksomhed mod de Reisende fra det geografiske Opmålingskontors Side, at det ikke på nogensomhelst Måde har sörget for at gjöre Publikum bekjendt med den interessante Kjendsgjerning, at her ligger Polarcirkelen, og jeg tillader mig derfor i al Ärbödighed at foreslå at den, som på andre gode Landkarter, må males röd; man var da ikke nödt til hvert Öieblik at plage Kapteinen med Spörgsmål, og så havde man et kjöligt Konversationsthema, om man var så heldig at træffe sammen med unge

Damer ombord, og Temperaturen omkring Hjertet begyndte at blive over 15 Grader Réaumur.

Vi er nu altså på de Höider, at vi, om vi har Lykken med os, kan få se Midnatssolen. Den skal just stå i Horizonten når vi löber ind til Bodö, men Horizonten er bedækket, og vi ser kun en röd Stribe i Tågebanken derborte i Vest; men langtfra så intensiv, som den, vore nyere Landskabsmalere har bragt i Mode i de bituminöse Landskaber.

På Bodö Havn ligger Fregatten S:t Olaf, som har Kongen ombord, og Byen selv er klædt i Festskrud og beflagget foroven og forneden; ved Landgangsbroen er der endog opreist en Äreport, hvorigjennem Kongen er gået. Men Versionerne om Majestæten er forskjellige ombord. Et Parti påstår, at han beærer det Bal, som Bodö By giver til hans Äre, med sin kongelige Nærværelse; et andet Parti, at han er en Tour indover i Saltdalen med Kanonbåden Laugen, der er i Fregattens Fölge, og som faktisk ikke ligger på Havnen, men hvem der har Ret, er ikke godt at afgjöre, thi vi havde intet Reiseprogram ved Hånden.

På Havnen ligger endvidere Lofotdampskibet, som skal tage de Passagerer og Varer, der skal vestover til Lofotens og Vesterålens

Öer. Vi er bleven gode Venner underveis: et Par Dages Dampskibstur i godt Veir bringer Folk nærmere sammen end to Års Samliv i samme Gade. Et Bekjendtskab under Polarcirkelen, en duftende Blomst voxet op ved Isbræens Rand — hun var så ung og så fager, og så frisk i Sind, hun kommer til at gå let igjennem Livet, og sprede Solskin, hvor hun går, men mon vore Veie nogensinde mere ville krydses?

IV.

Hammerfest, Juni 1873.

Vestfjorden kaldes den Del af Atlanterhavet, som med en Bredde af 13 norske Mile kileformigt trænger sig ind mellem Lofotens Öer og Fastlandet. Længst i Syd, ude i det åbne Hav, ligger Værö og Röst's berygtede Præstegjæld, et Forvisningssted for theologiske Kandidater med dårlig Examenskarakter; på Værö Nordlandenes betydeligste Fuglevær, Klipper i Havet, hvor Söfuglene holder til i Millionvis, Lunder og Teister og Kjeld og Skarv og Måger — så kommer Moskenæs og Malströmmen. Malströmmen, som

efter Sagnet sluger sine Offere i en eneste Hvirvel, og aldrig giver Byttet fra sig. Vi får ikke se noget af alle disse Herligheder, thi vi går langs Kysten, og Skyerne trækker sig sammen om Lofotens skarpe Fjeldtinder og skjuler deres Toppe for os. Men det faste Land til Venstre fra os hæver sig steilt og maleriskt op af Havet, og Söfugl i Mængdevis befolker de dybblå Bölger, som plöies af höistævnte Nordlandsbåde med brede Råseil. Vestfjorden bliver smalere og smalere, vi går nu mellem Fastlandet og Hindöen, Norges störste Ö, som i en trang Fjord; her er ordentlig Birkeskov op efter Lierne, og Måger i Mængde.

Anlöbssted Harstad; her er en Samling af Huse, næsten et lidet Byanlæg. Og for nogle År siden var der også de bedste Tegn til, at her skulde blive en By. Silden, denne lunefulde Havbeboer, sögte nemlig herind en 4 à 5 År efter hinanden i utrolige Mængder; det rige Fiske lokkede fuldt med Nybyggere til den gode Havn, der byggedes Hus ved Hus, og Spekulationen bemægtigede sig Pladsen. Men man gjör ofte Regning uden Vert, når man regner på Silden. Et År kom den ikke mere, og de fede År var forbi for Harstad, og de magre, som nu fulgte, har opslugt, hvad der

kunde være igjen af de fede. Det lakker ad Aften, og vi kommer til Havnvik, en af de tættest befolkede Trakter i Nordlandene. Fjorden er trang og dyb, Husene ligger ved Stranden med sine grönne Marker, Birken rækker opover, så langt den formår, ad de bratte Fjelde, og ovenfor ligger Sneen, lysende og hvid, som var den falden igår, medens

»Solen glimmar blank och trind,
Vattnet lik en spegel».

Men det er Midnatssolen som glimrer, og den speilklare Flade, hvori den bryder sine Stråler, er ikke den venlige Mälarsö, det er en af Ishavets dybe Indskjæringer i den kolde, ufrugtbare Klippemasse, som på Landkartet kaldes Nordland. Vi ser rigtignok ikke Midnatssolen i sin hele Glands, thi vi ser den ikke på det åbne Hav; der hæver sig en Ö mellem os og Horizonten, men det er dog Midnatssol, og Engelskmændene ombord har travlt med at få Brændglasse frem og brænde de bekjendte Huller i sine Hatte. Det vil ikke gå så rigtig — *whisky and water* går bedre. Men Fjorden ligger som en Speilflade i det gyldne Lys: Mågerne, som har sin korte Sommernatssövn på Skjærene, flyver op, skrækkede af Damppiben, og inde fra det lövklædte Lier höres Fuglekvidder og jublende Triller.

Men det er umuligt i Ord at beskrive, i Farver at gjengive den majestætiske Ro, Sommernatten breder over denne storartede Natur — man må reise hid selv for at se det, föle det, nyde det. Ja, jeg påstår, Ingen kan sige sig at have set Norge, som ikke har set Midnatssolen speile sig i Nordlandets Fjorde.

Det er ikke godt at komme tilköis under disse Bredegrader. Timerne ved Dagskillet er gjerne Dögnets vakreste, da stilner Vinden af, og Midnatssolens milde, varmende Stråler holder den Fremmede som den Indfödte oppe — for den Fremmede er det det Uvante, og for den Indfödte: når man betænker, at der om Vinteren er en sex Ugers Nat, hvor Solen ikke kommer over Horizonten, hvor Lyset ikke slukker i Stagen og Lampen ikke går ud under Taget, så kan man vide, med hvilken Griskhed Nordlændingen våger over hvert et Öieblik, han har at nyde af den altbelivende Sol. Og har de förste Urindvånere her havt en Religion, så har det været Soldyrkelse; med Glædesfester må de have hilset Solens Gjenkomst om Våren, med Sonofre mildnet dens Vrede, når den i den lange Vinternat skjulte sit Åsyn.

Og Nordlændingen er Soltilbeder den Dag idag, det ser man af den Kjærlighed, med hvilken

han hænger ved denne sin Guddom; i dens dalende Stråler bringer han den Takofre i Toddy, og i Vinternatten mildner han dens Vrede med det samme Offer; thi det dyreste, man eier, skal Mennesket ofre, og i Spillekortenes Runeskrift ser han ved Lysenes Skin, under hyppige Libationer, Forjættelsen om, at Våren vil komme og Vårsolen, Vårens Guddom, atter i Nåde vil öse med mild Hånd Lysets og Varmens Velsignelser over det stivnede Land.

Men Naturen kræver sin Ret, og når Solen står höit på Himmelen, söger den trætte Reisende sit Leie; nogle Timers Sövn strækker i Regelen til, for at man styrket atter kan tage fat på det vanskelige Arbeide, at se og nyde.

Men hvilken Menneskemasse ombord! Færdselen til Björns Marked var intet mod dette at regne. Dækket står i Ordets bogstaveligste Forstand fuldpakket med Almue; Dækket, Salontaget, Kommandobrettet. Det er Kongen, som skal komme til Tromsö, som er Magneten, der har trukket denne Folkemasse. Det er loyale Undersåttere, Hans Majestæt har, loyale og nysgjerrige. Thi den nuværende Generation har ingen Konge set, og der lever i den ei engang Traditionen om et kongeligt Besög. Det er en lang Tid siden fjerde Kristians Dage — *han*

var også Konge i Norge — de krumnæsede Majestæter af Guds Nåde og det Oldenburgske Hus glemte ellers rent, at der fandtes noget, som hed Nordland og Finmarken; de glemte gjerne, at der overhoved fandtes noget Norge. Det var blot Skatter de opkrævede, Skatter i Penge og i Mandskab, som gjorde, at de iblandt erindrede sig dette Land, og at der muligens endda kunde være noget at hente der for danske Embedsmænd.

Men om Nordland og Finmarken vidste man ikke stort Andet, end at Finnerne kunde gjöre Veir og var kloge på alskens Trolddom, og det gik jo ikke i et så civiliseret Land, som Danmark, og så formerede man dem Hexeprocesser, og med sjelden Iver og Sammenhold begyndte nu Præster og Fogder i Forening at brænde gamle, uskyldige Finner og Finnekjærringer (Lapperne kaldes i Norge Finner, medens Finnerne kaldes Qvæner). Det var jo en meget berömmelig Bedrift for kongelige Embedsmænd, og vi håber, at de blev lönnede med kongelig Huld og Nåde og Autodafé-dåser og Portrætter; thi de mange Ordener »for fortjenstfuld Embedsvirksomhed» var dengang endnu ikke komne i Mode. Man havde ikke engang en Medaille for Borgerdåd i Sölv, hvilken de dog rundeligen havde gjort sig fortjent til, de var jo i sine

Udryddelsebestræbelser kun en Smule forud for sin Tid.

Ikke mod Trolddommen, Finnerne driver, thi Finneseid vil aldrig uddö, sålænge kristen Overtro existerer, men mod Finnerne selv. Man behöver ikke at have meget skarpe Öine i Hovedet for at se, at det er et dödsdömt Folk, et Folk, der forsvinder fra Jorden så sikkert som Mammuthen, som Dronten, så sikkert, som Amerikas Indianere og Australiens Papuas om få Århundreder vil höre til de Ting, som *har været.* Det er Levninger fra en anden Jordtid end vor, Levninger, som, begunstigede af Forholdene, i Verdens Udkanter kummerligen har holdt sig, så længe de var alene, men som, såsnart en stærkere Race viser sig, må vige og hurtigt forsvinde. Det er Thursernes Undergang, hvor Aserne kommer.

I Tromsdalen, en Fjelddal på den anden Side af Tromsösundet, gjennemflydt af Tromselven, der som en vild Skovbæk ruller sig mellem Stene nede i Dalbunden, medens Birkeskov og Myrstrækninger aflöser hverandre opover Lierne, findes der en halv Mils Vei fra Sundet en Lappekoloni, hvor flere Familier hver Sommer opholder sig med sine Rensdyr for Græsgangenes Skyld. Her, hvor Dalen udvider sig

til en större Græsvold, og hvor bag Lierne Tromsdalstinden hæver sin snedækte Top, har de bygget sine Jordgammer og opslået sine Lærredstelte, og her i Finneleiren ventedes Kongen om et Par Dage, og alt forberedtes til hans Modtagelse; her skulde han for förste Gang se sine lappiske Undersåtter på deres egen Grund. Og alt var pudset og stelt til Kongens Ankomst, jeg tror sogar Lapperne havde vasket sig, thi hvor smudsigt det end var i deres Gammer — Folk, som var kjendte på Stedet, mente, at de havde det ganske usædvanligt renligt.

Dampskibet ligger Dagen over i Tromsö, og går först om Natten. Der var altså Tid nok for Passagererne at gjöre en Udflugt til Kolonien, og samtlige benyttede sig også af Leiligheden og vandrede den halv Mils lange, maleriske Vei i Flok og Fölge.

Her stellede de omkring, på Volden og i sine Telte, disse små, godmodige Skikkelser, med de fremmede Ansigter og det fremmede Sprog. I Århundreder er de kommen i Beröring med Civilisationen, med ordnede Forhold, den Dag i Dag er deres Levesæt og Tankegang den halvvilde Jægers, den halvkultiverede Nomades; deres Sæder, deres Smykker, deres Redskaber — alt bærer Urtilstandens Spor,

de er som Indianerne af Civilisationens Tillokkelser kun modtagelige for Brændevinets Fristelse.

Men det er et godmodigt, et harmlöst Folkefærd. Af de barnslige Öine lyser der Velvillie og Tilfredshed med Livet, og fornöiet som de her lever med sine Rensdyr og sine Telte, med sine gamle Guder og sine Runebomme, går de også sin Undergang imöde, forundrede over og ydmyge mod den nye Race, som fortrænger dem, men uden Kraft og uden Evne til at modsætte sig denne Fortrængning.

Jeg var inde i deres Telte og Gammer, et af dem fik jeg også Tid til at skizzere. Det var Mand og Kone derinde, ikke unge længere, og de havde blot et eneste Barn, et Spædebarn, som lå i den lappiske Vugge, en Trææske, som ligner en liden overbygget Båd, blot med en Åbning for Ansigtet. Det var begge to venlige Folk, Manden snakkede lidt norsk, og begge var synlig fornöiede over at blive aftegnet. I Midten af Teltet på Gruen brændte en lystig Ild, og Kaffekjædlen putrede i Glöderne, medens en vældig Gryde hang i en Jernlænke fra Teltets Tværstang, og indeholdt en sydende Suppe, kogt på Renkjöd og Byggryn, men trods de venligste Opfordringer fra Fruen i Huset, som egenhændigt rakte mig Suppesleven fyldt med

Soddet, efter at hun med egne Læber havde overbevist sig om, at det ikke var for hedt, følte jeg dog ikke den mindste Lyst til personligen at overbevise mig om den lappiske Nationalsrets Velsmagelighed — der svömmede for mange Renhår omkring i Suppegryden og i Sleven. De fleste af Finnerne var blonde, og dette er i Grunden det eneste afvigende i deres Fysionomier fra den mongolske Typus.

Ved Finnebyen var der en Indhegning af Træ, hvor Renerne drives sammen for at melkes; og en Flok på flere Hundrede, som just betede i Nærheden, blev af Eieren til de Reisendes Fornöielse drevet ned, og det var interessant at iagttage, hvilken Broderpart af Arbeidet der ved denne Anledning faldt på de vævre små Finnehunde. Med lystig Bjæffen omkredsede de i uafladelig Löb de vilde Rener, som altid sögte at komme ud af Flokken, og holdt dem sammen i sluttet Trop, til de var vel inde i Indhegningen. Da Dyrene atter blev slupne, var der en, som blev holdt tilbage, en stor gild Buk — rimeligvis til Slagtning. Det blev Hunden betydet, at denne ikke fik fölge med i Flokken, og trods sine mest fortvivlede Forsög på at indhente de Andre, lykkedes det den ikke. Hunden var den for påpasselig, og var den end

en Gang kommen tilbage i Flokken, blev den snart bidt ud af den igjen af den ubönhörlige firbente Politiofficiant.

Hvorlænge vil det endnu vare, at Lappen farer med sine Rener og sine Hunde over de vilde Vidder, og vil Renen uddö med Lappen her i det höie Norden ligesom den er uddöet med Mellemeuropas förste Indvånere, dem den levede med i de uhyre Skove, længe för vor Races Tid kom og vore Mennesker med den? Dem, den visselig på sin vilde Måde var gjort undergiven, som Renen er det i vore Dage hos Lappen.

V.

I Porsangerfjorden.

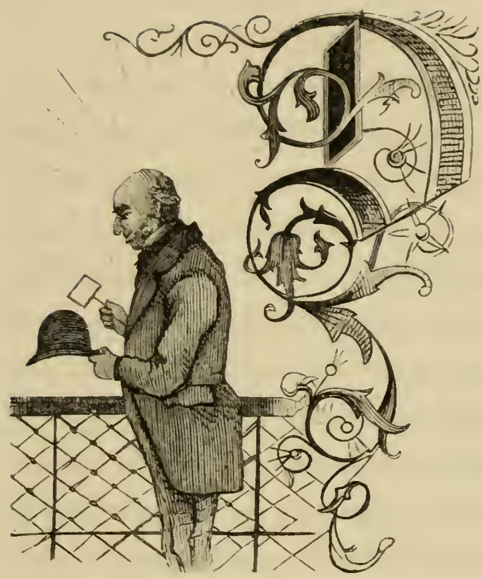

Den ene Halvdel af Salonen ser ud som et Skrædderverksted, den anden Halvdel som et Redaktionsbureau. Den Del af vore Engelskmænd, som skal til Tanaelven og Laxefjorden og Pasvigelven, syr Muskitonet eller Loppesækker; en Loppesæk — *sit venia verbo* — er to sammensyede Lagen, som snurpes sammen om Halsen for at hindre de små, lævre Blodsugere Adgang til det sovende Menneske. De övrige er beskjæftigede med at gjöre Notitser i sine Dagböger eller skriver op sine Udgifter på Turen, for i

den Retning er Engelskmænd meget nöiagtige, og deres Rundhåndethed med Penge på Reiser er nu bare en Tradition. En sidder og kopierer mine Skizzer af Lapper ombord — Taushed som i en Kirke.

Og de, som förer Dagböger, har også noget at notere; vi har havt en heldig Dag idag, Kapteinen og Veiret föiede sig efter Passagerernes Önske, og Dampskibet gik udenom Nordkap, noget, det i de færreste Tilfælde er istand til at gjöre. For hele Ishavet står her med al sin Vælde på Land, og der skal ikke meget Vind til for at gjöre Passagen her til alt andet end behagelig. Det var jo også idag således, at vi måtte tage vor Frokost i »Slingrebretter», en Indretning med små Rum for Tallerkener, Fade og Glasse, som sættes på Bordet i Sögang; en Indretning, som opfylder ethvert ikke sövant Bryst med vemodige Fölelser og kvalme Længsler; men når man har været ombord snart i fjorten Dage, vænner man sig til Slingrebretter også.

Det var i Tromsö, vi slap, ikke sandt? Tromsö er en Stiftsstad, den er Sæde for en Biskop og en Amtmand, den har 3 Kirker, en Latinskole, et Sygehus og et Musæum. I Kirkerne prædikes der for Retfærdige og Uretfær-

dige, på Latinskolen opdrages vordende Biskopper og Amtmænd, på Sygehuset behandles Skjörbug, Delirium og andre arktiske Sygdomme, og Musæet befinder sig for Öieblikket på Reiser. Dets bedre Halvdel er nemlig på Udstillingsbesög dels i Wien, dels i Drammen, men der er dog endel Sager at se, som er ganske interessante. Blandt Kuriosa, som opbevares, er også Rughalmstrå af europæisk Længde, med modne Ax, rimeligvis en Abnormitet for Polarcirkelens Vedkommende. Men der skal være frugtbare Trakter deroppe også, således i Altenfjorden, i Kåfjorden og i den övre Del af Tanaelvens og Pasvigelvens Dalförer. Det er også hid, vore fiskende Engelskmænd skal — en egen Fornöielse at stænge sig ude fra al Civilisation en hel Sommer, og prisgive sig for Myggene og den Mulighed, at en eller anden Lax vil lade sig lokke på deres kunstige Fluer!

Men de sörger da ifald for, at de ikke skal lide Mangel under Opholdet. De har hele Bådladninger af Conserver, Biscuits og Brandy med, en havde endogså en hel Kasse Champagne, han kan jo kjöle den til Middagen i Elven, hvor han står og fisker. Temperaturen er der, antager jeg.

Mellem Tromsö og Hammerfest er atter igjen en af disse af Passagererne frygtede

Havstrækninger, Lappehavet, men vi har været så længe ombord nu, at sådant ikke længere bör opfylde os med Forfærdelse og bange Anelser, såmeget mere, som der er den bedste Udsigt til godt Veir, og Himmelen holder også virkelig, hvad den lover.

Vi begynder at nærme os det nordligste Punkt af Europa. Fjeldene blive goldere, Formationerne er ikke mere så grandiose, Luften er koldere, og Sneen ligger længere ned ad Fjeldsiderne.

Vi har for os Indlöbet til Verdens nordligste Söstad. Hammerfest åbner sin lune Havn for os. Omgiven af golde Klipper, ligger Husene der i en Halvkreds omkring den rummelige Ankergrund, der er ikke Træ at se, men Bakkehældene er grönne, og Byen, opmalet og pudset til Kongens forestående Ankomst, gjör et nokså venligt og hyggeligt Indtryk.

Hammerfest har Kongesorg. Majestæten er ventendes om to Dage; Majestæter har ikke været på Hammerfest siden 1599, indfödte Hammerfestere ved ikke hvordan man omgåes Majestæter. Og man kan ikke unddrage sig det. Ärens og Pligtens knudrede Vei må vandres, og Hammerfesterne vandrer den med den stoi-

ske Ro og den loyale Hengivenhed, som er egen for Ätlingerne af de gamle Norske Vikinger.

Äreporten for Kongen er under Bygning, den består af et Stillads af Harpuner, omviklet med Grönt och Guirlander af Granbar. Men man må være sparsom med Anvendelsen af det Grönne, det er en Luxusartikel på Hammerfest, man kan ikke skikke Ola med en Trillebör bort i Skoven efter mere. Granbaret er importeret fra Throndhjem. Men Äreporten bliver bra alligevel, Landets Produkter må hjælpe på Mangelen af Grönt. Dens Frontespice krones af Kongens Navnetræk i Guld, omgivet af Flag: derunder en kolossal Isbjörnehud, med Hovedet og Labberne nedad, og på et Bånd over Huden Kongens kjendte Valgsprog, »Broderfolkenes Vel» — i Bånd ved Siden Årstallene fra det sidste kongelige Besög 1599, og det som nu forestår, 1873. Længere nede, på hver Side af Indgangen, Billeder af en indfödt Kunstner: Personifikationer af Hammerfests to vigtigste Indtægstkilder, på det ene en Nordlandsbåd, roet af Nordlændinger og Söfinner (Fiskerierne); på det Andet Matroser i Båd, kjæmpende med Hvalros på Isflagene (Sælfangsten). Og for at opnå en större Virkning, havde den geniale Kunstner ströget Luften sort, og Effekten var

derigjennem uendelig lettet, et Vink til Efterfölgelse for vore moderne Landskabsmalere, for dem af dem i alfald, som hylde »die schwärzliche Richtung in der niederen Landschaft», som en af Direktörerne for en tydsk Udstilling ligeså naivt som træffende kaldte Asphalt- og Regnstemningsmaleriet. Måtte dog Vor Herre sende en Solstråle og lyse op på de formörkede Paletter, ellers må man snart skaffe sig en Regnkappe for at besöge en Maleriudstilling.

Og Kongen skulde have Festmåltid i Hammerfest. Nordenfor Polarcirkelen synes man at være af den Anskuelse, at, så höit en Konge står over alle andre Dödelige, så höit må hans Appetit også stå over andre Medmenneskers. »En kongelig Appetit» — de havde taget Epithetet i samme Betydning, som når man siger »en kongelig Fornöielse», »en kongelig Holdning» eller deslige; ialfald måtte man antage det efter den væsentlige Andel, Bespisningen spillede ved alle de kongelige Landstigninger. Jeg har jo rigtignok en Gang ved en Souper i det Söndenfjeldske hört en nordlandsk Dame ytre de mærkelige Ord til sin Sidemand: »Herre Gud, den, som nu havde to Maver!» Jeg antager, mangen en banketterende Nordlænding har önsket sig det samme under Kongereisen.

Og i Hammerfest var Taffelet alt dækket. Deserten og Compotten stod endog allerede på Bordet, og man sydede og stegte og brasede vel i hvert Kjökken, Dagen tilende, kan jeg tænke.

Hvorvidt det imidlertid er sundt for Compotter at stå så længe på Bordet, skal jeg lade være uafgjort. Men det var i bedste Mening, ligesom også en Tilstelning ved Åreporten. Den var nemlig overalt i Hjörnerne besat med Hvalroshoveder og Rensdyrtakker. Og Rensdyrtakkerne havde sine Skaller, men Hammerfestkomitéen fandt, at det ikke var passende på en Åreport at have noget sådant Billede af Forgjængeligheden som et Cranium, og derfor var de hvide Skaller hel pynteligen malet over med »Rensdyrfarve» (et Udtryk, analogt med »Ansigtsfarve», »Græsfarve» og andre Lokalfarver, vi i vor Barndom anvendte), og Næsebenet var bleven indsyet i en også med samme Farve anströget Pose, som skulde forestille Snuden. Havde man haft Tilgang til kunstige Öine, håber jeg også ganske vist, man havde været betænkt på at udfylde Öienhulerne, som nu gabede en Smule tomt mod Tilskuerne.

Dagens store Begivenhed ombord er altså Omseilingen af Nordkap. Hvem kjender ikke af Billeder, af Lithografier, af Træsnit denne

berömmelige Næse, som Kongeriget Norge stikker ud i det åbne Ishav? Men det gjör mig ondt at måtte fortælle, at samtlige Billeder, Lithografier og Træsnit, de skrive sig nemlig alle fra en og samme Kilde, beror på en meget dristig kunstnerisk Opfatning af Linierne. Vi er vant til at se Nordkap aldeles lodret stikke ned i Söen. Det er ikke ganske Tilfældet, Odden er visselig steil, så steil, at den ikke vilde kunne bestiges, men der er dog en Skråning nedad, endogså på omtrent 45 Grader, men med sine 900 Fod virker den dog imposant nok som den ligger der, grå og furet, medens Ishavets vældige Bölge bryder sig mod dens Fod. Og på Toppen, på den yderste Spidse, skimter man et lidet Punkt, det er Mindestötten om det förste kongelige Besög, Nordkap har modtaget.

Strax man kommer forbi Nordkap, ved Indlöbet til Porsangerfjorden, er i en rund Indskjæring i Klippevæggen, hvor Havet under Årtusindernes Löb har kastet Sand nok op til, at Fiskerne i Storm kan trække sine Både på Land, en tarvelig Havn, og her er Verdens nordligste Kirke, Kjelvig Annexkirke til Måsö Præstegjeld, og stor er den ikke. Nedad Klippevæggen styrter en Fjeldbæk, og langs denne

går Stien for den kirkesögende Almue. Kirkeveien er en Kjætting, som er spændt langs Bækkelöbet!

Ved Indlöbet af Porsangerfjorden, mellem Nordkap, som ligger på en Ö, det nordligste Punkt af Norge overhovedet, og Nordkyn: det nordligste Punkt af Fastlandet er Sværholtklubben, en steil Klippe, som falder lodret ned i Havet. Tre store Huler åbner sig ud mod Söen, det er et af Finmarkens störste Fuglevær.

Millioner af Måger og Teister, men i aldeles overveiende Mængde Mager, har her sine Reder, og hele Klippevæggen og Hulerne og Skjærene udenfor er aldeles hvide af de siddende Söfugl, og man kan ikke höre Mands Mæle ombord for deres Skrig. Tusinder af dem flagrer omkring i Luften, medens de sorte Teister stryger bort henover Vandskorpen og har en forbausende Lighed med flyvende Sodavandsflasker, men det er intet mod de siddende Myriader. Da lösner Dampskibet sine Kanoner, og der kommer Liv i Masserne. Som et Snefog farer de opskræmte Fugle op fra sine Pladse, ud fra sine Revner og fra sine Reder, og kredser med hæse Skrig omkring Klipper og Dampbåden, og Luften formörkes formelig af den vingede Sky.

Her bag Sværholtklubben er også slig en liden Nödhavn som ved Kjelvig, og her bor, ganske alene, for at have Tilhold for Fiskerne, som i Fisketiden söger herhen, en ensom Mand, en Eneboer i Ordets egentligste Betydning; thi milevidt i Omkreds har han ingen Nabo, og når Vinteren kommer, og Dampskibsfarten ophörer, ingen Kommunikation med den övrige Verden. Men han har levet her i Årevis, han har grundet et Hjem på den nögne Klippestrand, han var omgiven af en talrig Familie, hans Velstand ögedes, og han var fornöiet med sin Lod.

Så var det for et Par År siden, da det förste Dampskib kom, og efter gammel Vane vilde lægge til og bringe Manden Hilsen fra Verden derude, da var Huset borte. En Vinternat i rygende Storm var der udbrudt Ild i Våningshuset, det brændte ned med Rub og Stub, neppe Klæderne på Kroppen kunde de Ulykkelige redde. Men Livet reddede de da, reddede det Alle, med Undtagelse af en af Mandens Sönner, han kom bort, om i Ilden, om i Havet, Ingen ved det. Men lange Uger måtte de i sin Ensomhed tilbringe i et Bådnöst, ingen vidste om deres Nöd, intet Sted kunde de vende sig om Hjælp.

Kommer man ikke her til at tænke på Parabelen om Farisæeren og Tolderen? Skulde det være nogen Formastelse at takke Forsynet for, at man ikke har fået sådan en Plads at kjæmpe på her i Livet? Men det er sandt, Kristendommen er Forsagelsens Religion. Glæde over Tilværelsen er i de mörke Asketers Öine en Formastelse mod den Skaber, som skabte Sygdom og Pest og glubende Dyr og Slanger og Krokodiller, for ikke at tale om Asketernes egne Husdyr, Smudsets krybende Utöi. Det er en dårlig Religion for os Nydelsens Börn, men endda har vi den samme Gud, og denne Gud takker jeg, at jeg ikke sidder på en Klippe i Ishavet, en villielös Bold i Elementernes Hænder, takker ham for mit glade, mit solvarme Hjem, og for det milde Væsen, som færdes i Stillhed der og gjör det så godt og så hjemligt.

VI.

Vadsö, Juli 1873.

Umådelige Distancer der nord! To Dage fra Hammerfest til Vardö, det er de nærmeste Byer. Kysten er öde og gold, Fjeldene er lavere, Sneen ligger hele Veien flækkevis nede i Fjæren. Ved Nordkap hörer Skjærgården op. Ishavet skyller sine Bölger lige på Land, uden at de brydes af en skjærmende Krands af Öer og Holme; de få Havne, som findes, er åbne og udsatte for Havets Raseri, og i Fisketiden hænder der ofte Ulykker, når Stormen overrasker Fiskerne, för de får Tid til at trække sine Både på Land — den eneste Redning for Farkost og Folk.

Vi havde ikke noget at udstå af Ishavets Luner, det rullede roligt sine mægtige Bölger mod den golde Kyst, dybblåt og öde, men Brisen, der strög hen over det, bragte sin kolde Pust med fra Nordpolen og fra de umådelige Issletter, den kom fra. Solens Stråler havde ingen Magt mod denne isnende Landstryger, vi måtte hylle os i vore tykkeste Vinterklæder, og ude i Horizonten stod tæt og tung Havtågen, Nordostens Ledsager, Sömændens Frygt deroppe i de arktiske Farvande.

Det går mod Öst. Solen bevæger sig i Rundkreds på Himmelen, Maskinen gjör sine regelmæssige Slag, Fartöiet skyder sin sikre Fart gjennem de lange Dönninger. Til venstre det umådelige Hav, hist og her belivet af en Seiler; til höire den evige Kyst — evig i sin Ensformighed, uden Vegetation, uden Hus, uden Liv. Kun Mågen kredser over Bölgerne og en enlig Lom flyver op foran Skibet.

Det går mod Öst. Bag os ligger Hjemmet, ligger Europa, ligger Civilisationen. Vi styrer mod fremmede Kyster — ikke den »Asiens Kyst», hvor »en Storm ihöst rev Nödden fra Kokosskoven», som en dansk Digter med det poetiske Navn Kaalund så smukt synger — *den* Asiens Kyst, vi stævner imod, er for det förste

bare det europæiske Ruslands, er Hvidehavets, er den umådelige Tundras, og her voxer ingen Kokospalme. Palmeolien erstattes af Tranen; og for den söde Palmevin drikker de Infödte den græsselige Votki. Når Hinduen drömmer om sin nögne, sin slanke, sin sky Bajadere, så udmaler sig Tundrans træge Beboer Paradisets Herligheder i Skindfæld og Smuds.

Men på Grændsen mod den mægtige Nabo har Norge reist en Fæstning til Skyds og Trods — det er Vardöhus, hvis vældige Mure må indjage en fremtrængende Fiende ordentlig Respekt. Ved Enden af den Landtunge, som Byen ligger på, reiser den sig imponerende med sin Port och sine sorte Kanoner, som truende viser Proppen i sin Åbning mod den dristige Fremmede, som med Erobringstanker i Hu vover sig indenfor Voldenes Skudvidde. Det er ikke nogen stor Fæstning, det er vist, jeg er sogar tilböielig til at kalde den liden, men velment. Man spadserer omkring Voldene i mindre end fem Minuter, og Besætningen bestod, da vi Passagerer fra Dampskibet besigtigede den, i — en Militærhue, som hang udenfor Kasernen og gjorde Vagttjeneste. Eller om den kanske hang der for at luses ud?

Fristelsen var stor. En uforbederlig Republikaner i Selskabet foreslog at tage Huen tilfange, bemægtige sig Fæstningen ved en Håndstreg og proklamere den röde Republik — han havde just et rödt Lommetörklæde, der kunde blive Flaget. Men af Hensyn til Kongens nærforestående Ankomst fik vi ham til at afstå fra denne formastelige og sære Tanke.

Det var ogsa som Fölge af Kongebesöget. at Besætningen på selve Fæstningen var så reduceret: i Fredstider består den af 1 Kommandant, 1 Adjutant, 1 Sergeant, 20 Mand Infanteri og 4 Artillerister til Kanonernes Affyrelse ved Saluter og kongelige Födelsedage; thi andet Krudt bliver ikke lugtet i Vardö. Men nu brugtes Besætningen til de storartede Forberedelser, der gjordes i Anledning af Kongebesöget. De hentede Lyng og bandt Kranse og kjörte Proviant, jo, der var Liv i Leiren, for stor Frokost skulde der være, og til den havde vi en Masse gode Sager med fra de sydligere Egne, og Adjutanten kom ud i Båd med fire Mand for egenhændig at afhente dem. Men han blev lang i Ansigtet ved den Melding, Kapteinen afgav til ham.

Blandt de Passagerer, som kom ombord i Trondhjem, var også sex og tredive Kyllinger,

der skulde have den Äre at komme på Konge-frokost i Vardö. Til Trondhjem var de komne fra Kristiania, og på Reisen var de bleven mindre vel rögtede, så at de befandtes at være i en noget desolat og meget smudsig Forfatning. Hvilket i höi Grad opbragte vor Bådsmand, som var Dyreven og Menneskehader, og i alle Ting vilde have Orden og Renslighed ombord, sig selv ei til Meen, men Andre til Plage — er det ikke så Tulbalkain synger i förste Mosebog efter på en pyntelig Måde at have bragt en Slægting af Dage?

Thi satte Bådsmanden to Mand til at sæbe-vadske de sex og tredive, som havde de været andre Emigranter, og de blev deilige at skue. Men man skal ikke spöge med Renslighed under de höiere Breddegrader. Kyllingerne forstod ialfald ikke Spögen, de forkjölede sig mere eller mindre, og Hönsehuset forvandledes lidt efter lidt til Lazaret. Patienterne bukkede under for Reumatisme, Kolerine, Lungeinflammation, Difterit og Pips. Hver Morgen rapporteredes ved Frokosten til Kapteinen: så og så mange Kyllinger »daue» inat. Men vi havde ikke maritim Begravelse for dem. Det satte Restauratören sig på det bestemteste imod af Frygt for, at de gode Vardinger, som lever så langt norden-

for Folkeskikken, skulde mistænke ham for först at have trakteret sine Gjæster med dem til Middag og siden skylde på Reumatismen. Han forvarede derfor Ligene, hvis Antal var steget således, at vi ved Ankömsten blot kunde aflevere 4 levende Kyllinger, men 32 Lig, og derfor så Adjutanten nedslået ud, da han reiste iland med de fire dyrbare Rekonvalescenter.

Vardö er ingen stor By, og dens Omegn ikke berömt for Naturskjönheder. Jeg vil næsten gå så vidt at påstå, at jeg aldrig har set noget styggere. Men jeg har ikke reist i Rusland og Polen, det er sandt. Husene er små og lave. Gaderne brede og uden Brolægning men med Rendestene og Trottoirer af Træ, noget, som i Ildebrandstilfælde vil være et fortrinligt Middel til i en utrolig Fart at forplante Ilden over hele Byen, og Trævegetation findes ikke, man måtte da dertil henregne de mangfoldige Stilladser af Træ, som er opslået på Fjeldknabberne rundt om Byen, og hvor Torsken og Sejen hænger i Tusindvis til Törring og repræsenterer Lövet. Men det er ingen aromatisk Duft, de udbreder, disse Törfiskeskove.

Og al denne Herlighed beherskes af den stolte Fæstning i Lommeformat, og denne Fæstning beherskes igjen af en Kommandant, som

er den nordligste på Jorden og har röd Fjær i Hatten. Han er sat der på sin ansvarsfulde Plads for at indgyde Rusland Skræk, og vi vil håbe, at han kan gjöre det. Jeg havde desværre ikke Anledning at se ham på så nært Hold, at jeg kunde overbevise mig om hans Evne til at skjære blodtörstige Ansigter, hvilket nok alene kunde skræmme en indrykkende Arme af samojediske Halvbarbarer. Men så krigersk Posten, så fredelig Gageringen; thi den bestod fra Arilds Tid i Äg og Fisk. Äggene er Mågeæg fra et Ägvær på Öen udenfor. Fisken er fra Havet. Begge Dele må han hente selv, og derfor bruges Garnisonen til Ägsamlere og Fiskere; men Kommandantens Pligt er det at skaffe dem »Skindhyre», så kaldes den Udrustning af Sælskindsklæder og Stövler, som er nödvendig til en så kold og våd Bedrift.

Der går endnu et Sagn blandt de Troende på Vardöhus, at i længst forsvundne Tider fandtes der en Kommandant, som delte sin Tid mellem at skjære martialske Ansigter mod Rusland og sy solide Stövler til Garnisonen, og han gik så rent op i denne Beskjæftigelse, at han endog glemte Guds Ord derover, hvilket en Kommandant aldrig må, selv om han blot er sat til Hövidsmand over tyve.

Og begav det sig en Skjærtorsdag, der Præsten ikke havde set Kommandanten i Kirken, at han troede, der feilede ham noget; thi han pleiede ellers aldrig at feile i sin Stol og hvile ud fra Ugens Stræv i en söd Sövn; og derfor gik den gode Hyrde fra Sakristiet til Kommandantboligen for at besöge sit syge Får, men — o Syndeskyld og Sorgfuldhed! — istedetfor Salmesangens snövlende Toner eller Söndagshvilens styrkende Snorken mödtes den Sjælesörger af Skomagerhammerens klakkende Lyd. Kommandanten sad i sit Verksted, omgivet af Stövleskafter og Sålelæder og svede som en rasende. En og tyve Par Stövler stod færdige langs Væggen, men tre var igjen, Lodden * stod under Land, og efter Helgen skulde Fisket begynde. Da havde Præsten Medlidenhed med ham, for Præstens Indkomster skrev sig også fra Fisken, og han syntes det var Synd at lyse ham i Kirkens store Ban, men det Löfte tog han af Kommandanten, at når ikke Nöden tvang ham, skulde han ikke begå Helligbröde for Skindhyrens Skyld.

* Den Fisk, (*osmerus ereticus*) en liden Sildeart, der brugtes til Agn, og hvis Ankomst er Forbudet på Torsken og Seien, hvis hovedsagelige Föde den er, og som derfor forfölger den til dens Gydepladse.

Videre går det östover. Efter fire Timers Fart når vi Vadsö, Norges östligste By, Reisens Mål. Her er den norske Nationalitet i Fåtallet. Kvæner og Lapper danner Majoriteten af Befolkningen, men Byens Udseende er det samme som Vardös, blott noget större, og Næringsveiene er de samme, og Lugten — nu ja, den er noget værre, thi foruden at törre det spiselige af Fisken, så beskjæftiger man sig på Vadsö med at gjöre Guano af Affaldet, og desuden findes her et af Norges största Trankogerier, anlagt af Svend Foyn, den dristige Hvalfanger. Manden med Villien af Jern og Hjertet af Guld — han, som i sin Bedrift ikke vilde betænke sig på at skyde en opsætsig Undergiven ned, men hvis Hånd altid var åben for hvert almennyttigt Foretagende, for hver Trængendes Krav. På Havnen lå det lille grönmalede Dampskib (alle Foyns Fartöier er grönmalede), som han bruger til Jagten, med den bevægelige Kanon forud, bestemt til at skyde Harpunen af, og denne Harpun har kostet Foyn 40,000 Speciesdaler, inden han fik den, som den nu er. På Stranden foran Etablissementets Brygger lå to mægtige Hvaler, den ene afspækket, den anden i sin hele impcsante Störrelse, næsten 80 Fod lang, og på Landgangsbryggen var

Foyn selv ifærd med at arrangere en Äreport for Kongen, som den fölgende Dag skulde besigtige hans Etablissement, og deltage i en Hvalfangst. Det var vel den originaleste Äreport, Nogen har gået igjennem, siden de Dage, da Jonas foretog sin bekjendte Söreise fra Ninive til Askalon, thi det var en Hvalfisks Kjæveben, en Spidsbue af 18 Fods Reisning, og Gelænderet på dens Sider var Hvalbarder. Fra Spidsen af Buen hævede sig en Flagstang, men oppe i Buens Vinkel hang i Kors to vældige Harpuner af dem, Foyn bruger at skyde Hval med, skarpe som tveæggede Sværd, og med en Granat på Spidsen, hvis Pligt det er at explodere i Hvalmaven. Det var nu så Foyns Ide, at de skulde hænge der, og Foyn kan ikke let bringes ifra en engang fattet Ide; men det så ud som et Damoklessværd, der svævede over dens Hoved, der passerede Äreporten. Foyn, eller Kommandören, som han kaldes der nord, var Elskværdigheden selv; han viste os omkring i hele Etablissementet, han viste os det friske Kjöd, som spises af ham selv, og af en Mængde af Vadsö Indvånere, som får det gratis fra ham; han viste os, hvordan Kjödet og Benene hugges og males og koges og törres og sluttelig pakkes i Sække og er Guano, han viste os, hvor-

dan Spækket flækkes og koges og den udvundne Masse fyldes i flade Seildugsposer og presses i en Dampppresse, hvor Tranen skilles fra Stearinen, en Fremgangsmåde, der efter mange forgjæves Forsög også er lykkedes Foyn at udfinde; thi forhen kunde man ikke bruge Tranen af den Hvalfiskeart, der fanges udenfor denne Del af Kysten, da den störknede, såsnart den blev kold. Gjennem Presningen bliver derimod Stearinen, som indeholdes i Spækket, tilbage i flade Kager, og Tranen udsondres klar og letflydende.

Den Atmosfære, der findes, hvor Foyn farer frem, er ikke så ren som hans Karakter; men Guldet, han vinder ved sin Bedrift, kan han lig den romerske Keiser trygt holde frem — der klæber intet Smuds ved det.

VII.

Hjemover.

Fra Düsseldorf til Nordkap — jeg holder egentlig mere, end jeg har lovet, for jeg har fört den ærede Læser, som godhedsfuldt har ledsaget mig på min Tur, lige til Vadsö, og der er vi endnu. Men har man engang taget — Publikum på Båden, får man også se at ro det

iland. Og jeg vilde holde det for Uret mod den ærede Læser at lade ham tilbage deroppe på Vadsö i Tranlugten og Fiskestanken, alene med sig selv og Svend Foyn og Hvalerne, for det Selskab kunde i Længden måske blive kjedeligt.

Det var en Fölelse af opfyldt Pligt, som gjennemströmmede mig, da Dampskibet på Vadsö Havn lettede Ankeret for at sætte Kursen hjemover.

Hjemover! Hvilke Billeder rulles ikke op for det indre Öie ved Klangen af dette ene lille Ord! Det stille Fædrehjem, hvor Barnet legede, vogtet af ömme Moderöine — det trange lille Værelse, hvor Gutten, kommen ud i Verden, ved Lampens Skin plagede sig med at plugge græske Vokabler og matematiske Læresætninger ind i sit kantede Hoved — det kolde, öde Atelier, hvor Ynglingen kjæmpede den hårde Kamp for sin Existents, kjæmpede med Tvivlen om sig selv — det lune, lykkelige Hjem, hvor Manden virker, omgiven af en yndig Hustru og en jublende Börneflok — *hjemover!*

På Vardö Rhed Telegram fra Düsseldorf, den förste Hilsen fra Hjemmet — på Vardö Rhed Fregatten, som just debarkerede Majestæten — på Vardö Rhed Ophold for Damp-

skibet, som måtte vente på en Del Passagerer fra Fregatten, og blandt dem vor brasilianske Minister, som på Opturen forlod os i Hammerfest for at gjöre Nordkapsbestigningen med i Kongens Fölge. Der kommer han i en af Fregattens Både — to Kufferter, en Tjener og Pernambuc. Pernambuc er henrykt, men han har mistet sine Lægge, påstår han. Og derfor er han belönnet med Nordstjerneordenes Kommandörkors.

»Parce que j'ai déjá la croix du Sude», fortalte han os gjentagende i sit vidunderlige Fransk, »votre Roi m'a donné l'étoile du Norde — il m'a donné la commanderie au Cape du Norde; il m'a décoré sur le champe de bataille; car j'ai perdu mes jambes, ah, c'est une charmante homme, votre Roi»; men Læggene var og blev borte. Vi erkyndigede os daglig efter dem, om de var komne tilbage igjen — »non Monsieur, pas encore».

Han var rent ödelagt af Bestigningen, påstod han, men han tog sin Mon igjen med Hensyn til Hvile; han sov den meste Tid af Dagen og kom bare frem til Måltiderne, som han skjændte forfærdeligt over på sin stille, pyntelige Måde, i vidunderligt Fransk og gruopvækkende Engelsk. Og til *ikke* at like Maden, må jeg tilstå, at han

tog ordentlig for sig. Nu var jo Restaurationen ombord ingen berömt eller videre berömmelig Institution, men han klagede i Trondhjem også, hvor vi boede på samme Hotel — det var den nationale Tilberedelsesmåde, han ikke kunde med. Jeg for min Del er Kosmopolit i Madveien, men jeg har dog enkelte patriotiske Fölelser i Retning af Kjökkenet — f. Ex. röget Örret med Gulerödder, Multegröd med Flöde og Mysost, og det er strax tre Ting, ingen Udlænding kan bringe over sit Hjerte, neppe over sin Tunge.

Fra Vadsö havde vi med ombord hundrede og femti Kvæner, Mænd, Kvinder og Börn, Kister, Knyter og Nistebomme, og altsammen skulde det til Amerika, fast det ikke talte Sproget — talte ikke Norsk engang, endda det så ud som norskt altsammen. Store, blonde, bredskuldrede Folk, med de samme bredkjækede, tvære og utækkelige Fjæs, som er typiske for Störsteparten af os Nordmænd. Fra Kommandobrettet blev vi Vidne til mangen en komisk Scene blandt dem der forud på Dækket; thi på Dækket gjordes Toilettet, på Dækket indtoges Måltiderne, på Dækket dreves Kurtis, på Dækket besörgedes Börnene; min Ven Oberstlieutenanten oplevede en Scene med et Barn, en Moder og en »Dall» (om Ordet er norskt, kvænskt

eller lappiskt, skal jeg lade være usagt, men det betyder en »Löb», hvilket igjen er den populære Benævnelse for en Tine) en Scene så drastisk, at han selv må fortælle den — jeg tör det ikke.

Og hvad disse Folks Niste angik, så var den af en sådan Beskaffenhed, at man måtte bede »Gud bevare min Mund», rigtignok i en noget anden Betydning, end denne Bön i Regelen bruges. De havde Renbog, så tör og hård og gammel, at der lå et tykt Lag af Smuds og Midder udenpå den, men det spistes med; så havde de Rensdyrssmör i Skindposer, Smör af en Farve som Chaussétöv i en Sandegn, og Kaffe af en Konsistens som almindelig tynd The. Men vilde de rigtig delicatere sig, så trakterede de hverandre med Rækling.

Ja, mit Herskab, Rækling. Det er lange Striber af Kjödet ved Finnerne, hvor det er fedest — en seig, harsk, gulagtig Masse, som spises rå og lugter og smager slig, at en, der ikke er födt nordenfor den 66:ende Breddegrad, uvilkårlig spytter den förste Mundfuld ud igjen. Men der nordud regnes det for en Delicatesse, og Kapteinen serverede det iblandt om Formiddagen til sin fortrinlige *lacrima bianco*. For Kapteinen havde för været i Fragtfart på Messina

og der havde han endnu endel gode Forbindelser, blandt andet en forhenværende Præst, som senere var bleven Vinhandler, og den Vin, de katholske Præster anbefaler, kan man trygt drikke. Jeg ved det af Erfaring.

Kapteinens *lacrima bianco* gjorde ingen Undtagelse fra denne Regel, og det var blandt de behageligste Timer på Dampskibet, vi tilbragte i hans hyggelige Lugar ved vor Morgenvin. Gammel Vin og gamle Historier, Historier så gamle, at man skulde generet sig for at fortælle dem söndenfor Polarcirkelen, men her var nye; og man må næsten være Stockholmer for at fatte den Nydelse det er at træffe Mennesker, som ikke har hört tale om Svante Hedin eller Kalle Scharp — lykkelige Mennesker, som ikke kjender gamle Skjelderup af Navn og svæver i den fuldstændigste Uvidenhed med Hensyn til Kjældermænds Existense.

Vi nærmer os atter Nordkap. Vor gamle Englænder, som har Midnatssolen i sin Hat, Pernambuc, som önsker at se Slagmarken igjen, hvor han mistede sine Lægge og fandt sin Nordstjerne, Oberstlieutenanten, som er ligeglad — kort, vi alle forener vore Bönner, at Kapteinen atter vil gå udenom. Alle Passagererne er med os for Omveien, med Undtagelse af en skjæg-

get liden engelsk Metodistpræst, som sjelden sees ved de almindelige Måltider, men desto oftere at ty til en tykbuget Flaske, han har i sin rummelige Frakkelomme, og som rimmeligvis indeholder Livets Vand. Han deler ud Traktater til Kvænerne forud og til alle de Folk, som på Stoppestederne bringer Passagerer eller Trantönder ombord. Han går gjennem Omseilingen, som han tror, glip af et Stoppested; og det vilde naturligvis være til ubodelig Skade for Landet, Menneskeheden og Kristendommen, om der ikke kom en Pakke Traktater iland i Magerösundet. Han var så ivrig i at vinde fortabte Medmenneskar for sit Samfund, at han sogar gjorde et Forsög på at omvende min Ringhed, og det må jeg virkelig respektere hos Manden. Han inledede nemlig en Samtale med mig om de forskjellige Sprog — selv talte han, i sin Egenskab af Missionær, en hel Mængde — blandt andre også Norsk og Russisk, og Samtalen var meget interessant, indtil han med en Gang gjorde den Bemærkning, at det var for sine Synders Skyld, at Menneskene talte forskjellige Sprog, hvilken Påstand han begrundede med en mere velment end egentlig lærd Bevisförelse fra det gamle Testamente og Tårnbygningen i Babel; og da jeg på Grund af denne

linguistiske Pastands overordentlige Nyhed brast i en ustandselig Latter, begyndte han sit Omvendelseverk, eller rettere sine Besværgelsesformularer mod den Vantroens onde Ånd, som måtte være faret i mig. Men jeg er bange for, at det ikke lykkedes *ham* at drive den ud.

Kapteinen var imidlertid intet Umenneske. han gik nok så villig ind på vort Forslag, og da han end ydermere hörte, at små Kvækeren var sint for Omseilingen, gjorde han det med Fornöielse, og så fik vi da igjen det stolte Syn af Europas mægtige Nordspidse, Veiret er gråt, og der går temmelig höi Sö. Dampskibet lægger bi for at give os et sidste roligt Blik; da tager Kapteinen sit Uhr op: »Mine Herrer», siger han, »jeg har en Idé». Hurra for Kapteinens Idéer, de er alle gode, gode som hans fyrige Vin; »vi kommer alligevel for tidligt til næste Stoppested — her er en prægtig Fiskeplads; hvad om vi drog en Ret Fisk til Aftens?» Et almindeligt Hurra lönner Kapteinens lyse Indfald, Snörer bringes, og fra Salondækket går Fiskeriet for sig på 30 Favne Vand til Alles Fornöielse med Undtagelse af Metodistpræsten, som går og tænker på alle de Sjæle, han kunde fisket i Magerösundet, medens vi fisker Torsk i Ishavet.

Hei! Der haler Kapteinen Snöret ind med al sin Kraft; en vældig Torsk hænger på Pilken og bringes med Kunst over Rælingen, der atter en og atter en og atter en — efter en knap Times Forlöb har vi to og tyve vældige Torske — store, deilige alenlange Pragtfiske, det bliver en Afvexling i den evige Lax. For Lax til Morgen, Middag og Aften, det er for meget af det gode — da bliver Mennesket tilsidst til Laxebug.

Hammerfest hilses som den förste sydlige By på vor Hjemfart — alting er relativt her i Verden. Hammerfest ånder lettere, Hammerfest har med Äre skilt sig fra det Hverv at beverte en Konge, Hammerfest har havt en Spiseseddel så lang som Meridianen, der går over Byen, og Kuverten har kostet 25 Spdlr, Hammerfest har flömmet i Champagne, og der har været Tröfler som Poteter. Nu er alt i sin gamle Skik igjen, Hammerfestingerne har ikke mere Indigestioner, og Trankogerierne er i fuld Gang — det monne vor Næse bekjende.

Tromsö er Polarcirkelens Paris — ialfald kalder Tromsingerne det så, og når man kommer nordfra, fra Nordkap eller Spidsbergen, så, der er ialfald Butikker på Tromsö. Der er en Peltshandler, som har et Blåræyskind, og Finnesölv

kan man også få kjöbt. Men Tromsö ligger vakkert. Öen, det ligger på, er bevoxet med Birkekrat, for Skov kan man neppe kalde det; men det hele er som en Park, og her har de rige Tromsinger sine Landsteder liggende, ordentlige Landsteder med Haver og Blomster og Flagstænger; og Udsigten nedover Balsfjorden, der åbner sig som en stor Indsö, med sine snebedækte Alpetinder i Baggrunden, hörer til noget af det mest storartede, jeg har seet, og kan i alle Henseender måle sig med Schweitzersöernes mest udskregne Naturskjönheder.

Flere af Passagererne ombord traf om Aftenen sammen på et sådant Landsted hos den russiske Konsul, en elskværdig Familie, der övede den nationale Gæstfrihed på traditionelt Sæt. Og i sin Park havde han to vilde Ryper, som lå på Åg, og var så tamme, at vi i få Alens Afstand kunde iagttage dem — og sligt har man ikke engang i det virkelige Paris.

Jeg har engang kjendt en Herre, og det tilmed en stor, tyk Herre, som var så höflig, at han aldrig kunde svare nei til noget, en Dame spurgte ham om. Og denne Herre havde i sin Ungdom gjort store Reiser, til Lands og til Vands, til Amerika og til Ostindien. »Har De aldrig lidt Skibbrud?» spurgte ham en Dame un-

der en af Pauserne i en Vals. »Åh, en lille Smule, lille Smule», gurglede han med sin fede, beroligende Stemme. Jeg kan sige det Samme. Min Tur löb ikke af ganske uden Eventyr. Fem Mile fra Tromsö, vi havde spist til Middag, og en rigtig god Middag havde det været, og Passagererne tog sin Siesta på Sofaer og Stole, så siger en, som ser ud af Vinduet: »Men vi kommer ikke af Flækken», siger han. Men Maskinen arbeider. Vi ud på Dækket. Kapteinen ser ærgerlig ud, Lodsen ganske opgiven. Hvad er det? »Åh, vi står i Leren.» Ganske rigtigt, vi stod. Og da Vandet löb ud, måtte vi stå, til det kom ind igjen og lettede os. Fem Timers Vent erklærede de Sagforstandige. For det var en Banke, Dampskibet ved Höivandet altid lykkelig var passeret. Men nu var vi stærkt lastet, og Tidvandet gik ud, og Lodsen gik i Tanker, hvilket er det folkelige Udtryk for at være tankelös. Men vi havde en Biskop ombord, og ham gav nu Lodsen Skylden, for Præster og Lig ombord bringer Ulykke, det er gammel hævdet Sömandstro.

Og således har også jeg lidt Skibbrud — en lille Smule, lille Smule, ganske lille.

I Tromsö får vi en Mængde Passagerer ombord, blandt dem en österrigsk Greve, som

reiste på Naturens Vegne og skjöd Fugl og var forbauset over, at man ikke kjörte med Rensdyr om Sommeren, og Englændere i alle Aldere og Störrelser, og Englænderinder og Amerikanerinder, unge og gamle, stygge og vakre, især var der en liden Amerikanerinde, som var rigtig nydelig. Vi kaldte hende Appelsinen. Hun var yppig voxet, hun havde en nydelig Hals, perlehvide Tænder, og de friskeste, mest svulmende Korallæber, nogen vilde kysse, kort sagt, hun havde noget ved sig af en Bakkantinde, men der var en af Reisefölget, en arktisk Storthingsmand, som ikke kunde fatte dette — og hvad bör en Storthingsmand også kunne vide om Bakkantinder?

Men fra mit kunstneriske Standpunkt sögte jeg at gjöre ham Sagen begribelig, for det var en hyggelig Mand forresten — tænk Dem hende nögen, kun let draperet med en Panterfæld, og bidende i en saftig Appelsin, og det var ham strax så indlysende, at han fra nu ikke kaldte hende andet end Appelsinen, og jeg er bange for, han tilbragte en stor Del af sin ledige Tid ombord med at udmale sig hende i den Stilling. Men for at gjöre Bod, döbte han den værste af de blåströmpede Englænderinder til »Draugen», hvilket er et Söuhyre, som farer om deroppe nord, sögende, hvem det kan opsluge.

Og så kommer Bodö, hvor vi går i Land for at telegrafere, men såsom det er Nat, finder vi Telegrafkontoret lukket, og Midnatssolen for sidste Gang oppe.

Så kommer Namsos i Regnveir, så kommer sent omsider, en Fredag Morgen kl. 2, Trondhjems Havn, og så har jeg været akkurat fire Uger ombord.

MARTINIUS LOPPESTAD.

EN NATIONAL FREMTIDSBIOGRAFI.

Wer den Besten seiner Zeit genug gethan,
Der hat gelebt für alle Zeiten.

SCHILLER.

Jeg lader mig skjære en sortebruun Tröje,
Den lader jeg fore med Melancholie. --

Gammel Folkevise.

KAP. I.

FÖDSEL OG BARNEALDER.

»Dieser Martin», rief der Satan.
CHAMISSO.

Martinius Loppestad er en ung Maler, for hvem det er enhver Patriots Pligt levende at interessere sig, thi han repræsenterer den nationale Kunst. Han er ifölge sin Opdragelse, Udvikling og sine Livsvilkår den Mand, på hvem Nationens Öine må være rettede, såfremt de önsker at se en national Kunst opstå. Thi vi har, som bekjendt, ingen national Kunst. De af os, som til Dato har drevet en liden

Forretning i Farver, om end med fædrelandske Motiver, har havt den Ulykke at være mer eller mindre tydske, hvilket er foragteligt, eller franske, hvilket er beklageligt. Thi trods vore Sympathier for Frankrige, omendskjönt vi langt heller, når Galt skal være, vil se vor Kunst gå i den franskes Fodspor, end i den tydskes, så må det dog betragtes som et billigt Forlangende af et frit konstitutionelt Land, som har sin egen Grundlov, sit eget Sprog, sit eget Myntsystem og sin egen uovertræffelige Akkevit og Brændevinslovgivning, at det også må have en egen Kunst; en Kunst, som i sin Retning, sine Bestræbelser, sine Motiver og sine Midler er ægte og uforfalsket norsk — upåvirket af og uimodtagelig for fremmed Indflydelse, fjernende sig i sine Resultater så langt fra den moderne schematiske Nivellering, og det forfængelige Spil med Öienslyst og Kjödslyst, som er gjennemgående i det övrige Europas kunstneriske Bestræbelser, som Målstrævet fra et for Almenheden forståeligt Sprog; kort sagt, en exclusiv national Kunst, blot forståelig for et lidet, begrændset, men i sin Egenskab af Nordmænd naturligvis udvalgt Publicum — og Martinius er Manden hertil.

Martinius blev födt en Vinternat mellem Jul og Sanct Hans i en af Byerne ved Kysten.

Hans Vugge stod i hans Forældres Villa, som var malerisk beliggende i en af denne Bys Forstæder. Forstaden hed Fjerdingen, og den fædrene Villa, som lå en Trappe ned, herbergerede i tre rummelige Værelser fire Familier, hvoraf den ene rigtignok var börnlös. Martinius's förste Livsudvikling lignede andre Börns. Hvor Modermelken ikke rak til, fik han Tåte, og når han skreg, var det Juling eller Brændevin, alt efter forældrelig Tilgang og Lune.

Han gjennemgik Skolen med hyppige Udmærkelser. Det var Stedets Almueskole, og Udmærkelserne bestod i Reglen i Krogståen og Eftersidden, men i mere fremragende Fald i personlig Lærerbank, som dengang endnu ikke var afskaffet. Fritimerne udfyldtes af Studier af Naturen og Folkelivet, såsom Vittingfiske ved Bryggerne, Bærplukning i Stenröser, Kramsfuglefangst, plyndre Frugthaver, ærte Bondegutter og bære Kufferter for Fremmede, som kom med Dampbåden. Dette skjærpede tidligt Guttens Blik og gjorde, at han fik et åbent Öie for mange Eiendommeligheder i Folks fysionomiske Udtryk, som undgik bedre situerede Gutter.

Efter et mislykket Forsög absolveredes endelig med Held den vanskelige Examen, som

kaldes Konfirmation og berettiger Examinator til at træde ind i en Livsstilling. Og Martinius var ikke den Mands Sön, at hans Fader nu længere så sig foranlediget til at föde og klæde ham.

KAP. II.

BEGAVELSE.

Der Zug des Herzens ist des Schicksals Stimme.
CLAUDIUS.

Der var intet Malerakademi i den By, og ingen storHær af Malere, som levede herligen og i Glæde af sine Hænders unyttige Arbeide. Der fandtes blot en tunghört Porttrætmaler, som også skar Gallionsfigurer, og han levede ved Gud ikke herligen; for han havde Gallionerne i Akkord, hvad enten de tilhörte Skibene eller Rhederne, og det sidste var egentlig det hårdeste Arbeide, for de måtte da ialfald ligne, men Figurerne til Skibene behövede ikke at ligne nogen Verdens Ting. Der var altså ingen Grund til at opdrage Gutten til Ma-

ler; men Geniet bryder sig alligevel altid sin Vei.

Og Martinius var et Geni.

Martinius havde alt i sine förste Skoleår ved Hjælp af en tilnærmelsesvis rund Cirkel, to Streger og to Prikker på en Tavle kunnet fremtrylle det ideale Billede af det menneskelige Hoved — Kunstens sværeste Opgave efter de gamle Kunstlærdes Udsagn. I en stadig fremskridende Udviklingsgang lærte han efterhånden gjennem et fuldstændigt System af geometriske Figurer at konstruere såvel mandlige som kvindelige Væsener, og den Stråleglorie, han altid anbragte om sine Figurers Hoveder, lod allerede i en meget tidlig Alder ane, at her stak Historiemaleren; thi de betegnede utvivlsomt Glorier, og ikke, som hans uforstandige Legekammerater mente, blot og bart ubörstet Hår.

Martinius skulde egentlig tilsös, det var Faderens Önske, så var han kvit ham, men Martinius var ræd Vandet, han var engang faldt ned ved Toldbodbryggen, og var nær gået for det, og så kom han i Malerlære. Her var det, at Theorien for Farveblandning gik op for det unge Gemyt. Kjönrög og hvidt giver gråt, og sætter man Lysokker til, så brækker man det i det grönne, og det er en god Farve til Grund-

maling. Han modtog her mange uskatterlige Vink for sit senere Liv.

Han lærte alle Farver at kjende, sogar sådanne kostbare som Dækgrönt og Zinober. Zinober brugtes af rige Skibsrhedere til Gang på deres Seilebåde. Thi den uhörte Luxus med forgyldte Lister havde i Martinius's Læreår endnu ikke indsneget sig blandt Skibsrhederne. Og alle Byens Vasbötter maltes dækgrönne, med sorte Gjorder og hvide indvendigt, det var nu Böttens Nationaldragt.

Det var imidlertid ingen Skibsrheder forbeholdt at opdage Martinius's Talent. Skibsrhederne i den By befattede sig overhovedet hverken med Opdagelsen eller Opfindelsen. Os vitterligt havde ingen af dem været med hverken om Krudtets eller Bogtrykkerkunstens eller Amerika's, men de vidste dog, at alle disse Ting var til, især Amerika, for mange af dem havde faret på Amerika i sine yngre Dage, og de havde svær Respekt for Amerikanerne, for de kunde lure dem så fint, langt finere, end de selv lurte Bönder. For dem kunde Martinius gjerne være vedblevet at stryge Bötter og male Lister til sit Livs Ende, og endda være en brav Mand.

KAP. III.

EN KUNSTMÆCEN.

Geben mir Rath und gute Lehren.
HEINE.

Underligt nok, Martinius blev opdaget inden Toldfaget. Der var blandt Toldbodens Personale en Mand, som var Kunstkjender, og det var han kommen til på en egen Måde. Oprindelig havde han været i en anden Livsstilling og ikke forstået sig på Kunst, men han havde boet i Hovedstaden, og der havde han engang vundet et Billede i Kunstforeningen, og

siden den Tid blev han Mæcen, for det kunde han, han havde over 800 Spdlr. om Året og var börnlös. Han bistod alle yngre Kunstnere med Råd og Dåd. Rådene var jo gjerne ubrugelige; men Dåden var Aftensmad og Toddy og mere Råd, og det var der mange, som gik ind på. Og når ældre Kunstnære blev forestillet for ham, så spurgte han dem strax, hvad de nu sådan kunde få for sine Billeder, og hvorlænge de malte på dem, og hvad Rammerne kostede, for han intresserede sig levende for Kunst. Men han likte egentlig ikke ældre Kunstnere; hovedsagelig ikke sådanne, som levede i Udlandet; thi han var tilböielig til at tro, at de med Hensyn til Prisernes Störrelse i Almindelighed löi for ham. For det var da imod al Ræson og Rimelighed, at en sådan simpel slet og ret Maler skulde kunne tjene såmeget og mere end en Statsråd eller en Höiesteretsassessor.

Han havde også bestilt Billeder af en og anden af de yngre Malere. Han havde endog et, som havde kostet 15 Spdlr. og forestillede Vandfald med Ramme. »Der er Kraft i Perspektivet,» pleiede han at sige, »betragt det bare gjennem den hule Hånd! Men det er for varmt i Tinterne. Vandfald må være kolde. Men se

på Clairobscuren i Baggrundslinierne — det var egentlig mig, som trak ham frem».

Og så intresserede han sig levende for Kobberstik og havde en stor Samling, alle Præmiebladene til »Nat og Dag» og også endel Tontryk, »Norge i Tegninger» og alle Pinglings avant la lettre's til Husums Tobaksfabrique og andre almennyttige Handelsprodukters Etiketter, og Pingling var Overtoldbetjentens erklærede Yndling.

Vor Overtoldbetjent — han hed endda Buskerud, og mange af mine Læsere vil vist endnu med Glæde mindes ham — sad just en varm Sommereftermiddag i Skjorteærmerne i sit åbne Vindu, og rekreerede sig fra Toldtarifen ved at mönstre en af sine Mappers Indhold. Han holdt just en af Pinglings Mesterverker på rak Arm, og Hovedet en Kjende på Skakke, som Kjendere altid gjör. Han beundrede den rene Stil og den rige Ornamentik, den Skjönhed i Figurerne og den Abundans i Opfindelsen og Arrangementet, som karakteriserer denne desværre alt for lidt kjendte Kunstner fra det forrige Århundredes Midte, da han med et höfligt: »Om Forladelse, Derre, men jeg skulde nok stryke Vinduskarmen», blev vakt af sin kunstneriske Selvforglemmelse. Det var Martinius,

som med en Malerpotte i Hånden forårsagede denne Afbrydelse. Såsom han var barbenet, havde Overtoldbetjenten ikke hört ham komme ind ad den åbne Dör — og det Blik var ikke meget nådigt, hvormed han mönstrede Forbryderen. Han lagde Bladet fra sig på Bordet og åbnede just Munden til en Irettesættelse, da Martinius, som havde fået Öie på Bladet, i den naiveste Beundring udråbte: »Nei men dettane var nok fælt gjildt, det!»

Overtoldbetjenten havde blandt samtlige Skibsrhedere, blandt Byens Embedsmænd — ei end blandt de fremmede Rigers Konsuler — og alle fremmede Riger havde Konsuler i den By i den menneskekjærlige Hensigt, at deres Koner måtte blive Fruer — han havde blandt sin hele Omgang ikke fundet *en*, som han kunde få til at interessere sig for Pinglings Gravstikke, deres Forståelse af Kobberstik gik ikke ud over Klöver Knegt — og nu — en barbenet Malergut er istand til at dele en Overtoldbetjents Kunsthenrykkelse!

»Har — har du, — hvor — hvor — kan du . .» pressede han med Möie, og et Slagtilfælde nær, ud af sit svulmende Bryst. —

»Nei Gudbevars, om Forladelse, Derre da» skyndte Martinius sig at forsikre, idet han il-

somt drog sig ud af Overtoldbetjentens Rækkevidde, for at nu smælder det, tænkte han. Hvorfor, havde han ikke den ringeste Anelse om, men det havde en simpel Mand dengang ikke Ret til at ræsonnere over.

Men jeg går over Opdagelsesscenens videre Forlöb. Den endte med, at Martinius fik med sig tillåns et Hefte Fortegninger, hvorpå det menneskelige Ansigt var forstörret portionsvis — en Portion ad Gangen at tage. Der var Næsebor så store som små Kjælderhalse, og Örer, som kunde have tilhört Elefanter, men Öinene kunde man drömme om, så fæle var de. Martinius havde ikke set mere end et Öie, som var værre, det var Guds-Öiet over Alteret i Kirken. Det var et alenstort Öie i en Trekant, med stive Guldtagger omkring og lyseblåt var det, med Öienhår som Griffelter, og det havde ganske særligt beængstiget ham ved Konfirmationen, for han vidste, at det så alle Bibelsprog, han ikke kunde, og han troede fuldt og fast, at det så lige tvers igjennem alle Offerbrevene, som Byens bedste Mænd til de store Höitider i Procession bar op til Alteret og afleverede der, ja han troede sogar at iagttage et Vredesudtryk i det, når en af de rigeste Grosserere, som var bekjendt for at være en gjærrig Mand,

lagde sin Konvolut på Alteret. Og sådan er det med Kunstnerfantasien, at hver Gang når han siden målte Öine, måtte han tænke på den rige Mand, og derfor fik altid hans Öine et så vildt og dystert og blodtörstigt og usælgbart Udtryk, som særdeles egner sig for Fremstillingen i historiske Billeder.

Disse sine Forstudier gjorde han imidlertid ikke på egen Hånd. De foretoges hver Söndag Eftermiddag hos den tunghörte Portrætmaler, under Overtoldbetjent Buskeruds Overopsyn og Ledelse. Her lærte Martinius både det firkantede Streglag og at spidse Blyanter og Sortkridt, han lærte endvidere Theorien for at tegne Lövverk, og de förste Elementer af Perspektivlæren, som forblev ham ufattelige, og heller ikke er nödvendige; og lidt efter lidt gik han over til at tegne efter naturlige Formål, som f. Ex. Lithografier i Farvetryk og virkelige Æbler. Tilsidst fik han en Kat i Gibs, som kunde bevæge Hovedet, og havde Veirhår af Svinebörster, og den aftegnede han så naturligt, at alle, selv Kokkepigen, som blev kaldet ind fra Kjökkenet, kunde se, at dette var en Kat, og nu var hans Talent hævet over enhver Tvivl. Portrætmaleren erklærede visselig, at det venstre Forben var fortegnet, og at Udtrykket i Öinene

var for bistert; men det var påtagelig bare Brödnid. Han så alt i Martinius den kommende Portrætmaler, som vilde tage Næringen fra ham, og man behövede jo blot at höre Dommen i Kjökkenet, for at vide, at det var det blege Nid, som talede ud af den Gamle. Han blev derfor taget bort fra dennes Ledning og udelukkende undervist af Overtoldbetjenten, i hvis Hus han også nu var en stadig Gjæst. Han fik Overtoldbetjentens aflagte Klæder, og den daglige Omgang i dette fromme og kunstelskende Hus blev af stor og vigtig Indflydelse på Martinius's hele Livsudvikling, ja, det diktebrede ham sogar Stoffet til hans förste store Billede, som vi i et senere Kapitel vil få se.

KAP. IV.

STUDIER OG FOREBILLEDER.

Dort oben am hellen Fenster
bewegt sich ein Schattenbild.
HEINE.

Sluttelig ansà Mæcen Martinius moden for Tegneskolen i Kristiania — thi det var en Maxime hos Buskerud, at den nationale Kunstner for at bevare sin Nationalitet,

også skulde udvikles udelukkende inden Nationen — og med Understöttelse af endel godhjertede og velhavende Skipperborgere og en Indsamling inden Toldfaget afgik han, ledsaget af Overtoldbetjent Buskeruds Velsignelse, til Hovedstaden, for efter et gjennemgået Kursus derstedes muligens at erholde et Stipendium til videre Uddannelse.

Men Buskerud glemte heller ikke at give ham et synligt Tegn på sin Velvillie, til Ledning og Rettesnor på hans Kunstnerbane, endel af Pinglings Gravstikkes Frembringelser, og vi gjenfinde Martinius på en Kvist i Lakkegaden, ved Lampens Skin böiet over et af disse udödelige Mesterverker.

Pingling kan nemlig betragtes som den moderne Kunsts Skaber i Danmark, og selvfölgelig også i hele Norden; thi den Kunst, som nu er den såmeget anpriste nationale dersteds, stammer som vi alle ved, og hvilket heller ikke var nogen Hemmelighed for en så grundig Kunstlærd, som Buskerud, fra Davids Skole i Paris, og udförtes af Eckersberg og opelskedes senere med stort Held af forskjellige ældre Herrer, som anså det at kunne *male* for det allerfordærveligste for Malerkunstens Udvikling.

Den nye Tid og den nye Retning trængte naturligvis den gamle, gode bestående Kunst i Baggrunden, og fordunklede de Navne, som engang havde lyst klart på Kunstens Himmel. Pingling gik rent i Forglemmelse, og hvad som endnu existerer af hans Arbeider, er desværre kun såre lidet. Men de Gjenstande, han behandlede, var altid mythologiske, og selv til sine Etiketter for Tobaks- og Snuskarduser hentede han sine Motiver fra Olympen — et Tegn på hans enorme Begavelse i compositionel Retning, og hans Udförelse lader intet tilbage at önske hverken i Liniernes geniale Sving eller Formernes eminente Runding. Der har været Strid om Pinglings Nationalitet, og tydske Kunsthistorikere har, såsom han var födt i Husum og for det meste benyttede sig af det tydske Sprog til Deviserne på sine Etiketter, med vanlig Annektionslyst villet udgive ham for Tydsker for med Glandsen af hans Navn at lyse noget op i den traurige Periode, Kunsten i Tydskland også havde i Midten af forrige Århundrede. Men at den nævnte Kunstner har benyttet det tydske Sprog til sine Etiketter, beviser intet mod hans danske Nationalitet — også Holberg, Wessel, Wergeland, Welhaven, ja lige ned til Björnson og Ibsen er jo efter nyere danske

Æsthetikeres patriotiske Forskninger danske Forfattere —; Pingling har desuden også leveret italienske Deviser, og han var tydeligvis ingen Italiener; thi da havde han naturligvis hedt Pingelini eller Pingelsvini. Han var en indfödt Husumer, og såsom Husum dengang var dansk, er man i sin fulde Ret, når man vindicerer Pingling den Ære at være den nordiske Kunsts Fader. Thi han levede för både Abildgård og Carstens og Thorvaldsen, og da han altid, som vi har berört, behandlede mythologiske Gjenstande, gjör vi ingen altfor dristig Slutning, når vi påstår, at Thorvaldsen gjennem ham har modtaget sine Impulser, og vi kan med Rette betragte Pingling som den Amme, af hvis yppige Bryster Nordens största Billedhugger har indsuget den förste kondenserede mytologiske Melk.

Thi hvad er rimeligere, end at den lille Albert, når han hos Hökeren på Hjörnet hentede en Fjerding Tobak for sin Fader, måtte fortabe sig i Beskuelsen af det herlige Kobberstik, som var udgået fra Pinglings Hånd og prydede Omslaget, — hvor Merkur svæver i Skyerne over Staden Husum, og Neptun sidder på Stranden med sin Trefork for at betegne, at Tobaken kommer Söveien?

Jo mere Martinius fordybede sig i Studiet af disse Mesterverker, des klarere stod det for ham, at *her* var Kilden, hvoraf med fulde Hænder Vandet kunde öses til den nationale Malings Kværn, — og vi vil i et fölgende Kapitel få se, med hvilket Held han öste og öste. —

KAP. V.

VANDREÅR.

»Dann zog ich weit und weiter aus.«
CHAMISSO.

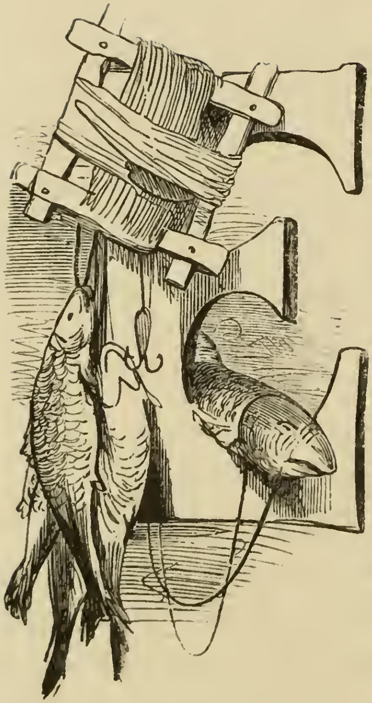

Efter et med al mulig Glands gjennemgået Kursus på Tegneskolen erholdt Martinius virkelig af den til Kunstneres og Videnskabsmænds Reiser bevilgede Pengesum et Stipendium på 150 Spd. for under et to Års Ophold i Finmarken at gjöre Studier af Draugen, Sjöormen, Midnatssol og Polarnat som Gjenstande for den nationale Kunsts Fremstilling. Han fyldte sine Mapper med en utrolig righoldig Samling af Studier, såvel i Sortkridt som i Vandfarve og Olie. For Polarnatten brugte han blot Sortkridt, Ha-

vet og dets Beboere malte han i Vandfarve, og Olien sparede han til Portrætter af de Indfödte, som han var nödt til at male ved Siden af, da hans Stipendium ikke rak til at dække Udgifterne ved det overmade kostbare Ophold dels hos Landhandlerne, dels i Fingammerne. Men her hjalp Martinius hans medfödte Nöisomhed og den spartanske Levemade, han under sin Opvæxt havde fört — han kunde nöie sig med et Minimum af Föde, og hans personlige Elskværdighed og beskedne Optræden gjorde, at han fik alt flere og flere Portrætter at male. Betalingen for samme erlagdes gemenligen in natura, således at han, under den Tid han malte, havde Kosten fri; ja på enkelte Steder endog Logiet. Han fik da gjerne sove i Drengestuen. Og da hans Portrætter iblandt havde en umiskjendelig Lighed med Mennesker, vandt han et stort Ry, så at han sluttelig endog kunde tænke på at tage kontant Betaling, og fra nu af forfærdigede han Nordlændinger for en Mark og sexten Skilling Stykket, foruden Kosten, når de selv lagde Lærred til. Måtte Martinius derimod bestå Lærredet, kostede det fire Mark og sex. Men det var i de sjeldneste Tilfælde, for de fleste kunde altid råde over et gammelt Seil, og Seildug er som bekjendt meget stærkt at male på.

Dog bör man såvidt muligt undgå at tage de Stykker, hvor Revene har været fældt ind, for så store Huller er vanskelige at dække.

Det gjorde, at Martinius blev længere i de Trakter, end han egentlig havde foresat sig, og da han efter flere Års Ophold vendte tilbage igjen til Hovedstaden, havde han opsparet en så stor Sum — 43 Spd. — at han kunde tænke på at udföre en af sine Yndlingsplaner: at male et större historisk Billede med fædrelandsk Motiv.

Blandt Malere er det en kjendt Sag, at Studierne fra den sidst foretagne Studiereise i Reglen ikke strax benyttes, når man, hjemkommen til sit Atelier, spænder op et Lærred til en ny Komposition. De modtagne Indtryk er endnu for kaotiske, alt er Enkeltheder, og et helt og fyldigt Billede af, hvad man har studeret, har man endnu ikke dannet sig. Man griber gjerne tilbage til ældre Ideer, og således gik det også her.

Martinius havde gjennem sin Omgang i Overtoldbetjent Buskeruds Hus af dennes fromme Hustru og ældre ugifte Datter modtaget Indtryk så ophöiede, at han altid havde önsket at fastholde dem på Lærredet; men dels var hans Studier ikke så vidt fremskredne, at han troede

sig en sådan Opgave voxen, dels og hovedsagelig havde han endnu aldrig været i en så uafhængig pekuniær Stilling, at han kunde tænke på at udföre et större Arbeide.

Det blev derfor ikke, som mange muligens kunde vente, Finmarkens Bebyggelse af Nordmændene, eller Overfald af Lapper på Lensmanden i Kantokeino, han valgte til Gjenstand for det Billede, som skulde forbause Verden mellem Pipérviksbugten og Björviken — det Billede, om hvilket Kritiken stolt skulde udråbe: »Kommer hid I Vantro og ser! Her har vi endelig fået en Martinius, som ikke först behövede Udlandets Stempel, for at vi skulde anerkjende ham; thi han har selv aldrig stukket Næsen over Grændsen, og hans Navn er ligeså ukjendt udenfor Landet, som hans Næsetip — og det er den ægte Nationalitet!»

KAP. VI.

DEN HELLIGE SEMINARIUS.

»Nennt man die besten Namen,
So wird auch der meine genannt».
HEINE.

Det förste större Billede, til hvilket han, som bemærket, havde modtaget Idéen i det Buskerudske Hus, og som efter en lang og grundig Eftertanke fremgik fra hans Hånd, var altså: Den hellige Seminarius prædiker Omvendelse for Halenegrene. Den hellige Seminarius er nemlig en gammel norsk Helgen, som oprindelig hed Simen Arvesen, og kanoniceredes af Pave Johan den tredje. Han begyndte sin opofrende Virksomhed i Menneskehedens Tjeneste med at prædike Omvendelse i Landet på de Tider, da

Kong Brage regjerede over de Lande, som lå ved Drammenselvens Udlöb i Holmestrandsfjorden — nemlig Hurum, Röken og Svelvigstranden med Hovedstaden Bragernæs, som han anlagde og gav sit Navn, — og Jarl Tönnes var forlenet med Grevskaberne. Om Kong Brage savnes desværre samtlige historiske Efterretninger, og det samme er Tilfældet med Jarl Tönnes, forsåvidt hans Födsel og Barndomshistorie angår, da både hans Döbe- og Vaccinationsattest brændte op ved Tönsberghus's Brand under Syvårskrigen. Men hans senere Liv er noksom bekjendt. Allerede i Navnet ligger, at han var fra Vestkysten, nærmest fra Stavangertrakten. I sin förste Ungdom var han naturligvis Viking, og drev en indbringende Importforretning fra udenrigske Kyster, men senere slog han sig på Sildehandel og Export, som rimelig kunde være på Vestlandet; men den störste Exportdrage förte han af gammel Vane altid selv, og tog da som Retourfragt i Regelen en Smule Strandhug med tilbage. Han var just på Veien til Oslo med en Ladning Sild for de fromme Brödre og Söstre, som boede sammen i Klostrene der, da han forliste Dragen ved Indlöbet til den Fjord, som efter ham fik Navn af Tönnesfjorden. Her tog han den endnu ube-

boede Kyst og det ved Enden af Fjorden liggende Bjerg, som særdeles skikket til Anlæg af en Borg, i Len af Kong Brage, og kaldte det Tönnes's Bjerg. — Men Slottet, som han byggede, kaldte han Tönnes's Bjerg-Hus, — og omkring Bjerget uddelte han Land til sit Skibsmandskab, og de tog sig Koner fra de omliggende Landsogne, og lidt efter lidt opstod der en By, som efter Stifterens Exempel nærede sig af Fiskeri, gradvis skridende frem fra Vittingen i Fjorden til Spitsbergenske Sælhunde og Varangerhval. Byen kaldtes efter Stifterens Navn og sin Beliggenhed Tönnes's Bjerg, hvilket i Årenes Löb er bleven forvansket og fordansket til Tönsberg. —

Men til evig Afmindelse om sin lykkelige Redning af Skibbrudet og til Advarsel for alle dem, som færdes på Söen, lod han på det Sted, han forliste Dragen, udhugge en Tönde i Bjerget, som blev kaldt, og kaldes endnu den Dag i Dag, Tönnes's Bjerg-Tönde, *vulgo* Tönsberg Tönde, og er et Sömærke for alle Badegjæster, som reiser til og fra Sandefjords Bad. Når altså Tönsberg med Tiden skal anskaffe sig en ny Dampbåd, som skal overtage Björn Farmands Rute, så tillade vi os i al Ærbödighed at foreslå, at den efter Byens Grunder må blive kaldt »Jarl Tönnes.»

På denne Tid levede altså Lægprædikanten Simen Arvesen, hvis Hovedbeskjæftigelse det var at holde Husandagter for gamle Koner i alle Byerne langs Kysten, men han fandt at dette ikke var hans egentlige Felt, han havde en stor Löftning og et videre Blik — han længtes over de höie Fjelde i Bærumsåsen og törstede efter en större Omvendelsesvirksomhed, og derfor besluttede han sig til at stifte Missionsforeninger for Halenegrenes Omvendelse.

Efter at have sat op Sparebösser til Indsamling af Bidrag for dette Öiemed i de allerede omvendte gamle Koners og ældre Jomfruers Hjem og efter at have fået disse værdige Damer til at strikke Strömper for de omvendte Halenegerbörn, gav han sig over på sin vanskelige Missionsmarkensgang, og kom efter mange udstandne Strabatser, hvorom man kan læse i den hellige Seminarius's Legende, endelig til Halelandet.

Det förste, han foretog sig, var naturligvis at studere Halesproget og til eget og omvendte Disciples Brug affatte en Grammatik i samme, og da dette Sprog er meget indviklet, kostede det ham År af hans Liv.

Efter med megen Möie at have undgået den Skjæbne, de fleste Udlændinge i dette Land

er udsatte for, nemlig at anrettes til Souper for hans Majestæt, opnåede han endelig en Audiens hos Höistsamme, nedlagde for Kongens Födder Udkastet til Grammatiken, og erholdt mod en Tribut af Glasperler, Brændevin og Bomuldslærred Tilladelse til at omvende så mange Halenegre, han önskede. Men det gik ikke fort med Omvendelsen, Halenegrene er en forstokket Nation, og da de mærkede, det ikke var noget at tjene ved en Omvendelse, blev de borte fra hans Opbyggelser. Da gjorde Simen ved et Tilfælde den Opdagelse, at en röd Vest havde en sjelden vækkende og christeligsindet Indflydelse på en Indfödt, der lod sig döbe, såsnart han havde fået Vesten på sig, og nu meddeltes denne Kjendsgjerning til de hjemmeværende Kvindeforeninger. Disse begyndte da at ophöre med Strömpestrikningen og at samle til rödt Klæde og Skrædderlön, og da Simen blev ældre og fandt, at det ikke var godt for Mennesket at være alene i et så hedt Klima, og han alligevel ikke fölte sig huet til at tage en Hustru af Landets Döttre, skrev han til samme Forening og anmodede om en Sending Livsledsagerinder til sig og sine Medhjælpere — et Forlangende, som Kvindeforeningen med Fornöielse imödekom. Fra nu af gik Omvendelsesverket med stor Frem-

gang, så at Pave Johan den 3:dje på Inberetning herom havde den Nåde at optage Simen i Helgenstanden allerede i levende Live, og fra nu af figurerer han i Almanakken som den hellige Seminarius, og den katholske Kirke feirer hans Ihukommelse med Messer og Procession den 30 Februar. —

Det er den omtalte Audients hos hans behalede Majestæt, som Loppestads Pensel i store Drag og i stor Målestok har foreviget. På en stor Sandslette, hvor kun få Palmer afbryder Ensformigheden, og den bekjendte brölende Löve går omkring i Baggrunden, er det kongelige Telt opslået. Her ser man Kongen, omgiven af sin Hofstat, ifærd med sin Livret, spægede Barnelår med Snittebönner, som han spiser med Fingrene, medens Ceremonimesteren foreviser ham Grammatiken, som hans Majestæt nådigst tager i Öiesyn.

Den hellige Seminarius træder frem af sin Ubetydelighed og holder en glödende Tale for de Indfödte, hvis Opmærksomhed imidlertid med begjærlige Blikke er mere henvendt på det kongelige Frådseri. Og over al denne Vederstyggelighed hvælver sig Afrikas Himmel så blå, som den ved Hjælp af Ultramarin kan blive. Men Virkningen af Talen udebliver ikke —

en af Tilhörerne, greben af Seminarius's fyndige Ord i Halesproget, omvender sig på Stedet, hvilken Omvendelse Loppestad lykkelig har udtrykt gjennem at lade ham vende sig bort fra de övrige. Her har vi det bedste Bevis for Loppestads eminente Begavelse for det Almenfattelige i Kompositionen; thi ved denne Stilling har han ikke alene antydet den personlige Omvendelse, men også til hvilket ringe Antal det inden Vestenes Ankomst lykkedes Seminarius at omvende Halenegrene.

Martinius arbeidede i flere År med Iver og Kjærlighed på dette Billede, og det gjorde, da det udstilledes, fortjent Opsigt. Nationalgaleriet, for hvilket det egentlig var bestemt, kunde imidlertid i Brist på Midler ikke anskaffe det, og således gik det over i Mangelsgårdens Eie. De fölgende Billeder, han malte, kom foruden de, der var aldeles usælgbare, mer eller mindre i privat Besiddelse, således Slaget ved Svolder, som forulykkede ved en Ildebrand, hvorfor Assuransselskabet »Norden» måtte komme op.

Martinius's Syn gik imidlertid ud over de snævre Ateliervægge, og hans Bestræbelser for Vækkelsen og Vedligeholdelsen af en national Kunst styrtede han, som rimmeligt kunde være, ind i Hovedstadens Kunstnerliv, for hvilket han

snart blev det Kjærnepunkt, om hvilket alle de andre krystaliserede sig, og det var hovedsagelig efter hans Tilskyndelse, man besluttede sig til at afholde det förste ordentlige nordiske Kunstnermöde i Flekkefjord.

KAP. VII.

KUNSTNEREMÖDET I FLEKKEFJORD.

»Sei mir gegrüsst, du grosse.
Geheimnissvolle Stadt — »

HEINE.

Mandal var på Grund af sin centrale Beliggenhed foreslået som Stedet for det förste nordiske internationale Kunstnermödes Afholdelse; men så kom man til at tænke på, at Mandal var Tidemands Födeby, og for ikke at give sig Udseende af at gjöre nogensomhelst Indrömmelse ligeoverfor den forkastelige Kunstretning, som denne Maler sit hele Liv igjennem har

hyldet, besad Mandaliterne Patriotisme nok til at renoncere på den Ære, at det förste nordiske Kunstnermöde holdtes hos dem, og man bestemte sig for Flekkefjord som et aldeles neutralt Territorium; thi det har til Dato holdt sig udenfor alleslags Kunstbestræbelser — det har ikke engang stiftet en Kunstforening, og sligt hörer der Selvfornægtelse til.

Indbydelse til at deltage i Mödet omsendtes til Kunstakademierne i Vesterås, Fladstrand og Poiola, samt til Eckersbergs efterladte Malerskole. Den norske Stat eier intet Akademi, og det var blandt andet om Grundlæggelsen af et sådant, man ved dette Möde agtede at rådslå. De i Udlandet levende norske Kunstneres Adresser kjendte man naturligvis ikke, og man kunde således ikke sende dem nogen Indbydelse, men man lod dog gjennem de forenede Rigers Konsuler opslå Bekjendtgjörelser på de mest befærdede Gadehjörner i Europa om, at der ved Jonsokstider skulde afholdes et Kunstnermöde i Flekkefjord, hvorefter enhver sig havde at rette og for Skade at tage vare. Desuden indrykkedes en Annonce af lignende Indhold tre Gange efter hverandre i Flekkefjords Adresseavis, Kristiania Intelligenssedler, Börnenes Blad og Tromsö Stiftstidende, så man måtte antage, at Mödets

Afholdelse inden Kunstnerkredsene vilde være tilrækkelig bekjendt.

Flekkefjord var klædt i sit Höitidsskrud. Byens Gader var luget, Hospitalskonerne havde fået nye Natkapper til at stå på Bryggen med, og alle Gjæsteværelserne var luftet til Optagelse af Gjæsterne, som af Ligningskommissionen var fordelt på Indbyggerne i Forhold til Fattigskatten. Store Forråd af Öl var anskaffet fra Egersunds Bryggeri, og Byens Skibsrhedere havde sine Flag færdige til at heise på Flagstængerne inde i Byen, såsnart Dampbåden, der bragte Gjæsterne, blev sigtbar, og alle Skibene på Havnen flaggede allerede fra den tidlige Morgen på halv Stang.

Madam Evensens Sal var udseet til Mödestedet og prydet med Grönt, Flag og Talerstole. I Fonden af Salen såes i en Dekoration af Flag den afdöde nationale Digter Vinjes Buste. På Langvæggene var anbragt de forskjellige Kunststæders Våbenskjolde, men ligesom i Dogepaladset i Venedig i Dogernes Række den Plads er tom, som Marino Falieris Billede skulde indtaget, således var her et Par Skjolde behængte med Sörgeflor, dels for at betegne, at de dersteds boende norske Kunstnere ikke havde havt Anledning til at læse Indby-

delsen, dels og hovedsagelig som et Udtryk for den dybe Sorg, man fölte over disse Stæders antinationale Kunstretning.

Fladstrand var temmelig talrig repræsenteret. Da der ved dette Akademi findes mange Marinemalere, og en Marinemaler på Embeds Vegne ikke får være bange for Sösygen, havde man leiet en rummelig Jydejagt for Overfarten til Kristianssand, hvor man skulde træffe Dampskibet med de övrige Gjæster. På denne Overfart havde de unge Historiemalere i den Storm, som overfaldt Jagten, rigelig Anledning til at studere Dödsangst og lignende Sindsbevægelser i hverandres Fysionomier, ja, en ung Figurmaler havde ved Ankomsten til Flekkefjord endog de femten Smörrebröd og den Flaske Bringebærsaft og Vand, som hans Kjæreste havde givet ham med til Niste, fuldstændig i Behold. Vesterås havde blot sendt få Medlemmer, de fleste af dem lå i Paris, enkelte selv i Düsseldorf og München, og en havde Tandpine; dog var der kommen endel Mænd i andre Livsstillinger, som i sine Fritimer både malte og solgte Billeder. Men det unge Norge var talrigt fremmödt, og fra Poiola var der kommen endel Malerinder, hvoraf den ene havde Titel af förste Klasses Maler med Departementssecretærs Rang, og

to andre indtog lavere Trin på Rangstigen, men om de også havde Ret til Uniform, og i så Fald med Epauletter, kan jeg ikke afgjöre. De betitlede var samtlig ældre Damer.

Programmet for Festen var særdeles vellykket. Gjæsterne modtoges ved Ankomsten på Bryggen af Magistrat, Formandskab og Fattigkommission. Sangforeningen sang en for Tilfældet affattet Velkomstsang til Melodien: »Faderlös og moderlös» o. s. v. i Moll, som er den nationale Toneart. Hospitalskonerne dannede Spalier, og Flekkefjords Damer kastede Blomster. Gjæsterne förtes af Skoleungdommen, som i Anledning af Dagen havde fri, til Madam Evensens Sal, hvor Politimesteren holdt en formanende Velkomsttale. Gjensidig Forestilling for Verterne, og Aftenen tilbringes i disses Familier, flere havde sogar Selskab, hvilket i Programmet ikke var udtrykkeligt forbudt.

Anden Dag. Morgenandagt og Frokost i Verternes Familier. Sammenkomst på Madam Evensens Sal, hvor Diskussionen begynder under Forligelseskommissærens Præsidium. Anmeldt til Diskussion er fölgende Sager:

1) Opsættelse af et norsk Akademi for de bildende Kunster.

Man kan her kun tale om det Önskelige i Sagen, da ingen Udsigt haves til Statsbevilg-

ning, og en detailleret Diskussion altså ikke er på sin Plads. En fladstrandsk Professor anbefaler imidlertid som ufravigeligt Princip Afspærrelsessystem. Det har i Fladstrand vist sig at være af stor Gavnlighed. Jo totalere Principet, jo nationalere Resultatet. Kunde man drive det derhen, at ingen Uvedkommende fik se de Billeder, man malte, så vilde Idealet være nået, og Billederne vilde være uantastelige. Men i vor Tid, hvor Kommunikationens Fordærvelse er trængt ned til Samfundets laveste Klasser, var dette snart sagt umuligt at gjennemföre. Dog antydede han et Forslag til de trende Regjeringer om at sætte en betydelig Indförselstold på Billeder, som måtte opkræves pr. Kvadrattomme. Men fremfor alt frarådede han at være med på de store internationale Udstillinger i Udlandets Hovedstæder. De var til Fordærvelse for den sande Kunst. Man skulde heller ikke lade Udlændingerne få et Indblik i vore idylliske kunstneriske Forhold, ikke lokke fremmede Kunsthandlere hid, som vilde fordærve Priserne for de indfödte Kjöbere og friste karakterlöse unge Kunstnere til at falde fra de af alle ældre og forstandige som rigtige anseede Grundsætninger. Talen hilsedes med levende Bifald.

2) Gives der inden Oliemaleriet en Erstatning for de udenlandske Olier, og i så Fald, kan Tran benyttes?

Efter en meget livlig og af glödende Patriotisme belivet Diskussion besluttede Forsamlingen ad telegrafisk Vei at indhente Oplysninger hos Svend Foyn.

Svaret indlöb under Sammenkomsten.

Han bruger kogt Linolie til at stryge sine Fartöier med. Tran er dog også vandtæt, og tilsat med Siccativ antager han, den må kunne bruges til Olielærred. Han leverer brun, brunblank og blank Tran, også Guano, og lover med vanlig Generositet at overtage Leverancen gratis for det stiftendes Akademi i de förste 20 År.

Efter Forslag af Forligelseskommissæren hædrer man Tilbudet ved at reise sig fra sine Pladse.

3) Bör man indgå med Andragende til H. Maj. Kongen om Oprettelsen af 5 overflödige Professortitler til udtjente Kunstnere, og Indstiftelse af en Orden for Kunst og Videnskab, at uddele til værdige Trængende?

Herom er Meningerne delte. Loppestad udtaler sig i Grundlovens Medhold *mod* dette Andragende, men på den anden Side nægter han ikke for, at man derigjennem i de kommende

År vilde spare Storthinget mangen en lang og resultatlös Debat, hvor der var Tale om Understöttelse til trængende og fortjente Kunstneres Efterladte. Han vilde alligevel stemme for de fem Titler, hvis der med dem fulgte Berettigelse til Fattigforsörgelse. Dog måtte de kun uddeles til meget fortjente Mænd og som höieste Opmuntring, Ordnerne var han imod, da han troede, de vilde give Anledning til Misundelse.

Departementschefen med förste Klasses Rang oplyste, at i Poiola, hvor både Titler og Ordner uddeles som Belönning for Kunst, er dette ikke Tilfældet, thi de uddeles efter Anciennetet.

Efter denne Oplysning erklærer Loppestad, og med ham Majoriteten, sig for Andragendet.

4) Andragende til Regjeringen om at tilstille Storthinget Forslag til Forandring i Straffelovgivningen, Kunstkritik betræffende, således at herefter enhver Kritiker, der vover at skrive mod det nationale Stræv i Kunsten, bliver at belægge med Tugthusarbeide på indtil 15 År; og at Regjeringen ad diplomatisk Vei vil påvirke Broderrigernes Regjeringer til at indföre samme Bestemmelse.

Antoges enstemmigt uden Debat.

5) Andragende til Storthinget om 5 Spdlr. årlig Forhöielse af det for Tegne- og Kunstskolen anslåede Belöb, til Anskaffelse af Gibsafstöbninger efter Antiken.

I denne Sag begjæres og erholdes Ordet af Storthingsmand og Skydsskaffer Pölsebråten, som er tilstede ved Mödet. Idet han anerkjender det Stræv, som Kunstnerne i Almindelighed har for at slæbe sig gjennem Livet, og ikke absolut frasiger dem sin Agtelse som Mennesker, uagtet det i hans Tanker er en unyttig Bedrift, så må han dog engang for alle fastholde, at dette er en privat Sag. Thi ved Grundlovens Affattelse i 1814 fandtes der ingen Tegne- og Kunstskole, og han måtte betragte det som et konstitutionsfarligt Indgreb i Grundlovens Rettigheder, når Storthinget med fulde Hænder udöste Bevilgninger til en Bedrift, som i sine Resultater kun kom enkelte Rigmænds Vægge tilgode. Ganske bortseet herfra fandt han et så kostbart Apparat som Gibsafstöbninger efter gamle og tildels ramponerede hedenske Afgudsbilleder uforeneligt med den Kristendommens

Ånd, som burde gå gjennem den norske Stat og alle dens offentlige og private Indretninger.

Skulde desuagtet Kjendskab til disse Vederstyggeligheder for Kunstneren være nödvendig, hvilket han for sin Person betvivlede, så indså han ikke, hvorfor ikke Stereoskopbilleder vilde kunne gjöre samme Nytte. De vilde være meget billigere at anskaffe, og lettere at opbevare *.

Pölsebråtens Ord hörtes med Interesse, men dog ikke uden Modsigelse. Man frafaldt imidlertid Ansögningen, da man gjennem denne Taler var bleven bekjendt med den inden den vestlandske Opposition herskende Opfatning ligeoverfor Bevilgningen.

6) Forslag til Forandring i de nordiske Kunstforeningers Statuer, didhen gående, at der blot kjöbes indfödte Billeder, grundet på Reciprocitet, undtagen for Fladstrands Vedkommende, der blot vilde sælge til de andre Kunstforeninger, men selv fritages for at kjöbe af dem.

Overgives en dertil valgt Komite til Udarbeidelse og Forslag ved Kunstnermöde.

Efter Diskussionens Ophör Besigtigelse af den i Anledning af Kunstnermödet foranstaltede

*) Historiskt. Forslaget er for endel År tilbage stillet i Storthinget af en Sorenskriver, hvis Navn Blufærdigheden byder os at fortie.

internationale Udstilling, forenet med et Udvalg af Pottemagerarbeide fra Egersunds Potteri. Almindelig Uvillie over alle de solgte Billeder i Ophavsmændenes Fravær. Skulde man imidlertid tilfældigvis komme i Nærheden af en sådan Lykkelig, så gratulerer man til Salget med en vis Irsmag på Tungen. Værterne gjöres opmærksomme på de Billeder, der ikke bör kjöbes, hvilket er alle med Undtagelse af de 7, man selv har udstillet. Et Billede fra Düsseldorf, en Ulv, som har sneget sig ind i Fårehjorden, er bleven kjöbt af en uvidende Konsul for en horrend Pris. Der opløftes imidlertid et sådant Forargelsens Ramaskrig, at Kjöberen, da Kunstneren endnu ikke er underrettet, trækker sig tilbage, og for samme Pris akkvirerer 1 större historisk Billede, 2 Genrebilleder med fædrelandske Motiver og 3 Landskaber, og anser sig for at være kommen ud af Affæren med et blåt Öie.

Efter denne appetitvækkende Berigtigelse går det til Festmiddag, som tager sin Begyndelse i Madam Evensens Havesal Kl. 5. Spisesedlen er national, og vi hensætter den til Efterfölgelse ved lignende fædrelandske Fester, Direktionsmöder og Dyreskuer.

Fiskesuppe med Boller. Rav og Rækling. Allums Karveakkevit. Salt Kjöd og Flesk med

Næpestappe. Öl fra Egersunds Bryggeri. Mågebryster i Karri. Blåbærvin fra Jæderen. Pandekager med Plukkefiskfyld. Schous Exportöl. Elgsdyrryg med Tyttebær. Hardangeröl. Björneskinke med skarp Sauce og stuvet Sop. Lysholms 50-årige Linieakkevit. Multegröd med Flöde. Tyk Melk. Myseost. Gammelost. Kolerakager. Hasselnödder. Mousserende Ribsvin.

Flere af de yngre Kunstnere tog vel meget til sig af denne rigelige Anretning, og måtte, da Forsamlingen efter indtagen Kaffe bröd op, dels efterlades på Bænke i Lokalet, dels under Eskorte bringes til sine respektive Logier, hvor de af Verterne, som var bedre kjendt med Rummelen, fik Bruspulver, afklædtes og bragtes tilsengs. Den fölgende Morgen vankede istedetfor Husandagt Sild til Frokosten. De, der endnu var i så nogenlunde Stand, begav sig til Festforestillingen i Theatret, hvor efter en af Rebslager Pedersen forfattet Prolog Overskous Folkekomedie »*Pak*» blev opfört.

3:dje Dag. Udflugt med Verterne og deres Damer på Dampskibet »Flekken» til historisk mærkelige Steder i Omegnen, Piknik i det Frie og Punch ombord. Ved Tilbagekomsten Sexa i Parken.

Rebslager Pedersen udbragte Skåler for Kunsten og Grosserer Pleite for de fremmede Gjæster. Marinemaler Jebsen fra Fladstrand talte for den norröne Kvinde, og udtrykte sin Glæde over, at ingen af de Unge var faldt i Fristelsen og havde gået og forlovet sig i denne Blomsterflor, som omgav Talere på alle Kanter. (Bravo!) Rigtignok var der sörget dobbelt derfor, dels ved de Ældres indtrængende Formaninger, thi Kjærligheden og Ægteskabet er en tung Klods om en Kunstners Fod, Taleren kunde selv bevidne det, han havde tretten hjemme; dels gjennem Forældrenes Påpasselighed.

Thi der herskede blandt velsituerte Folk, til hvilke han dog virkelig måtte regne Skibsrhedere og Grosserere og den ærede Taler, som havde drukket Kunstens Skål, den ikke meget urigtige Opfatning af Kunsten, at den som Levevei var meget usikker, ja at ligne med et Lotteri, hvori der bare var Niter. Han selv vidste det bedst, han havde Kone og tretten Börn, og derfor drak han den uindtagelige Kvindes Skål.

Almindelig Begeistring. Damerne viftede med Lommetörklæderne, som vilde de vifte fra sig enhver Hylding af påtrængende ungdomme-

lige Kunstnere, hos hvem Punchen begyndte at streife Genertheden bort.

Efter flere animerte Taler, hvori man i de mest overströmmende Udtryk lod Flekkefjord og alle dets Indretninger leve, besteg endelig Loppestad under almindelig Spænding Talerstolen. Man vidste, at han vilde benytte Anledningen til for et större kunstforstandigt Publikum at udvikle sine Anskuelser om den norske nationale Kunst, og man kunde blandt de Tusinder, som opfyldte Parken, hört en Nål falde til Jorden.

Efter at have pudset sin Næse begyndte han dette berömte Foredrag, som sålænge Verden står må betragtes som det Gediegneste, der endnu er sagt om national Kunst; men denne Tale er af sådan Vigtighed for den hele moderne Kulturudvikling, at vi finder det berettiget at egne den et eget Kapitel.

KAP. VIII.

TALEN.

»Auf jäher Bahn den letzten Gang
zu wagen
Heran! Nicht abwärts, aufwärts mir
geblickt.»

GOETHE.

Mine Damer og Herrer!

Her, hvor vi i denne Park er forsamlet mellem sekelgamle Grantræers Stammer, vi Repræsentanterne for de tre nordiske Rigers Kunst, her kaster tusindårige historiske Erindringer sine Slagskygger ind i Billedets Forgrund, og i Forklarelsens Brillantild lyser med Flammeskrift et Ord for den skabende Kunstner, og det Ord er Nationaliteten. (Stormende Bravo). Ingen af os, mine Herrer og Damer, som her er tilstede og förer Penselen, det være sig på Land eller Bölger (Hör! hör!) får nogensinde glemme, at hans Vugge stod

under höie Breddegrader, og höit må hans Mål være som disse, fast hans Synsvidde er indskrænket, og kjölende hans Stræben, som Vinden der flyver over Isbræerne (Bravo!). Den nordiske Nationalitets isnende Pust vil ödelægge ethvert giftigt Skud af en spirende sydlandsk Yppighed, som engang så ud til at ville overvoxe vor hele Kunst. Held derfor, tifold Held de Bestræbelser, som nu i Broderriget i en Årrække har gået ud på i kunstige Theorier at fremkalde denne kolde Strömning, der som en Rimfrost lægger sig på Paletten, og gjör hvert Billede kjöligt som et Bad i November og hvert Öie uimodtageligt for det koglende Spil, som Kunstens frafaldne Syndebörn driver med de ukydske Farver! (Hör! hör!).

Når jeg lader mit Blik svæve tilbage over den nationale Kunsts totale Fornedrelse i udenlandsk Tjeneste, hvor den heller tygger Sul fra Fremmedes Bord end ærligt i Hjemmet at sulte sig igjennem, så findes der kun et Hvilepunkt, og det er Munchs store Kroningsbillede, et Billede, som fortjener en bedre Plads, end den det nu har, thi *det* er et nationalt Billede — for med Undtagelse af de svenske Portrætter er alle de övrige Figurer i Billedet gode Nordmænd, og det er malet i Norge, og Maleren

havde aldrig været udenfor Landet, og Formen var dengang ikke kjendt, og det, en blödagtig Tid kalder Farve, var endnu ikke opdaget. (Bravo!).

Thi hvad er Formen? Er den det adækvate Udtryk for Indholdets esthetiske Berettigelse omsat i kubisk fremstillede Flader?

(Mumlen mellem Tilhörerne: Nei, nei).

Nei, mine ærede Tilhörere, Formen er et unödigt Vehikel for den frie Tankes Flugt — Formen er den trange Stövle, som trykker den kunstneriske Udviklings Ligtorne, Formen er individuel, og der får ikke være Individualitet i Kunsten — der får bare være Nationalitet, og Formen må være national.

(Mumlen mellem Tilhörerne: Ja, ja).

Se til Chineserne, de har national Kunst, thi alle deres Figurer er i samme Form, og når vi engang kommer så vidt — og derhen mine Tilhörere, derhen retter sig mine og alle mine löftestore Åndsfællers Stræben, — at vi får anerkjendt Hallingmandsformens Eneberettigelse for norsk Fremstilling, det være sig i Billedhuggerkunst, Maleri, Træsnit eller Smörformer, da först er vi kommen så vidt, at vi med fuld Berettigelse kan tale om en national Kunst, og en ren Stil i Nationaliteten. (Stormende Bifald).

Og Farven? Jeg beundrer det danske Mådehold i Farveblandingen, det er dog Mådehold ligeoverfor den nyere Tids marvfortærende Udskejelser i denne Retning, men alligevel er den danske Farve, sådan som den anses mönstergyldig ved Akademiet i Fladstrand, endnu lang fjernet fra det Ideal, jeg har for den nationale norske Farve. Thi vore nationale Farver er Rödt, Hvidt og Blåt, og kan man ikke komme ud med dem, så har man i Unionsmærket til Overflod endda Gult, og det er fire Grundfarver, og med dem kan alle nationale Formål fremstilles; ja man kan endog male Fremtidsbilleder med dem; thi *jeg* ser ikke Fremtiden sort. (Umådelig Jubel. Stemme i Publikum: Hurra for Loppestad!).

Det er den nationale Poesis Opgave at fremstille sine Helte tiende — velan! lad det være Kunstens at fremstille dem talende! Pingling, mit uovertræffelige Forbillede og Mönster. hjalp sig i dette Tilfælde med Devisen; længgere tilbage i Tiden, i de skårne Altarbilleders og den tertiære Træskulpturs Periode, gav man Figurerne Bånd over Hovedet eller i Hænderne som der stod Indskrifter på, og Ingen vil vænægte, at dette i höi Grad bidrager til Fremstillingens Forståelighed. Men det Dramatiske

i Kunsten, det mine Tilhörere, det er det forbeholdt mig at skabe, (Hör! hör!) — thi jeg lader en Sky udgå af mine Figurers Mund, og i Skyen skriver jeg den Replik, de ved vedkommende historiske Leilighed virkelig förte i Munden. Jeg henviser Eder til mit bekjendte store Billede: Slaget ved Svolder. Hvem forstår dette, om ikke ud af Kongens Mund de Ord var malte: »Hvad brast så höit?» og ud af Einar Tamberskjælvers Svaret? I Sandhed dette Billede behöver ingen Underskrift — thi hvo af Eder, som i sin Barndom har lært at skrive efter Sonnes Forskrifter, ved ikke, at kun ved Svolder kunde sådant passere? Og uden denne Karakteristik kunde jo Ingen se, at det var Svolder her er ment. Det kunde ligeså gjerne være Slaget i Hafrsfjord eller Slaget i Kjögebugt eller Slaget ved Kap Matapan.

Jeg beder om ikke at overse denne Opfindelses Bærevidde. Jeg har herigjennem åbnet det nationale Maleri nye uoverskuelige Vidder, jeg mener den patriotiske Anekdots; — og jeg har gjort Katalogerne unödvendige, denne brydsomme Plage for den samvittighedsfulde Besöger. Thi sæt, ærede Tilhörere, at et Nummer er blevet forvexlet, og der ved N:o 84 i Katalogen står: »En ung Pige, som plukker

Roser, Pris 25 Spdlr.» og ved en Feiltagelse af Budet dette Nummer er sat på Katalogen N:o 104: »Hönefos i Måneskin», så beredes derved Besögeren den unödvendige Öienanstrængelse at speide i Forgrundsasphalten efter denne yndige Staffage, og den berettigede Ærgrelse over ikke at finde hende. Thi ved Hönefos — hvor poetisk! Det kunde jo være Hattemagerens Datter, som i Ulykken over Faderens politiske Martyrdom, en anden Ophelia, plukker vilde Roser ved Fossens Brus i den höstlige Måneskinsnat.

Nei, jeg gjentager det, mine Damer og Herrer, jeg har her givet den nationale Kunst et Moment, som altid, hvad end dens Opgave er at fremstille, vil hæve dens Verker til monumental Kunst. (Bravo!)

Ja, Nationaliteten, det er det store Princip, som skal belive, hæve og styrke den nationale Kunstner i sit Stræv med at bære de store Löfter opover Bakkerne. Nationaliteten er det hævende Princip — siger jeg, — som i — —

Her tabte Taleren Tråden, og trods den lyse Sommernat og flere Fyrstikker, som blev afrevne for at hjælpe ham at söge, var det umuligt at finde den igjen.

Efter pånyt at have pudset sin Næse, fortsatte han imidlertid, og kun de Nærmeststående havde mærket Afbrydelsen.

Ja, mine Damer og Herrer, det var dette, som det var min Hensigt åbent at bekjende, det er det Program jeg har sat for mit Liv, og Eders Bifald siger mig, at min Opfatning har fundet Forståelsens Gjenklang i Eders for alt stort og skjönt slående Hjerter, (Bravo!) men endnu engang, lad mig gjentage det atter og atter — lad *Nationaliteten* være det Banner om hvilket Kunstnerskaren fylker sig, lad os holde dette Banner höit, og forsvare det mod Krybets æddrende Giftangreb, det Kryb, som i vort Feltråb vover at se en tom Floskel, og i Nationalitetens Fane en kolossal Humbug! Jeg holder Fanen höit over mit Hoved, og jeg föler en Titans Kraft til at svinge den, men med den frie Hånd löfter jeg det Löftets Bæger, jeg her holder, og tömmer det med et nifoldigt Hurra for det ophöiede Mål, som vi har sat os, og som med en Fixstjernes Styrke lyser for os i vor forenede Stræben for

Målstrævet i den frie Kunst!

(Ustandseligt Bifald — Loppestad bæres på Guldstol af begeistrede Tilhörerinder.).

Under Mödet indlöb Lykönskningstelegrammer fra forskjellige Sanger-, Turner- og Skytterlag Landet rundt, desuden fra Forbrugsforeningen i Lahelle, Nedenæs og Robygdelagets Amtsformandskab, Målstræverforeningen i Odalen og Redningsanstalten »Toftes Gave». Derimod var der fra Düsseldorferne kommen en Protest mod Kunstnermödets Kompetens, da de ikke specielt var bleven opfordret til Deltagelse, undertegnet af 18 aldeles ubekjendte Düsseldorfere, noget, som naturligvis måtte vække alle Deltageres retmæssige Forargelse, og man besluttede enstemmigt at overgå til Dagsordenen.

Festkomiteens Formand afgav imidlertid i Flekkefjords Adresseavis en Erklæring* hvori han ikke alene i alle Rettænkendes Öine stod med Palmer i begge Hænder, men også gav Düsseldorferne dygtigt på Næsen, som de fortjente, idet han oplyste, at der gjennem Opslag på forskjellige Gadehjörner og Avertissementer om Kunstnermödets Afholdelse i fire udbredte Tidninger var taget alle de Hensyn til Düsseldorferne som man også för i lignende Tilfælde havde fundet tilstrækkelige. Ja, denne Sag vakte en så almindelig Fortörnelse, at endog en aldeles Uvedkommende* i samme Blad ytrede, at nu kunde

* Se Morgenbladet for Febr. 1873.

Düsseldorferne have det så godt, om de sultede ihjæl, så var det deres egen Skyld, og han skulde vist ikke gjöre noget for dem, thi Mage til inhuman Adfærd havde man da aldrig seet, og sådanne Folk kunde da naturligvis Ingen mere have Lyst til at tage sig af, hverken med at tage med hjem til sig til Aftens, eller spandere Toddy på Klingenberg. Og efter hvad vi har hört, skal Kunstnerne i Düsseldorf bittert angre dette uoverlagte Skridt — især er det Toddyen, som smerter dem.

KAP. IX.

STORTHINGET OG KUNSTEN.

»Sie nahen, sie kommen
Die Himlischen alle;
Mit Göttern füllt sich
Die irdische Halle.»
SCHILLER.

Efter Kunstnermödet i Flekkefjord gjaldt det i Almindelighed som et ufeilbart Dogma, at Loppestad var den förste nulevende norske Maler, og alle Mennesker skyndte sig at anerkjende det. Voxne Folk tog af sig Hatten, når de mödte ham, og Gadegutterne skreg Hurra, hvergang han viste sig på Gaden, de fölte et Slags Valgslægtskab med ham, thi det var jo af deres Midte, han egentlig var udgået. Ved Folkesubskription samledes der til en Nationaltak til Overtoldbetjent Buskerud, som egentlig havde opdaget og fremtrukket dette Geni, og Presenten, som bestod i en smuk Sölvsukkerkop med Ströske og tolv Tod-

dyskeer overraktes Overtoldbetjenten i dennes Hjem med en smuk Tale af Ordföreren i Formandskabet. Hvorpå Hr. Overtoldbetjent Buskerud synlig rört takkede, og idet han ytrede, at Forsynets Veie var uudgrundelige, inviterede han Deputationen til at blive til aftens og indvie den smukke Present. Deputationen tilbragte med Polskpas og Samtale om Kunsten en hyggelig Aften i Overtoldbetjentens gjæstfrie Hjem, og Toddyskeerne befandtes i alle Henseender at være vellykkede.

Men Loppestad var udseet til store Ting i den nationale Kunst. Ligesom han har skabt denne af Intet, således kommer han også til at skabe de förste monumentale Kunstverker i denne Retning af en ubekvem Materie. Vi har gjort Bekjendskab med hans hellige Seminarius, som prædiker for Halenegrene, og i forrige Kapitel har vi selv hört ham omtale sit Slag ved Svolder. Han har desuden malet Hakon Jarl i Svinestien, frygtende Opdagelse, samt »Harald Hårfager, klöende sig i Hovedet»; men disse Billeder, store som de er både i Tanke og Anlæg — allesammen med Figurer i næsten dobbelt Legemstörrelse; thi det er Loppestads Anskuelse, at en Historiemaler blot bör behandle store Gjenstande — disse Billeder lider dog endnu

en Smule af europæiske Mangler. Kunstens Polarnat er ikke aldeles brudt ind over dem; men hans Fresker i Storthingssalen lover at blive noget Overordentligt, ialfald efter de påbegyndte Kartoner at dömme. Alt er mythologisk-allegoriskt, og der findes ikke en Streg, i hvilken der ikke ligger en dyb Tanke. Men det er ikke, som man muligens kunde vente, den nordiske Mythologi, Loppestad har benyttet som Vehikel for sin Tankefylde. Han frygtede for, at man da skulde beskylde ham for at være en Efterligner af Arbo, i hvis Valkyrie han kun kunde se en Parisergrisette tilhest, uden Macadam; og hvis Åsgårdsrei for ham blot var en Kunstberiderorgie i bengalsk Belysning. Han vidste desuden, at den nordiske Mythologi forlængst var kritisk dekomponeret — hvilket er et Udtryk, som ingen Mennesker begriber; men *det* ligger i Menneskenaturens medfödte Indskrænkethed; en af vore Kritikere har engang i Aftenbladet sagt det, — det var under Pariserudstillingen i 1867 — og derfor må det være sandt.

Nei, det er altsammen i den pingelromerske, almenfattelige Stil, med uhindret Anvendelse af Hallingmandsformerne; men som en Indrömmelse til den stigende Moralitet og den

stedse mere om sig gribende Sædelighedsfölelse har alle de mandlige Figurer fået Svömmebuxer på og alle de kvindelige går i Nattröie.

Således er Sören Jåbæk fremstillet som Æolus. Han har to Poser, en stor Skindsæk, hvori han gjemmer Oppositionens Veststorme, og den Pose har han åbnet, og for at foröge Lufttrykket har han sat sig selv på den; men i den anden Pose, som er ganske liden bitte, og ser ud ikke anderledes end en middels Portemonnai, har han alle Bevilgningernes Zephyrer, og den klemmer han sammen med alle ti Fingrene, og Trækkebåndet drager han til endydermere Beroligelse sammen med Tænderne. Marineministeren er fremstillet som Neptun, idet han efter et kort Söbad kommer på det Törre. Alle Tritonerne blæser Bryllupsmarschen af Oberon på Mundharmonika og söger om Permission til at före Dampskibe i Koffardifart, mens Neptun går op og henter Treforken, som han har sat fra sig hos Pedellen på Universitetet så længe. Og i sit Vredesmod svinger han den over Hovedet med en så rasende Hurtighed, at den i et Par forbiilende Artiumsdimittenders Öine får Udseende af at være en veritabel Sexfork. Men på Gudernes Trone sidder Præsidenten og svinger Lynstrålen, og det er en Opgave,

som Loppestad forklarer, han aldeles ikke er voxen, nemlig Loppestad; og det er en usædvanlig Beskedenhed for en ung Kunstner, som er national og Medlem af flere Målstræverforeninger. Billederne, som för de udföres, skal underkastes en Approbation af en dertil nedsat Komite bestående af en General, to Klokkere og Brændevinskontrolören i vestre Aker, er allerede fast bestilte, og Honoraret, som er bestemt til 16 Sk. pr. löbende Kvadratfod, skal udredes af Oplysningsvæsenets Fond, med förste Prioritets Hypothek i Eiendommen. Bevilgningen gik igjennem i samlet Storthing med 52 Stemmer mod 51. De 51 Herrers Navn var — men jeg har ikke Storthingstidenden for det ved Hånden. Skulde det også være Tilfældet med den ærede Læser, behöver han blot at slå efter Afstemningen i den förste den bedste Pensionssag.

KAP. X.

TRIUMF.

»Punktum, und das Lied ist aus.» —
CHAMISSO.

Næsten sex År varede det, inden Loppestad blev færdig med Freskerne i Storthingsbygningen; men så var de også i Nationalfarverne. Der var store Festligheder i den Anledning, og Loppestad blev udnævnt til Kommandör af anden Klasse af Sankt Hansordenen for Kunst og Videnskab, som efter Kunstnermödets derom fremsatte underda-

nigste Andragende blev indstiftet til Erindring om dette Möde og til Opmuntring for værdige Kunstnere. Til Riddere af samme Orden udnævntes ved denne Leilighed, for Fortjeneste af den nationale Kunst, Portneren i Storthingsbygningen, Kunstforeningens Bud og Nils Aker, som i sin Egenskab af Murmester havde kastet Kalken på for Freskerne. I Anledning af Dagen var i Logen arrangeret en splendid Festmiddag. hvor Æresgjæstens Skål udbragtes i kraftige og velvalgte Ord af Direktören for Gaustad Sindssygeasyl. Hvorpå Loppestad, idet han reiste sig for at takke for Skålen, gjentog den Tale for den nationale Kunst, som vi i 8:de Kapitel efter Stenografernes Optegnelse har havt den Fornöielse at referere, og som vi ved dette Tilfælde vil opfordre den ærede Læser til at læse om igjen.

Loppestad overhobedes nu med Bestillinger både fra Rigmænd og Standspersoner, som lod sig male af ham i mythologisk Kostume med korte, men betegnende Ytringer på Læben. Således valgte f. Ex. en falleret Grosserer: »Ærlighed varer længst», medens en bekjendt Målstræver lod sig nöie med det af Asbjörnsens Huldre-Eventyr bekjendte Vers:

»Aa sk—dt, sa' en Pål, jeg e inkje bange.
Kjæften å Mote har hjulpi så mange.»

Senere oprettedes et Akademi for national Kunst i Namsos, som er et billigt Levested, og ved sin nordlige Beliggenhed muligst sikkert mod Indflydelse udenfra. Loppestad udnævntes til Direktör på Livstid, og til Æresmedlemmer valgtes næsten samtlige Professorer ved Akademiet i Fladstrand samt Direktören for det keiserlige Kunstakademi i Peking.

For at afhjælpe den beklagelige Mangel på Figurmalere, som altid har gjort sig bemærkbar i den nordiske Kunst, og hvorover der så ofte af DHrr Kunstanmeldere er fört berettiget Klage, nedsattes en Komite, bestående af to Universitetsprofessor, Politimesteren og en examineret Dyrlæge, som har at undersöge de Elever, der melder sig til Optagelse ved Akademiet, og efter deres Muskulatur og Anlæg tildele dem de Fag, der mest trænger til Besættelse. Om en personlig Tilböielighed hos Eleven bör der ikke blive Tale — Kunstens Vei er Forsagelse, og med den kan man aldrig begynde for tidligt. De Fag, som tildeles Eleverne, er Historie, Genre og Stilleben, til Nöd Landskab og Dyr. Derimod er Architekturmaleriet absolut forbudent, da Erfaring har vist, at det virker demoraliserende på sine Dyrkere, og gjör dem kranglede og ubehagelige af sig.

Ved dette Akademi, som glædede sig ved en stille og ubemærket Tilværelse, svingede Loppestad endnu i mange År Tugtens Svöbe over de fremadstræbende Elever. Talrige er de Billeder af ham, som pryder nordiske Galeriers og Privatmænds Vægge, — og da han endelig efter et langt Liv under Sorg og Savn lagde sine Ben til Hvile, oprettede den taknemlige Nation ham en laurbærkrandset Billedstötte. De vilde Roser voxer yppigt ved dens Fod, og den lille Fugl, som har bygget sit lune Rede mellem Tornerne, synger hans Pris for de kommende Slægter.

Trykfeil og Rettelser.

De af mine Læsere, som har gjort mig den Ære at læse mine förste Skizzer »Med Blyanten» vil forhåbentlig have i mere eller mindre behagelig Erindring, at de vrimlede af Trykfeil. Det var, som jeg i Fortalen havde den Ydmygelse at bekjende, min egen Skyld, for jeg var uvant med at læse Korrektur. Da jeg nu ikke for anden Gang vilde riskere dette, gjorde jeg for denne Bog den Betingelse, at Korrekturen skulde læses af En, som var vant til den Ting, og ikke vilde slippe så meget som et stumt e igjennem.

Jo, den *bler* læst!

Jeg er ikke meget for Selvros, men det tror jeg at turde påstå, at *værre* kunde jeg neppe selv skilt mig fra Opgaven. Jeg kan naturligvis her ikke med ringeste Grad af Bestemthed specificere de Feil, som under min egen Korrektur vilde have indsneget sig — at det vilde blevet mange, lærer Erfaringen — men jeg vilde dog neppe have ladet Ord passere, som betegner fuldstændig det modsatte af hvad der er ment — ei heller overseet hele Ord, som er udeladt, og som, selv om de gjennem sin Udeladelse ikke absolut gjör Meningen uforståelig, dog gjör Sproget i höieste Grad ubehjælpeligt og knudret.

En Liste over Trykfeilene i de förste 16 Ark (til at gjennemse det 17:de fattes der desværre Tid) vilde være til liden Nytte. Jeg har, fraseet mine egne orthografiske Uregelmæssigheder, opdaget over 40 – altså mange nok til et helt Lexikon — men jeg vil blot indskrænke mig til at påpege de mer eller mindre meningsforvildende. Således står:

Side 20 »inbydende» for »indlysende», og samme Side »Diversion» for »Digression».
» 29 »skjönne Hus» for »skjæve Hus».
» 47 »lært» for »læst».
» 76 »mat af Dage» for »mæt af Dage».
» 90 »*oprömt*» for »*oprört*».
» 142 »Dampbåd, efter» for »Dampbåd, som efter»

Side 197 »Kjödet ved Finnerne» for »Kjödet af Hellefisken ved Finnerne».
» 212 »*Examinator*» for »*Examinaten*».
» 214 »faldt ned ved» for »faldt i nede ved».
» 223 »anså Mæcen» for »anså vor Mæcen».
» 224 »*udförtes*» for »*indförtes*»
» 235 »længtes» for »længtedes»
» 238 »styrtede han» for »styrtede ham»
» 244 »*Opsættelsen* af et norskt Akademi» for »*Oprættelsen*»
» 249 »ved Kunstnermöde» for »ved næste Kunstnermöde»
» 250 »*Berigtigelse*» for »*Besigtigelse*»
» 254 i Mottoet: »mir» for »nur»

Dette er omtrent de værste.

Som man ser, tager Trykfeilene i betænkelig Mængde til, jo længere Bogen lider — Herre, hvad skal Enden blive? Det syttende Ark tör jeg slet ikke tænke på længere, men anbefaler det hermed til Publikums grundige Granskning — det skal jo altid være sådan behagelig Beskjæftigelse at udfinde Feilene hos sin Næste, siger man.

Düsseldorf i Nov. 1874.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

BRIEF
PTB
0041208

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 09 15 05 14 010 7